

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
“ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ – ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ”, ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
& ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ – ΦΟΡΟΑΠΑΛΛΑΓΗ
ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ**

της

ΔΗΜΟΥ ΔΗΜ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Επιβλέπον καθηγητής: Παπαδάμος Στέφανος

Βόλος 2022

*Στον σύζυγό μου Ανδρέα,
στην κόρη μου Κωνθιάνα και στο μωράκι που κυοφορώ.*

Υπεύθυνη δήλωση

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του Διατμηματικού Προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στην «Λογιστική και Ελεγκτική» Τμήματα Οικονομικών Επιστημών-Χρηματοοικονομικής και Λογιστικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος 2022.

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος στο τμήμα «Λογιστικής - Ελεγκτικής» του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Πρωτίστως και πριν πραγματοποιηθεί η παρουσίαση της εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Στέφανο Παπαδάμο που με τη συμβολή του, την υποστήριξη και την καθοριστική βοήθεια που μου παρείχε, κατάφερα να φέρω εις πέρας τη διπλωματική μου εργασία.

Τέλος, νιώθω την ανάγκη να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όλους εκείνους που με στήριξαν και συγκεκριμένα στους γονείς μου, τον σύζυγο μου και τα παιδιά μου.

Περίληψη

Τα φαινόμενα της φοροδιαφυγής αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα αίτια που διαταράσσουν την εύρυθμη λειτουργία του κράτους. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, παρατηρείται έξαρση των φαινομένων της φοροδιαφυγής με αποτέλεσμα να επιδρούν στην ελληνική οικονομία.

Παρατηρήθηκε πως η λήψη αποτελεσματικών μέτρων κατά της φοροδιαφυγής είναι στην πλειοψηφία τους αναποτελεσματικοί, αφού βασικά αίτια αυτής είναι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος, οι μειωμένοι έλεγχοι, η μειωμένη φορολογική συνείδηση, η αίσθηση κοινωνικής αδικίας και η απουσία πολιτικής βούλησης.

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην ανάλυση βασικών φορολογικών εννοιών, την περιγραφή του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα, τον προσδιορισμό των παραγόντων εμφάνισης της φοροδιαφυγής, την περιγραφή των πιο συνηθισμένων τρόπων φοροδιαφυγής καθώς και των τρόπων αντιμετώπισης τους. Επίσης, παρουσιάζονται τα είδη φοροαπαλλαγών που ισχύουν στην Ελλάδα, καθώς και τον τρόπο που επιδρούν στα εισοδήματα των φορολογουμένων και στα έσοδα του κράτους. Παράλληλα, περιγράφεται το επάγγελμα του λογιστή στην Ελλάδα, όπως επίσης ο ρόλος και οι υποχρεώσεις απέναντι στις επιχειρήσεις.

Τέλος, παρατίθεται η έρευνα που διεξήχθη για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, σε δείγμα 156 ατόμων, εφοριακών - λογιστών - οικονομολόγων, οι οποίοι κλήθηκαν να αξιολογήσουν, μέσω ανώνυμου ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε, την φορολογική διοίκηση στην Ελλάδα, τα αίτια της φοροδιαφυγής, την επίδραση των φοροαπαλλαγών, καθώς και το ρόλο του λογιστή στα φαινόμενα φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, μέσω της ερευνάς αυτής, καταγράφηκαν οι απόψεις των ως άνω εργαζομένων σχετικά με το φαινόμενο της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, καθώς και το τρόπο επίδρασης των φοροαπαλλαγών στους πολίτες. Παράλληλα, ερευνήθηκε ο ρόλος του λογιστή στις επιχειρήσεις, καθώς και κατά πόσο μπορεί να επηρεάσει τον επιχειρηματία στα διάφορα φαινόμενα φοροδιαφυγής.

Από την έρευνα, καταλήξαμε ότι η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, μιας και η φορολογική επιβάρυνση είναι δυσβάσταχτη, οι Δημόσιες υπηρεσίες αναποτελεσματικές, η νομοθεσία περίπλοκη και ο ρόλος του λογιστή περιορισμένος σε

ορισμένες τέτοιες περιπτώσεις. Επιπλέον, οι φοροαπαλλάξεις που θέσπισε το κράτος, προκειμένου να βοηθήσει συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, δεν επαρκούν όπως επίσης δεν υπάρχει πλήρης ενημέρωση των πολιτών.

Λέξεις-κλειδιά: Φόρος, Φορολογία, Φοροδιαφυγή, Φοροαπαλλαγή, Λογιστής

ABSTRACT

The phenomena of tax evasion are one of the most important factors that disrupt the proper functioning of the state. Specifically, in Greece there is an escalation of tax evasion and this has as a result a strong impact on the Greek economy.

It was observed that current measures against tax evasion are mostly ineffective, as the main reasons causing this are the complexity of the tax system, the limited controls, the reduced tax awareness, a sense of social injustice and the lack of political will.

The present research aims at the analysis of the basic tax concepts, the description of the tax system in Greece, the identification of the factors of occurrence of tax evasion, the description of the most common ways of tax evasion as well as the ways to deal with them. Furthermore, the types of tax exemptions that apply in Greece are presented as well as the way they affect the income of taxpayers and the revenue of the state. Finally, it is also described the profession of accountant in Greece concerning their role and obligations towards companies.

To sum up, it is also presented the research which was conducted in a sample of 156 people, tax – accountants – economists, who were asked to evaluate ,through an anonymous distributed questionnaire, the tax administration in Greece, the causes of tax evasion, the impact of tax exemptions as well as the role of the accountant in corporate tax evasion. Specifically, through this research, the views of the above employees were recorded regarding the phenomenon of tax evasion in Greece, as well as the manner in which tax exemptions affect citizens. At the same time, the role of the accountant in the companies was investigated as well as how much it can influence the company in the various phenomena of tax evasion.

From the research, we conclude that tax evasion in Greece is at high levels, since the tax burden is unbearable, the public services are ineffective, the legislation is complicated and the role of the accountant is limited in some such cases. In addition, the tax exemptions which introduced by the state, in order to help certain social groups, are not enough and there is no complete information for the citizens.

Keywords: Tax, Taxation, Tax evasion, Tax exemption, Accountant

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	14
2.1 Η έννοια του φόρου	14
2.2 Η αναγκαιότητα ύπαρξης φορολογικού συστήματος	14
2.3 Τα χαρακτηριστικά ενός φορολογικού συστήματος	15
2.4 Σκοπός της οικονομικής πολιτικής	15
2.5 Σκοπός της δημοσιονομικής πολιτικής	16
2.6 Τα είδη φορολόγησης στην Ελλάδα	17
2.7 Οι φορολογικοί συντελεστές που επικρατούν σήμερα στην Ελλάδα	20
3. ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	24
3.1 Η έννοια της φοροδιαφυγής	24
3.2 Μέθοδοι φοροδιαφυγής	26
3.3 Η καμπύλη Laffer και η ηθική της φοροδιαφυγής	30
3.4 Ενδεικτικοί κρατικοί παράγοντες που αυξάνουν τη φοροδιαφυγή	32
3.5 Οι συνέπειες της φοροδιαφυγής	33
3.6 Τρόποι αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής	33
3.7 Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα	35
4. ΦΟΡΟΑΠΑΛΛΑΓΗ	37
4.1 Ορισμός της φοροαπαλλαγής	37
4.2 Οι φοροαπαλλαγές στην Ελλάδα	37
4.3 Ενδεικτικές φοροαπαλλαγές ανά κατηγορία Εισοδήματος	39
5. Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ	46
5.1 Η έννοια της λογιστικής και του λογιστή	46
5.2 Κατηγορίες Λογιστικής	46
5.3 Η διαμόρφωση του χώρου της λογιστικής στην Ελλάδα	47
5.4 Κατηγορίες λογιστών	47
5.5 Ο ρόλος και οι υποχρεώσεις του λογιστή-φοροτεχνικού	48
5.6 Κώδικας Δεοντολογίας Λογιστών – Φοροτεχνικών	49
6. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	51
6.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα	51
6.2 Δείγμα και πληθυσμός	51
6.3 Ερευνητική μέθοδος	51
6.4 Ερευνητικό εργαλείο	52

7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	53
7.1 Δημογραφικά στοιχεία	53
7.2 Η φορολογία και η φορολογική διοίκηση στην Ελλάδα.....	57
7.3 Η Φοροδιαφυγή	64
7.4 Οι Φοροαπαλλαγές	69
7.5 Πιθανότητα φοροδιαφυγής και ο ρόλος του λογιστή.....	73
8. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	79
8.1 Υπολογισμός του συντελεστή αξιοπιστίας	79
8.2 Συσχέτιση συντελεστών.....	81
8.3 Συσχέτιση ετών εμπειρίας με την κατανόηση της φοροδιαφυγής.....	86
8.4 Συσχέτιση έλλειψη παιδείας με μειωμένη φορολογική συνείδηση.....	88
8.5 Συσχέτιση χαλαρών κυβερνητικών μηχανισμών με τη διαφθορά των κρατικών μηχανισμών	90
8.6 Συσχέτιση υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα και με την αίσθηση κοινωνικής αδικίας	92
8.7 Συσχέτιση πολυπλοκότητας - πολυνομίας φορολογικού συστήματος με την αναποτελεσματικότητα των φορολογικών μηχανισμών	94
8.8 Συσχέτιση αναποτελεσματικότητας φοροεισπρακτικών μηχανισμών με την πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες	96
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	101
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	104
Ερωτηματολόγιο έρευνας.....	104
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	111
Ελληνική Βιβλιογραφία	111
Ξένη Βιβλιογραφία.....	113
Ηλεκτρονικές πηγές.....	114

Κατάλογος πινάκων και εικόνων

Πίνακας 2. 1 Φορολογική κλίμακα στα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις	20
Πίνακας 2. 2 Φορολογική κλίμακα φυσικών προσώπων για εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα.....	21
Πίνακας 2. 3 Φορολογική κλίμακα νομικών προσώπων που τηρούν απλογραφικό σύστημα ...	21
Πίνακας 2. 4 Φορολογική κλίμακα νομικών προσώπων που τηρούν διπλογραφικό σύστημα...	22
Πίνακας 7. 1: Φύλο	53
Πίνακας 7. 2 Ηλικία	54
Πίνακας 7. 3 Επάγγελμα	54
Πίνακας 7. 4 Εκπαίδευση	56
Πίνακας 7. 5 Έτη εμπειρίας.....	56
Πίνακας 7. 6 Ποια είναι η γνώμη σας για το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης στην χώρα μας;.....	57
Πίνακας 7. 7 Να ταξινομηθούν τα είδη φόρων που ακολουθούν ανάλογα με το μέγεθος της επιβάρυνσης που προκαλούν στις επιχειρήσεις.	58
Πίνακας 7. 8 Η φορολογία της Ελληνικής οικονομίας αποτρέπει φαινόμενα φοροδιαφυγής...	58
Πίνακας 7. 9 Ποια είναι η γνώμη σας για τις Δ.Ο.Υ σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους;	59
Πίνακας 7. 10 Θεωρείτε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι είναι αμερόληπτοι;	62
Πίνακας 7. 11 Ποια φράση θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα την άποψη σας για το φορολογικό σύστημα που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα;.....	63
Πίνακας 7. 12 Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής;.....	65
Πίνακας 7. 13 Θεωρείται εύκολο να φοροδιαφύγει κάποιος στην Ελλάδα;	65
Πίνακας 7. 14 Ποιοι οι πιθανοί λόγοι που πιστεύεται ότι οι επιχειρήσεις οδηγούνται στην φοροδιαφυγή;	66
Πίνακας 7. 15 Σε τι βαθμό κατά τη γνώμη σας θα μπορούσαν να επιδράσουν οι παρακάτω παράγοντες για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων;.....	68
Πίνακας 7. 16 Κατανοείται την έννοια της φοροαπαλλαγής;	70
Πίνακας 7. 17 Πιστεύεται ότι οι φοροαπαλλαγές που υφίστανται στην Ελλάδα είναι επαρκείς;	70
Πίνακας 7. 18 Θεωρείτε ότι οι πελάτες σας είναι ενημερωμένοι για τις φοροαπαλλαγές που υπάρχουν και μπορούν να κάνουν χρήση;	71
Πίνακας 7. 19 Οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα.....	72
Πίνακας 7. 20 Πόσο καλά γνωρίζεται το ρόλο και τις υποχρεώσεις του λογιστή, όπως αυτό διέπεται από τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών;	73
Πίνακας 7. 21 Έχετε ενημερωθεί είτε μέσω σεμιναρίων είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για το που εντοπίζονται φαινόμενα φοροδιαφυγής και τρόπους αντιμετώπισής τους;	74
Πίνακας 7. 22 Έχετε αντιληφθεί στο πλαίσιο της εργασίας σας φαινόμενα φοροδιαφυγής σε επιχειρήσεις;.....	75
Πίνακας 7. 23 Εάν ναι, σε τι ενέργειες προβήκατε;.....	76
Πίνακας 7. 24 Επιλέξει έως πέντε από τα παρακάτω επαγγέλματα που πιστεύεται ότι φοροδιαφεύγει συχνότερα.	77
Πίνακας 8. 1 Συντελεστής αξιοπιστίας.....	78
Πίνακας 8. 2 Συσχέτιση συντελεστών	80

Πίνακας 8. 3 Συσχέτισης ετών εμπειρίας με την κατανόηση της φοροδιαφυγής.....	82
Πίνακας 8. 4 Συσχέτισης ετών εμπειρίας με την κατανόηση της φοροδιαφυγής.....	86
Πίνακας 8. 5 Έλεγχος χ ²	87
Πίνακας 8. 6 Συσχέτιση έλλειψης παιδείας με μειωμένη φορολογική συνείδηση.....	88
Πίνακας 8. 7 Έλεγχος χ ²	89
Πίνακας 8. 8 Συσχέτιση χαλαρών κυβερνητικών μηχανισμών με τη διαφθορά των κρατικών μηχανισμών	900
Πίνακας 8. 9 Έλεγχος χ ²	911
Πίνακας 8. 10 Συσχέτιση υψηλής έμμεσης φορολογίας σε σχέση με το συνολικό εισόδημα και με την αίσθηση κοινωνικής αδικίας	92
Πίνακας 8. 11 Έλεγχος χ ²	93
Πίνακας 8. 12 Συσχέτιση πολυπλοκότητας-πολυνομίας φορολογικού συστήματος με την αναποτελεσματικότητα των φορολογικών μηχανισμών	94
Πίνακας 8. 13 Έλεγχος χ ²	96
Πίνακας 8. 14 Συσχέτιση αναποτελεσματικότητας φοροεισπρακτικών μηχανισμών με την πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες. 97	
Πίνακας 8. 15 Έλεγχος χ ²	100

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σημαντικότερη και κυριότερη πηγή των κρατικών εσόδων αποτελούσαν ανά τους αιώνες οι φόροι. Οι φορολογούμενοι από την πλευρά τους, βαρύνονται με την καταβολή τους, με αποτέλεσμα να αναζητούν διαρκώς τρόπους προκειμένου να αποφύγουν την καταβολή των φόρων που τους αναλογούν ή ακόμη και να συρρικνώσουν την φορολογική τους υποχρέωση με απόρροια την εμφάνιση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Κάτι τέτοιο ωθεί σε ένα πολυδιάστατο φαινόμενο με οικονομικές, κοινωνικές αλλά και πολιτικές πτυχές που δημιουργήσε την ανάγκη θέσπισης τόσο ποινικών όσο και διοικητικών διατάξεων, που αποσκοπούν στην επιβολή ποινών και προστίμων για την εξάλειψή του καθώς και την είσπραξη του αναλογούντος φόρου, προκειμένου το τελευταίο να καταστεί λειτουργικό και βιώσιμο.

Στην Ελλάδα, το φορολογικό δίκαιο διαμορφώθηκε σχετικά πρόσφατα υπό τη σημερινή του μορφή, αφού η εδραίωση των βασικότερων σύγχρονων φόρων στη δαπάνη (φόροι κύκλου εργασιών) και του εισοδήματος, απεικονίζεται χρονικά τις πρώτες δεκαετίες του προηγούμενου αιώνα (Φορτσάκης, 2003). Στην πραγματικότητα, στη σημερινή εποχή υφίστανται πλήθος φορολογικών διατάξεων, αρκετές από τις οποίες βρίσκονται διάσπαρτες ακόμη και σε άσχετους με τη φορολογία νόμους, ενώ η τάση που υπάρχει για εξαντλητική νομοθετική ρύθμιση των φορολογικών θεμάτων ωθεί σε ένα διαρκώς αυξανόμενο πληθωρισμό των φορολογικών διατάξεων με περαιτέρω αποτέλεσμα την νομοθετική αστάθεια αλλά και παράλληλα τη διαρκή μεταβολή θεωρητικών βάσεων του φορολογικού δικαίου. Το γεγονός αυτό, δυσχεραίνει ακόμη περισσότερο την αποφυγή της φοροδιαφυγής, ιδίως εάν αναλογιστούμε ότι εκδίδονται κατά μέσο όρο τρεις με τέσσερις φορολογικοί νόμοι ανά το χρόνο, με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση στους φορολογουμένους, όπως επίσης και ανασφάλεια δικαίου.

Από την άλλη όμως, με την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, θα μπορούσε να επέλθει αύξηση στα εθνικά φορολογικά έσοδα καθώς και δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών μεταξύ των φορολογουμένων. Επίσης, θα μπορούσε να επιτευχθεί ενίσχυση στην ανταποδοτικότητα των κρατικών εσόδων και να δημιουργηθεί μία ακμάζουσα οικονομία ικανή να προσελκύσει νέες επενδύσεις και να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Παράλληλα, ο υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων θα ενδυνάμωνε και θα ενισχύονταν η εμπιστοσύνη των πολιτών για την κρατική

λειτουργία. Τέλος, η καταπολέμηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής μακροπρόθεσμα θα οδηγούσε σε οικονομική μεγέθυνση και σε ένα δικαιότερο και αποτελεσματικότερο κράτος.

Μήπως τελικά αποτελεί ένα εκ των βασικότερων θεμάτων που θα πρέπει να αντιμετωπίσει το κράτος μας, λαμβάνοντας άμεσα και αποτελεσματικά μέτρα;

2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

2.1 Η έννοια του φόρου

Ως φόρος νοείται η αναγκαστική εισφορά που καταβάλλει ο πολίτης προς τα κράτος προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι Δημόσιες δαπάνες, όπως η δημόσια διοίκηση, η υγεία και πρόνοια, η εθνική άμυνα, η δικαιοσύνη και η εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, η υποχρέωση αυτή υπάρχει από όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που έχουν εισόδημα είτε από μισθωτές υπηρεσίες, είτε από εμπορικές επιχειρήσεις, είτε από εκμισθώσεις ακινήτων και γαιών, είτε από ελευθέρια επαγγέλματα, είτε από αγροτικές εκμεταλλεύσεις κ.α.

Με την έννοια αυτή, μέσω της καταβολής του φόρου επιτυγχάνονται οι όροι ενός κοινωνικού συμβολαίου που συνάπτεται μεταξύ του πολίτη και της πολιτείας, βάσει της οποίας προκύπτουν και αμοιβαίες υποχρεώσεις.

2.2 Η αναγκαιότητα ύπαρξης φορολογικού συστήματος

Η ανάγκη για ύπαρξη δημόσιων εσόδων προκειμένου τα κράτη να είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις διάφορες κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές συμβάλουν στη ύπαρξη φορολογικών συστημάτων.

Η σταθερότητα και η ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, η χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών καθώς και η αναδιανομή του πλούτου, συνιστούν την οικονομική, κοινωνική και δημοσιονομική στόχευση αντίστοιχα την δημοσίων εσόδων σε μορφή φόρων, ως το επιστέγασμα ενός επιτυχημένου φορολογικού συστήματος.

Η οργάνωση και εφαρμογή ενός φορολογικού συστήματος επιδρά τόσο στην εσωτερική λειτουργία του κοινωνικού – πολιτικού και οικονομικού συστήματος της χώρας, όσο και των υπολοίπων χωρών με βάση της βαρύτητας αυτής στο συνολικό παγκόσμιο ΑΕΠ. Έτσι, τα φορολογικά συστήματα καθορίζουν την φορολογική βάση, τους φορολογικούς συντελεστές, τη σύνθεση των άμεσων και έμμεσων φόρων που εφαρμόζονται κάθε φορά καθώς και την οργάνωση των επενδυτικών-φορολογικών κινήτρων. Τέλος, εστιάζουν στους τρόπους και τα μέσα αντιμετώπισης παγκόσμιων προβλημάτων όπως

η φοροδιαφυγή – φοροαποφυγή και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

2.3 Τα χαρακτηριστικά ενός φορολογικού συστήματος

Τα απαραίτητα χαρακτηριστικά ενός συγχρόνου συστήματος σύμφωνα με τον Striglitz (1992) είναι η δικαιοσύνη προς όλους, η ευκαμψία, η οικονομική αποτελεσματικότητα, η πολιτική υπευθυνότητα καθώς και η διαχειριστική απλότητα. Συνεπώς, ένα φορολογικό σύστημα θα πρέπει να είναι μεσοπρόθεσμα σταθερό αλλά και ευέλικτο ταυτόχρονα προκειμένου να εναρμονίζεται με τις συνεχώς μεταβαλλόμενες εγχώριες και διεθνείς συνθήκες, χωρίς όμως να απαιτούνται τακτικές μεταρρυθμίσεις.

Βέβαια, ακόμη και σήμερα διακρίνουμε στα φορολογικά συστήματα μεγάλη πολυπλοκότητα που απορρέει κυρίως από τις συνεχείς φορολογικές παρεμβάσεις, το μεγάλο αριθμό φόρων, τη δυσχέρεια υλοποίησης κατά την εφαρμογή τους και τη νομική ασάφεια των φορολογικών νόμων. Έτσι, για την καταπολέμηση των ανωτέρων προβλημάτων, κρίνεται αναγκαία η κωδικοποίηση και η απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας καθώς και η σύνταξη ενός ενιαίου κώδικα φορολογικής νομοθεσίας και διαδικασίας που θα διέπεται από συνεχή και επικαιροποιημένη ενημέρωση μέσω των νέων τεχνολογιών. Τέλος, μέσω της στοχευόμενης και πλήρους ενημέρωσης του φορολογουμένου, θα αποφεύγεται στο να είναι ευάλωτος σε λανθασμένες ερμηνείες από άλλα άτομα ή υπηρεσίες.

2.4 Σκοπός της οικονομικής πολιτικής

Κάθε οργανωμένη κοινωνία επιδιώκει να δημιουργήσει μία αποτελεσματική οικονομία που στοχεύει στην ανάπτυξη της ευημερίας των πολιτών της. Στις περιπτώσεις που ο μηχανισμός της ελεύθερης αγοράς δεν ανταποκρίνεται, τότε η κρατική παρέμβαση κρίνεται απαραίτητη στο να εξομαλυνθούν οι ως άνω ανισορροπίες και να επανέλθει η οικονομία στο στάδιο ανάπτυξης.

Έτσι, στις περιπτώσεις αυτές, οι κρατικοί φορείς συνδράμουν στο να αναπτυχθεί μία κατάλληλη δημοσιονομική πολιτική προκειμένου να υπάρχει εισροή δημόσιων εσόδων και κάλυψη κρατικών δαπανών μέσω της κατάλληλης φορολογίας.

2.5 Σκοπός της δημοσιονομικής πολιτικής

Η δημοσιονομική πολιτική σύμφωνα με τους Zagler & Durnecker (2003), περιλαμβάνει τα μέτρα και τις πολιτικές που καλείται να εφαρμόσει η κάθε κυβέρνηση στα πλαίσια άσκησης της οικονομικής πολιτικής και ανάπτυξης, προκειμένου να επιτευχθούν τα απαιτούμενα έσοδα για να καλυφθούν τα κρατικά έξοδα καθώς και με υπόλοιπο να πραγματοποιηθούν επενδύσεις σε δημόσια έργα που αυξάνουν την κοινωνική ευημερία. Σε περιπτώσεις όπου επικρατεί οικονομική σταθερότητα ή ανάκαμψη, οι διοικούντες επιδιώκουν μείωση του ελλείμματος, ενώ σε περιόδους ύφεσης, στοχεύουν είτε στη μείωση της φορολογίας είτε στην αύξηση των δημόσιων επενδύσεων.

Πολλοί επιστήμονες και οικονομολόγοι έχουν επικεντρωθεί στην έννοια της φορολογίας, αφού αποτελεί ταυτόχρονα τη βασικότερη πηγή εσόδων για τις ανεπτυγμένες χώρες αλλά και τη χρηματική επιβάρυνση για τους πολίτες μιας και τους μειώνει το διαθέσιμο για κατανάλωση εισόδημα. Επομένως, με την έννοια φορολογία νοείται η επιβολή χρηματικών επιβαρύνσεων προς τους πολίτες, αφού μειώνονται τα έσοδα των πολιτών υπέρ του κράτους προκειμένου να καλυφθούν τα κρατικά έξοδα. Η φορολογία αφορά τόσο νομικά όσο και φυσικά πρόσωπο που ζουν και απασχολούνται στην Ελλάδα και αποσκοπεί στην ανακατανομή του εισοδήματος μεταξύ των πολιτών, προκειμένου εκείνοι οι οποίοι έχουν περισσότερο εισόδημα να αποδίδουν αναλογικά περισσότερο σε φόρους και αντιστρόφως.

Επίσης, η επιβολή των φόρων αποτελούν ίσως το μοναδικό τρόπο μεταφοράς χρημάτων από τους ιδιώτες προς το Δημόσιο. Γίνεται επιπλέον κατανοητό ότι αποτελεί μια μονόπλευρη συναλλαγή, αφού το κράτος δεν χρηματοδοτεί τους πολίτες καθώς επίσης έχει αναγκαστικό χαρακτήρα. Τέλος, κατά την επιβολή της φορολογίας, υφίσταται ταίς αίσθημα δικαιοσύνης, αφού υπολογίζονται οι διαφορετικές συνθήκες διαβίωσης των πολιτών, προκειμένου να τύχουν διαφορετικής και πιο δίκαιης φορολογικής αντιμετώπισης στο πλαίσιο του νόμου.

2.6 Τα είδη φορολόγησης στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, όπως επίσης και στις υπόλοιπες χώρες της διεθνούς κοινότητας, κυριαρχεί ένα σύστημα πολλαπλής και σύνθετης φορολόγησης, κατά τον οποίο επιβάλλονται περισσότεροι του ενός φόροι, αφού σύμφωνα με τον Φινοκαλιώτη (1999), με τον τρόπο αυτό εξυπηρετούνται με καλύτερο τρόπο οι σκοποί του κράτους.

Οι διάφοροι φόροι που επιβάλλονται μπορούν να διακριθούν είτε:

- Με τη μέθοδο προσδιορισμού της φορολογικής ύλης ,είτε σε φόρους επί της αξίας είτε σε εξειδικευμένους φόρους. Φόροι επί της αξίας λογίζονται εκείνοι που επιβάλλονται στην αξία του αντικειμένου της φορολογίας, μεταφράζοντας τους σε χρηματικές μονάδες. Οι εξειδικευμένοι φόροι απ την άλλη επιβάλλονται έχοντας ως βάση τα χαρακτηριστικά στοιχεία του αντικειμένου όπως το βάρος ή τον όγκο.
- Με το χαρακτήρα του φορολογικού συντελεστή, διακρίνοντας το είτε σε προοδευτικό είτε σε αναλογικό. Αναλογικός είναι ο φόρος που ο συντελεστής του παραμένει σταθερός, ανεξαρτήτως του ύψους της φορολογητέας ύλης (όπως η φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων), ενώ στον προοδευτικό φόρο ο συντελεστής αυξάνεται καθώς αυξάνεται η φορολογητέα ύλη (όπως η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων). Επιπλέον, υφίστανται και οι πάγιοι φόροι, κατά τους οποίους το ποσό του φόρου είναι σταθερό και ανεξάρτητο του μεγέθους της φορολογητέας ύλης.
- Με τη φορολογική βάση, καθορίζοντας δηλαδή το οικονομικό μέγεθος βάσει του οποίου υπολογίζεται ο φόρος, διακρίνοντας τους σε άμεσους και έμμεσους (Θεοχαρόπουλος, 1981). Άμεσοι είναι οι φόροι εκείνοι που επιβάλλονται σε συγκεκριμένα άτομα και καθορίζονται ανάλογα με την περιουσία ή το πραγματικό εισόδημα του φορολογουμένου. Παραδείγματα αυτών αποτελούν ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων κ.α. έμμεσοι είναι αυτοί που επιβάλλονται και εισπράττονται με βάση το εισόδημα που δαπανήθηκε, δηλαδή την ευκαιρία πραγματοποίησης ορισμένων συναλλαγών ή γεγονότων. Τέτοιοι φόροι είναι ο ΦΠΑ και οι φόροι κατανάλωσης.
- Με βάση τη φορολογητέα ύλη, διακρίνοντας τους σε φόρους εισοδήματος, σε φόρους κινητής και ακίνητης περιουσίας και σε φόρους κατανάλωσης.

Φόρος εισοδήματος

Είναι ο φόρος που επιβάλλεται στο σύνολο των ετήσιων εσόδων τόσο σε φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα, καθώς και προέρχεται από διάφορες πηγές, όπως από τη μισθωτή εργασία, τη μίσθωση ακινήτων, έσοδα από τόκους και μετοχές κ.α. Επιπλέον, ο φόρος εισοδήματος διακρίνεται σε δύο υποκατηγορίες ανάλογα με τη νομική φύση της φορολογούμενης μονάδας.

- Η πρώτη είναι αυτή του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (ΦΕΦΠ), σύμφωνα με την οποία η φορολογική βάση προκύπτει από το εισόδημα φυσικών προσώπων κατ'έτος, συμπεριλαμβάνοντας και τυχόν μερίσματα από προσωπικές εταιρείες, και στη συνέχεια αφαιρώντας τυχόν απαλλαγές και εξαιρέσεις.
- Η δεύτερη υποκατηγορία συμπεριλαμβάνει τον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων (ΦΕΝΠ) και πιο συγκεκριμένα τον φόρο που προκύπτει από τα κέρδη των εταιρειών. Στην συγκεκριμένη υποκατηγορία, η φορολογική βάση προκύπτει από τα ετήσια καθαρά κέρδη των νομικών οντοτήτων.

Φόρος κατανάλωσης

Στον φόρο κατανάλωσης η φορολογική βάση συνηθίζεται να είναι η δαπάνη των ιδιωτών που αποσκοπεί στην προμήθεια διαφόρων αγαθών και υπηρεσιών. Ο φόρος κατανάλωσης έχει πολλά είδη, τα βασικότερα όμως είναι τα παρακάτω τρία είδη:

- **Προσωπικός φόρος επί της δαπάνης:** είναι δηλαδή ο φόρος που υπολογίζεται επί της ετήσιας συνολικής δαπάνης του φορολογούμενου με βάση την τεχνική του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων. Προκύπτει δηλαδή από το άθροισμα των επιμέρους κονδυλίων για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών κατ'έτος είτε έχοντας ως βάση τις αποδείξεις λιανικής πώλησης είτε τη διαφορά που προκύπτει από την αποταμίευση και του εισοδήματος.
- **Φόρος που επιβάλλεται σε ένα μόνον στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας:** δηλαδή ο φόρος επιβάλλεται στην συνολική αξία του προϊόντος, στο στάδιο που έχει επιλεγεί. Τέτοια στάδια που συνήθως επιλέγονται για την επιβολή του φόρου είναι το πρώτο στάδιο της παραγωγής, το δεύτερο του χονδρικού εμπορίου και το τρίτο του λιανικού εμπορίου.

- **Φόρος που επιβάλλεται σε δύο ή περισσότερα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας:** συνήθως οι φόροι αυτοί πλήττουν είτε την προστιθέμενη αξία σε κάθε ένα από στάδια που έχουν επιλεγεί για την επιβολή του φόρου είτε την συνολική αξία. Τέτοιοι φόροι διακρίνονται σε σωρευτικούς φόρους επί της δαπάνης και σε φόρους επί της προστιθέμενης αξίας. Οι σωρευτικοί φόροι επί της δαπάνης επιβάλλονται επί της συνολικής αξίας του προϊόντος που έχει δημιουργήσει για τον κάθε φορολογούμενο, ενώ ο φόρος προστιθέμενης αξίας επιβάλλεται μόνον στην αξία του προϊόντος, η οποία δημιουργείται ή προστίθεται σε καθένα από τα στάδια.

Φόρος περιουσίας

Τέτοιοι φόροι έχουν ως φορολογική βάση είτε ένα μέρος είτε το σύνολο της αξίας περιουσιακών στοιχείων των ιδιωτικών φορέων. Οι φόροι αυτοί διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τους **Φόρους που επιβάλλονται στην κατοχή περιουσίας** και προκύπτουν όταν κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο κατέχει μία ορισμένη περιουσία και σε ένα ορισμένο χρόνο, ανεξαρτήτως από το πώς το απέκτησε, και δημιουργείται μια υποχρέωση να μεταβιβάσει στο Δημόσιο ένα μέρος της με τη μορφή φόρου, όπως ο ΕΝΦΙΑ. Οι φόροι αυτοί διακρίνονται σε δύο υποκατηγορίες.

- Ο ένας εξ αυτών είναι ο **Φόρος Καθαρής περιουσίας**, κατά τον οποίο επιβαρύνονται συνήθως τα φυσικά πρόσωπα και 'έχει ως φορολογική βάση την αξία των περιουσιακών στοιχείων του φορολογουμένου όπως τραπεζικές καταθέσεις και ακίνητα, μειώνοντας το ποσό αυτό με τις οφειλές του όπως χρέη από υποθήκες, προς τρίτους κ.α.
- Ο δεύτερος είναι ο **Ονομαστικός φόρος περιουσίας**, ο οποίος υπολογίζεται επί της αξίας των περιουσιακών στοιχείων του φυσικού ή νομικού προσώπου, χωρίς όμως να λαμβάνονται υπόψη οι οφειλές και οι προσωπικές του συνθήκες. Στην περίπτωση που φορολογούνται όλα τα περιουσιακά στοιχεία, τότε ονομάζεται γενικός ενώ όταν φορολογούνται ορισμένα περιουσιακά στοιχεία τότε καλείται ειδικός.

Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει **τους φόρους που επιβάλλονται κατά τη μεταβίβαση της ακίνητης περιουσίας με δικαιοπραξίες ετεροβαρείς**. Τέτοιοι φόροι

περιλαμβάνουν τους φόρους κληρονομιών, δηλαδή τους φόρους εκείνους που επιβάλλονται κατά την κληρονομιά όταν μεταβιβάζεται η περιουσία ολόκληρη ή καταλειπόμενη και πριν διανεμηθεί στους κληρονομούμενους. Επίσης περιλαμβάνουν τους φόρους δωρεών, δηλαδή εκείνους που επιβάλλονται κατά τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων με δωρεές εν ζωή ή αιτίας θανάτου. Τέλος, περιλαμβάνουν τους φόρους γονικών παροχών, δηλαδή εκείνους που προκύπτουν κατά την μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων από τους γονείς στα παιδιά τους.

Η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει τους **Φόρους που επιβάλλονται κατά τη μεταβίβαση της κινητής και ακίνητης περιουσίας με διμερείς συναλλαγές**. Αυτό προκύπτει όταν η περιουσία δύο φορολογουμένων είναι εφικτό να μεταβληθεί η διάρθρωσή τους, ως απόρροια της μεταβίβασης με αντιπαροχή περιουσιακών στοιχείων από τον έναν φορολογούμενο στον άλλον. Στην κατηγορία αυτή συγκαταλέγονται οι φόροι επί των χρηματιστηριακών συναλλαγών, οι φόροι μεταβίβασης ακινήτων κ.α.

2.7 Οι φορολογικοί συντελεστές που επικρατούν σήμερα στην Ελλάδα

Σύμφωνα με το Ν.4646/12.12.2019, προσδιορίζονται οι νέοι συντελεστές φορολόγησης, τόσο για φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα και οντότητες που ισχύουν από 01.01.2020.

Συγκεκριμένα, η φορολογική κλίμακα που ισχύει για **εισοδήματα** που προέρχονται από **μισθωτή εργασία και συντάξεις**, βάσει του άρθρου 12 ΚΦΕ, έχει ως ακολούθως:

Πίνακας 2. 1 Φορολογική κλίμακα στα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος	Φόρου
			(ευρώ)	(ευρώ)
10000	9%	900	10000	900
10000	22%	2200	20000	3100
10000	28%	2800	30000	5900
10000	36%	3600	40000	9500
Υπερβάλλον	44%			

Πηγή: <https://www.taxheaven.gr/klimakes> (Πρόσβαση στις 10/11/2021)

Στην περίπτωση που το πραγματικό εισόδημα των φορολογουμένων δεν υπερκαλύπτει τις 6.000 ευρώ και το τεκμαρτό εισόδημα δεν υπερβαίνει τις 9.500 ευρώ, και δεν ασκείται επιχειρηματική δραστηριότητα, τότε το εισόδημα αυτό φορολογείται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 16.

Η φορολογική κλίμακα που εφαρμόζεται στα **φυσικά πρόσωπα για εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα**, όπως περιγράφονται αναλυτικά στο άρθρο 29 της παρ 1 ΚΦΕ έχει ως ακολούθως:

Πίνακας 2. 2 Φορολογική κλίμακα φυσικών προσώπων για εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος	Φόρου
			(ευρώ)	(ευρώ)
10000	9%	900	10000	900
10000	22%	2200	20000	3100
10000	28%	2800	30000	5900
10000	36%	3600	40000	9500
Υπερβάλλον	44%			

Πηγή: <https://www.taxheaven.gr/klimakes> (Πρόσβαση στις 10/11/2021)

Σε ίδιους φορολογικούς συντελεστές υπόκεινται και τα **κέρδη από ατομική αγροτική επιχείρηση**, όπως ορίζεται βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου 15 ΚΦΕ.

Τα **νομικά πρόσωπα και οντότητες που τηρούν απλογραφικό σύστημα** φορολογούνται με τους παρακάτω φορολογικούς συντελεστές ανάλογα με το είδος της κάθε επιχείρησης:

Πίνακας 2. 3 Φορολογική κλίμακα νομικών προσώπων που τηρούν απλογραφικό σύστημα

Φορολογικό έτος 2020	Φορολογικός συντελεστής %
-Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.,)	24%
-Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών	24%

-Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς	24%
-Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών	24%
-Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες)	24%
-Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω	24%
-Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα	24%

Πηγή: <https://www.taxheaven.gr/klimakes> (Πρόσβαση στις 10/11/2021)

Ενώ τα **νομικά πρόσωπα και οντότητες που τηρούν διπλογραφικό σύστημα**, φορολογούνται με τους παρακάτω φορολογικούς συντελεστές:

Πίνακας 2. 4 Φορολογική κλίμακα νομικών προσώπων που τηρούν διπλογραφικό σύστημα

Φορολογικό έτος 2020	Φορολογικός συντελεστής %
-Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε.	24%
-Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.)	24%
-Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς	24%
-Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών	24%
-Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες)	24%
-Πιστωτικά ιδρύματα όπως ορίζονται στο σημείο 1 της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 , εφόσον έχουν ενταχθεί και για τα φορολογικά έτη που υπάγονται στις ειδικές διατάξεις του άρθρου 27Α,	29%
-Αγροτικοί συνεταιρισμοί και νομικές	10%

οντότητες που αναγνωρίζονται από το Υπ.Αγρ. ανάπτυξης ως Ομάδες και Οργανώσεις παραγωγών του άρθρου 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013	
-Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω	24%

Πηγή: <https://www.taxheaven.gr/klimakes> (Πρόσβαση στις 10/11/2021)

3. ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

3.1 Η έννοια της φοροδιαφυγής

Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα καίριο πρόβλημα τόσο για την εγχώρια όσο και την ξένη επικράτεια , αφού αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τη διαμόρφωση και την άσκηση της φορολογικής πολιτικής. Στην πραγματικότητα, καθημερινά καταδεικνύονται διάφορες πρακτικές φοροδιαφυγής στο πλαίσιο του κοινωνικού και οικονομικού βίου στην Ελλάδα (Matsaganis & Flevotomou, 2010).

Σύμφωνα με τους Χρυσοβιτισιώτης & Σταυρόπουλος, 2010, με την έννοια της φοροδιαφυγής νοείται κάθε παράνομη αποφυγή καταβολής των νόμιμων φόρων ή την σκόπιμη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης, όπως για παράδειγμα τη σκόπιμη απόκρυψη ή μη αναγραφή των εισοδημάτων στην φορολογική δήλωση. Επίσης, η φοροδιαφυγή καθίσταται ποινικό αδίκημα λόγω της καταστρατήγησης των φορολογικών νόμων και διατάξεων (OECD-Glossary of Tax Terms, σελ.10) .

Κατά το άρθρον 66 του Ν. 4174/2013 (ΚΦΔ) , διαπράττεται ‘έγκλημα φοροδιαφυγής’ όταν κάποιος αποφεύγει να πληρώσει φόρους’ , όπως για παράδειγμα του:

- Φόρου Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών προσώπων
- Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)
- Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ)

Δηλαδή, αποκρύπτει τη φορολογητέα ύλη από τα κρατικά όργανα της Φορολογικής Διοίκησης. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί είτε υποβάλλοντας δηλώσεις με ανακριβή στοιχεία, είτε παραλείποντας την υποβολή της δήλωσης. Επίσης, πράξη φοροδιαφυγής αποτελεί η λήψη ή έκδοση πλαστών, νοθευμένων ή εικονικών φορολογικών στοιχείων ανεξαρτήτως με το αν ο φορολογούμενος καταβάλει ή όχι τον φόρο.

Σύμφωνα με άρθρο 155 του Ν2960/2001 του Εθνικού Τελωνιακού Κώδικα, το λαθρεμπόριο αποτελεί και αυτό πράξη φοροδιαφυγής. Συγκεκριμένα, όταν η εισαγωγή ή εξαγωγή των εμπορευμάτων πραγματοποιείται χωρίς την απαραίτητη άδεια των αρχών του τελωνείου καθώς και χωρίς την καταβολή φόρων, δασμών και των λοιπών επιβαρύνσεων, τότε θεωρείται σοβαρό παράπτωμα τόσο για την Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και το Ελληνικό Δημόσιο.

Ειδικά στην Ελλάδα, σύμφωνα με το νέο φορολογικό νόμο Ν.3943/2011 που καταγράφηκε στο ΦΕΚ 66^Α/31.03.2011, η φοροδιαφυγή θεωρείται διαρκές έγκλημα δηλαδή ως ένα ‘συνεχές αυτόφωρο’, το οποίο αναλόγως με το ύψος του οφειλόμενου φόρου χαρακτηρίζεται κακούργημα, επιβάλλοντας ως ποινή κάθειρξης από πέντε έως είκοσι χρόνια.

Ένας ακόμη ορισμός έχει δοθεί για την φοροδιαφυγή από το Department of the Treasury (1983), κατά τον οποίο τον θεωρεί κομμάτι του φόρου εισοδήματος που θα έπρεπε οικιοθελώς να δηλώνεται από τους φορολογουμένους προς τις αρμόδιες φορολογικές αρχές, αλλά για κάποιο λόγο δεν το δήλωσαν οι φορολογούμενοι.

Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα φαινόμενο που επιδρά διεθνώς σε όλες τις οικονομίες, σε άλλες λιγότερο και σε άλλες περισσότερο. Σε περιόδους διεθνούς οικονομικής κρίσης παρατηρούνται αυξημένα περιστατικά φοροδιαφυγής, κάτι το οποίο όμως δεν αποτελεί μοναδικό αίτιο. Αρκετοί είναι οι παράγοντες που την επηρεάζουν, γι’ αυτό χρήζει πολύπλευρης αντιμετώπισης προκειμένου να εξαφανιστεί, μιας και είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο.

Τέτοιοι παράγοντες που επιδρούν στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής απορρέουν από :

- το ποσό φορολόγησης του ατόμου σε συνάρτηση με το εισόδημά του
- τη δομή που έχει το φορολογικό σύστημα
- την πνευματική μόρφωση κάθε πληθυσμού
- το καθεστώς διαχείρισης των δημοσίων εσόδων
- τον τρόπο κατανομής των φορολογικών βαρών στους πολίτες
- την ικανότητα της εκάστοτε φορολογικής αρχής
- την οργάνωση που διέπεται η αγορά και οι επιχειρήσεις
- ο όγκος των ποινών που επιβάλλονται

Ο πιο σπουδαίος παράγοντας όμως απορρέει από το αίσθημα που διακατέχει τον πολίτη σχετικά με το ‘φορολογικό βάρος’ που του αντιστοιχεί, δηλαδή αν είναι δίκαιο ή όχι σε σχέση με τους λοιπούς φορολογουμένους καθώς επίσης εάν η κυβέρνηση αξιοποιεί τους φόρους που εισπράττει με αντικειμενικό κριτήριο προς συμφέρον του πολίτη. Δηλαδή, υπάρχει η ανάγκη για ηθική υποχρέωση πληρωμής των φόρων.

Τέλος, είναι σημαντικό για τους πολίτες το κράτος να σέβεται τις πρωταρχικές αξίες, όπως για παράδειγμα την αντικειμενικότητα, την νομιμότητα, την υπευθυνότητα και την ουδετερότητα, καθώς και να έχει ως πρωταρχικό στόχο την ευημερία και την εξυπηρέτηση των πολιτών της.

3.2 Μέθοδοι φοροδιαφυγής

Η φοροδιαφυγή κάνει την εμφάνιση της με ποικίλους τρόπους και τακτικές, όπως για παράδειγμα κατά την απόκρυψη των εισροών που προέρχονται από διάφορες πηγές, προκειμένου να καταβληθεί χαμηλότερος ακόμη και μηδενικός φόρος. Επίσης σε πολλές περιπτώσεις απεικονίζονται υπερβολικές ακόμη και εικονικές δαπάνες προκειμένου να υπάρξει ωφέλεια από την έκπτωση του φόρου. Επιπλέον κάποιες επιχειρήσεις φοροδιαφεύγουν επιλέγοντας είτε να ιδρύσουν πλασματικές εταιρείες είτε να καταστρατηγήσουν τις ευνοϊκές ρυθμίσεις του νόμου.

Η φοροδιαφυγή εντοπίζεται κυρίως στην εκμετάλλευση των ακινήτων ή στα εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες, αφού διασταυρώνονται μέσω των δηλώσεων, ενώ καθίσταται δυσχερέστερος ο εντοπισμός στα εισοδήματα από ελεύθερα επαγγέλματα.

Στις περιπτώσεις των ατομικών επιχειρήσεων και των νομικών προσώπων, η φοροδιαφυγή διαπιστώνεται ύστερα από επιτόπιους ελέγχους καθώς και από διασταύρωση των δηλώσεων. Σε περιπτώσεις όπου η διασταύρωση είναι δυσχερής στο να επιτευχθεί, τότε επιβάλλεται τεκμαρτό εισόδημα κατά το οποίο προσδιορίζονται τα τεκμήρια διαβίωσης, όπως το ελάχιστο ποσό διαβίωσης προσθέτοντας το τεκμήριο ιδιόχρησης ακινήτων, το τεκμήριο των Ε.Ι.Χ. κ.α.

Στην συνέχεια θα κάνουμε μία εκτενή αναφορά ως προς τις μεθόδους που συγκεντρώνονται σήμερα στη πλειοψηφία των φαινομένων φοροδιαφυγής ανά πηγή εισοδήματος. Συγκεκριμένα, η φοροδιαφυγή εντοπίζεται:

- **Στο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες:** συνήθως προκύπτει κατά την είσπραξη αμοιβών σε είδος (όπως τη χρήση εταιρικών κινητών τηλεφώνων ή τη χρήση Ε.Ι.Χ.), η οποία όμως δεν περιλαμβάνεται στις αποδοχές του εργαζομένου και έτσι δεν εύκολο να αντιμετωπιστεί. Μια ακόμη γνωστή μορφή φοροδιαφυγής είναι αυτή της αδήλωτης εργασίας, κατά την οποία επιλέγεται σε

πολλές περιπτώσεις από τον εργαζόμενο προκειμένου να μην χαθούν τα διάφορα επιδόματα, όπως αυτά των τέκνων, της ανεργίας και άλλα κοινωνικά επιδόματα.

- **Στο εισόδημα από ενοίκια:** που απορρέει είτε από τη δήλωση μικρότερου αντιτίμου στο μίσθωμα από ότι στην πραγματικότητα είτε ακόμη και πλήρους απόκρυψης του εισοδήματος από την ενοικίαση του ακινήτου. Επιπλέον, παρατηρείται σε πολλές περιπτώσεις ότι επιλέγουν να δηλώνουν δευτερεύουσες κατοικίες, όπως εξοχικά ακόμη και επαγγελματικούς χώρους ως κενό, προκειμένου να μην αυξηθεί το τεκμαρτό τους εισόδημα από ιδιόχρηση ή την ιδιοκατοίκηση.
- **Στο εισόδημα από γεωργικές δραστηριότητες:** αφού επιλέγεται από ορισμένους να διακινούν και να πωλούν αγροτικά προϊόντα είτε χωρίς να εκδίδουν τα αντίστοιχα παραστατικά, είτε να αναγράφουν ψευδώς μικρότερες ποσότητες σε σχέση με τις πραγματικές, είτε να τα διακινούν ως δήθεν ‘κοινοτικά’, είτε λαμβάνοντας εικονικά τιμολόγια εξόδων με τα οποία στην συνέχεια επιδίωκαν αυξημένη επιστροφή του ΦΠΑ.
- **Στο εισόδημα από την άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος,** που εντοπίζεται συνήθως στη μη έκδοση απόδειξης παροχής υπηρεσιών (ΑΠΥ) ή τιμολογίου παροχής υπηρεσιών (ΤΠΥ) που υποχρεούνται με την ολοκλήρωση της υπηρεσίας. Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώνεται η έκδοση παραστατικού με ποσό μικρότερο του πραγματικού που εισπράχθηκε.
- **Στο εισόδημα που προέρχεται από μικρές επιχειρήσεις** ,όπως Ο.Ε. και Ε.Ε., που διαφαίνεται συνήθως στην υποτιμολόγηση εξαγωγών και την υπερτιμολόγηση εισαγωγών, στην υποτίμηση κατά την απογραφή της πραγματικής αξίας των αγαθών και εμπορευμάτων, στην παραγωγή φασόν το οποίο δεν είναι εύκολο να εντοπιστεί λόγω του ύψους πωλήσεων και του όγκου της παραγωγής και τέλος στην υπέρμετρη χρήση διαφημιστικών και άλλων δαπανών. Επιπλέον, φαινόμενα φοροδιαφυγής προκύπτουν όταν γίνεται κατάχρηση των αναπτυξιακών νόμων και των διαφόρων προγραμμάτων επιδότησης ΕΣΠΑ, κατά τα οποία τα ποσά που εισπράττονται καταλήγουν να δαπανώνται για τη συρρίκνωση του φορολογητέου εισοδήματος και όχι σε κάποια ουσιαστική επένδυση.
- **Στο ΦΠΑ,** που προκύπτει συνήθως ύστερα από συνεννόηση μεταξύ των επιχειρήσεων καθώς επίσης αυξάνεται ταχύτατα η φοροδιαφυγή, όπως

προκύπτει και από τις ώρες που έχει εφαρμοστεί. Οι πιο συνηθισμένοι τρόποι φοροδιαφυγής του ΦΠΑ είναι οι ακόλουθοι:

- Η διακίνηση εμπορευμάτων μέσω χωρών Ευρωπαϊκής Ένωσης με εικονικά φορολογικά στοιχεία ή απεικόνιση συναλλαγών με τρίτες χώρες ως ενδοκοινοτικές συναλλαγές.
- Η ίδρυση εταιριών που ανταλλάσσουν παραστατικά μεταξύ τους με εικονικές συναλλαγές ως προς το περιεχόμενο.
- Η προσκόμιση φορολογικών στοιχείων που έχουν εκδώσει εταιρείες ανύπαρκτες (εταιρείες ‘φαντάσματα’) που βρίσκονται σε χώρες μέλη της Ε.Ε. με σκοπό να αποκρύψουν την φοροδιαφυγή στο εσωτερικό της χώρας.
- Εκμεταλλευόμενοι τη συνθήκη της Σένγκεν, κάποιοι επιλέγουν να μεταφέρουν αρκετά προϊόντα μικρού μεγέθους και μεγάλης αξίας στις αποσκευές τους, διατίθοντάς τα στην αγορά χωρίς καμία όμως επιβάρυνση.
- Μερικοί επιλέγουν να καταχωρούν στα βιβλία των επιχειρήσεών τους εικονικά ή πλαστά στοιχεία των προμηθευτών τους ακόμη και παραστατικά που δεν υφίστανται.
- Η χρήση του συντελεστή ΦΠΑ που είναι μειωμένος για συναλλαγές προς τα νησιά, ενώ η συναλλαγή στην πραγματικότητα γίνεται σε άλλο μέρος.
- Η λανθασμένη καταχώρηση στα βιβλία της επιχείρησης που έγινε όμως εσκεμμένα.
- Όταν οι εκδότες των φορολογικών στοιχείων είναι θανόντες ή οι επιχειρήσεις που τα εκδίδουν έχουν προβεί σε διακοπή δραστηριότητας.
- Όταν επιβάλλεται ΦΠΑ σε παραστατικά αγοράς αγαθών (όπως τα Τιμολόγια αγοράς αγροτικών προϊόντων που εκδίδουν οι αγρότες ειδικού καθεστώτος), τα οποία βέβαια απαλλάσσονται.
- Όταν ζητάτε συμψηφισμό ΦΠΑ με προηγούμενο πιστωτικό, για το οποίο όμως έχει αιτηθεί η επιστροφή του.
- Σοβαρό παράπτωμα αποτελεί και η μη έκδοση παραστατικού.

- Σε ορισμένες περιπτώσεις που εκδίδεται παραστατικό με ποσό χαμηλότερο απ' ό,τι στην πραγματικότητα εισπράττεται.
 - Όταν παραποιούνται εσκεμμένα τα γράμματα και οι αριθμοί στα Δελτία διακίνησης των εμπορευμάτων (Δελτία Αποστολής).
 - Σε περιπτώσεις όπου πραγματοποιείται έκπτωση του ΦΠΑ δαπανών, από δαπάνες όμως που δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση.
- **Στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης οινοπνεύματος, υγρών καυσίμων και προϊόντων καπνού**, όπως για παράδειγμα στο πετρέλαιο θέρμανσης όπου συνήθως χρησιμοποιείται για πετρέλαιο κίνησης. Επίσης, φοροδιαφυγή εντοπίζεται στο πετρέλαιο που προορίζεται να πουληθεί για καράβια και τελικά διατίθεται στην αγορά. Στο αλκοόλ, εντοπίζεται φοροδιαφυγή σε ορισμένες περιπτώσεις όπου εισάγονται και διατίθενται παράνομα αλκοολούχα ποτά, για τα οποία δεν αποδίδεται ούτε ειδικός φόρος ούτε τυχόν φόρος πολυτελείας. Επιπλέον, ουκ ολίγες φορές μεμονωμένοι μικροπαραγωγοί ακόμη και μικρές ποτοποιίες επιλέγουν να πουλούν τα προϊόντα τους χωρίς την έκδοση την απαιτούμενων φορολογικών στοιχείων, όπως επίσης και αρκετοί από αυτούς λειτουργούν χωρίς να έχουν καμία άδεια λειτουργίας. Τέλος, η φοροδιαφυγή στα προϊόντα καπνού συχνά προκύπτει μέσω της εισαγωγής και διάθεσης προϊόντων καπνού παρανόμως στη χώρα.
 - **Στον κατασκευαστικό κλάδο**, όπου οι τεχνικές εταιρείες επιλέγουν να λαμβάνουν πλαστά προστατικά από εικονικές εργασίες και ψευδείς ώρες εργασίας με σκοπό να αυξήσουν τις δαπάνες τους. Επίσης, μερικοί επιλέγουν να μεταφέρουν τα παραστατικά της εργασίας και των υλικών από το ένα εργοτάξιο στο άλλο με σκοπό να αποφύγουν το ΦΠΑ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μηχανικοί δηλώνουν ως κόστος εργασίας τους το ποσό που αποτελεί το ελάχιστος κόστος της οικοδομής, ενώ στην πραγματικότητα η αμοιβή τους είναι κατά πολύ μεγαλύτερη. Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί ότι για τα ακίνητα που δεν απαιτείται κάποια άδεια, δεν εκδίδουν τα απαραίτητα παραστατικά με αποτέλεσμα να μην τα φορολογούνται. Τέλος, συχνά

συναντάται να μην απεικονίζουν τα έσοδα από την παροχή υπηρεσίας προς τα τεχνικά γραφεία που αναλαμβάνουν.

- **Στο φόρο μεταβίβασης ακινήτων**, αν και με τον αντικειμενικό προσδιορισμό της αξίας των ακινήτων, έχει συρρικνωθεί η πιθανότητα φοροδιαφυγής. Βέβαια, ακόμη και σήμερα, αρκετές περιοχές της χώρας δεν έχουν ενταχθεί στο ως άνω σύστημα έχοντας ως συνέπεια η εκτίμησή τους να πραγματοποιείται με συγκριτικά στοιχεία. Σε αυτές τις περιπτώσεις εμφανίζονται προβλήματα φοροδιαφυγής, αφού εσκεμμένα προσδιορίζονται σε χαμηλότερη αξία.
- **Στη φορολογία κληρονομιών, γονικών παροχών και δωρεών**, ιδίως σε αυτά που αφορούν κινητά περιουσιακά στοιχεία ή χρήματα, τα οποία μεταβιβάζονται πολύ εύκολα και δεν τηρούνται σε πολλές περιπτώσεις οι απαραίτητες νομικές ή άλλες διαδικασίες. Επίσης, όσον αφορά την φοροδιαφυγή που συναντάται στις κληρονομιές, ισχύουν όμοια με τη μεταβίβαση ακινήτων.
- **Στο φόρο μεγάλης ακίνητης περιουσίας (Φ.Μ.Α.Π)**, αφού καταφέρνοντας να δηλώσουν την ελάχιστη για τα ακίνητα αξία, δεν υποχρεούνται στην υποβολή της αντίστοιχης δήλωσης και την απόδοση του απαιτούμενου φόρου.

3.3 Η καμπύλη Laffer και η ηθική της φοροδιαφυγής

Το έτος 1974, ο Arthur Laffer ήταν εκείνος που αναφέρθηκε για πρώτη φορά στον Dick Cheney και στον Donald Rumsfeld σχετικά με την θεωρία του και από τότε θεωρείται βασική οικονομική θεωρία, γνωστή και ως ‘Καμπύλη Laffer’.

Συγκεκριμένα, με την καμπύλη Laffer απεικονίζεται το ιδανικό ύψος φορολογικών συντελεστών σε συνάρτηση με την αύξηση των δημοσίων εσόδων. Επίσης, όταν ο φορολογικός συντελεστής είναι στο σημείο μηδέν τότε το κράτος εισπράττει μηδενικά έσοδα. Τα ίδιο ισχύει και όταν ο φορολογικός συντελεστής ισούται με 100%, αφού ο φορολογούμενος δεν έχει κανένα κίνητρο για να εργασθεί, μιας και το κράτος θα του παρακρατήσει όλα τα χρήματά του. Επιπλέον, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η καμπύλη Laffer και το ιδανικό σημείο διαφέρουν από οικονομία σε οικονομία.

Εικόνα 3. 1 Καμπύλη Laffer

Πηγή: <https://www.economia.gr/h-kampylh-laffer-ths-mh-symmorfoshs/> Πρόσβαση: 20/11/2021

Ο καθηγητής Laffer κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει νόημα να αυξηθούν οι φορολογικοί συντελεστές πάνω από το ιδανικό σημείο, αφού τα χρήματα που θα εισπράξει το κράτος, θα είναι εις βάρος της κατανάλωσης, των επενδύσεων και εν κατακλείδι της οικονομικής ανάπτυξης. Επίσης, η φοροδιαφυγή θα αυξηθεί μιας και ο πολίτης θα αισθάνεται ότι το κράτος τον κλέβει, με αποτέλεσμα να μην εισπράξει το Δημόσιο τα φορολογικά έσοδα που θα αναλογούσε.

Επομένως, όταν παραβιάζεται το ιδανικό σημείο της καμπύλης, εμφανίζεται αύξηση της φοροδιαφυγής, αφού ακόμη και ο πιο νομοταγής πολίτης θα κοιτάξει το συμφέρον του, μιας και η διαφθορά θα κυριαρχεί.¹

Επιπλέον, η φορολόγηση αποτελεί ένα σημαντικό μέγεθος για την περιγραφή της σχέσης μεταξύ του κράτους και του πολίτη καθώς αναδεικνύεται η ηθική της διάσταση. Έτσι, σε ορισμένες χώρες της Δύσης και των ΗΠΑ, ο πολίτης λαμβάνει μαζί με την εκκαθάριση του φόρου, αναλυτική απεικόνιση ως προς το τον τρόπο διάθεσης στα δημόσια έσοδα. Με αυτό τον τρόπο ο κάθε πολίτης γνωρίζει πως αξιοποιούνται τα χρήματα του από το κράτος.

Στην Ελλάδα, παρατηρούμε σε πολλές περιπτώσεις να υφίσταται μία ανήθικη σχέση μεταξύ των πολιτών και του κράτους, χωρίς όμως να δίνονται πλεονεκτήματα σε όλους. Εξάλλου, η φοροδιαφυγή αποτελεί τον ακρογωνιαίος λίθος του δημοσιονομικού

¹ www.euro2day.gr

προβλήματος της χώρας. Υπάρχει βέβαια και μία άλλη άποψη η οποία υποστηρίζει ότι οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής είναι ως έναν βαθμό πλασματικές, αφού το άτομο που φοροδιαφεύγει τείνει να καταναλώνει περισσότερο, κι έτσι κινεί την οικονομία και δημιουργεί επιπλέον φορολογητέα ύλη. Κάτι τέτοιο δεν ισχύει φυσικά όταν το άτομο επιλέξει να αποταμιεύσει τα χρήματα σε τράπεζες του εξωτερικού.

Σύμφωνα με τον Συρμή (2016), σε περιπτώσεις συνεχόμενης αύξησης της φορολογίας, τείνουν να οξύνονται οι αντιθέσεις και να παραμένει ζωντανή η πολεμική του πολίτη ως προς τα κράτος. Το δικαίωμα του πολίτη να αισθάνεται σε καθεστώς διωγμού αποτελεί το πιο παραγωγικό κομμάτι της κοινωνίας, μιας και σε αυτό το σημείο δεν υπάρχει θέμα ηθικής, αλλά κοινής λογικής. Επίσης η ανηθικότητα του να φοροδιαφεύγεις λειαινείται με σοβαρά επιχειρήματα μιας και οι αριθμοί αναγκάζουν τον πολίτη να αμφισβητεί πάνω από ποιο όριο αποκτά το ηθικό δικαίωμα να στραφεί, παρανομώντας εις βάρος του κράτους, επικολλώντας την οικογενειακή ή επαγγελματική του επιβίωση.

3.4 Ενδεικτικοί κρατικοί παράγοντες που αυξάνουν τη φοροδιαφυγή

Το κράτος μπορεί να επεκτείνει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής με τακτικές που κατά περιόδους εφαρμόζει, όπως για παράδειγμα με :

- την άσκηση υπερφολόγησης
- τα φαινόμενα διαφθοράς των θεσμών
- κρατική πίεση προς τους πολίτες
- την ποσότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών που διαθέτει το κράτος για τους πολίτες του
- την μειωμένη αίσθηση δικαίου που διακατέχει τον πολίτη για το κράτος του
- το ελλιπές ποσοστό συμμετοχής των πολιτών στις διάφορες διαδικασίες λήψης αποφάσεων
- την εμπιστοσύνη που αισθάνονται οι πολίτες για το έργο της κυβέρνησης και τον τρόπο λειτουργίας της δικαστικής εξουσίας και των νόμων

3.5 Οι συνέπειες της φοροδιαφυγής

Σε περιπτώσεις αυξημένων φαινομένων φοροδιαφυγής, το κράτος καλείται να καλύψει το δημοσιονομικό κρατικό έλλειμμα που δημιουργείται, έχοντας τις παρακάτω συνέπειες:

- τη μείωση του κοινωνικού κράτους για τους πολίτες
- τη διατάραξη του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων
- την επέκταση των φόρων, αφού τα φορολογικά έσοδα για το κράτος συρρικνώνονται όπως και οι δυνατότητες χρηματοδότησης των δαπανών
- την άμβλυνση προβλημάτων ισοπολιτείας και ισονομίας, με αποτέλεσμα να δημιουργείται αρνητική φορολογική συνείδηση ακόμη και σε περιπτώσεις συνεπών φορολογουμένων
- την καταπάτηση της αίσθησης για δίκαιη κατανομή των φορολογικών επιβαρύνσεων.
- την δυσχέρεια της δημοσιονομικής εξυγίανσης καθώς και την μεγέθυνση των κρατικών ελλειμμάτων

3.6 Τρόποι αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής

Στην Ελλάδα η φοροδιαφυγή είναι δύσκολα αντιμετωπίσιμη. Συγκεκριμένα, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής εξαπλώνεται λόγω της έλλειψης κινήτρων που έχει ο πολίτης για την αποπληρωμή των φόρων. Το σίγουρο είναι ότι αλλαγή της κρατικής αντιμετώπισης και η παροχή κινήτρων στους πολίτες, μπορεί να συρρικνώσει τη φοροδιαφυγή.

Σύμφωνα με τον Βαγιανό, στο άρθρο με τίτλο ‘Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες σε μία κρίσιμη συγκυρία’ περιγράφονται ενδεικτικά μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου της φοροδιαφυγής.

Συγκεκριμένα γίνεται αναφορά σε:

1. **Συστηματικούς έλεγχους σε πρόσωπα και επιχειρήσεις** που θα πρέπει να επιτυγχάνονται με γνώμονα την εικόνα των πολιτών που φοροδιαφεύγουν καθώς και με τυχαία επιλογή επιχειρήσεων και προσώπων βάσει πιθανοτήτων. Έτσι κάνοντας χρήση της τυχαίας επιλογής θα μπορούσαν να εντοπιστούν και πολίτες

που δεν έχουν την εικόνα του φοροφυγά. Τα φαινόμενα όμως κρατικής διαφθοράς δυσχεραίνουν την πραγματοποίηση τέτοιων μορφών ελέγχων. Ως τρόπος αντιμετώπισης τέτοιων φαινομένων αποτελεί το να υλοποιείται η διαδικασία του ελέγχου μέσω αλληλογραφίας, προκειμένου τα άτομα ή οι επιχειρήσεις να παρέχουν τα απαιτούμενα για τον έλεγχο φορολογικά στοιχεία, χωρίς όμως να υφίσταται επαφή με τους υπαλλήλους της φορολογικής αρχής. Με αυτό τον τρόπο, εξασφαλίζεται ασφάλεια της όλης διαδικασίας και του προσωπικού που εμπλέκεται, αφού υπάρχει ανωνυμία και η σχετική αλληλογραφία υπογράφεται από ένα άτομο που αναλαμβάνει το σύνολο της ευθύνης, χωρίς όμως να υπάρχει άμεση εμπλοκή. Επίσης, οι προσauξήσεις και τα πρόσωπα θα πρέπει να αντίστοιχες της παράβαση καθώς και οι σοβαροί φοροφυγάδες θα πρέπει να διώκονται ποινικά στα δικαστήρια. Σε περιπτώσεις που τα αδικήματα είναι μικρότερης βαρύτητας, οι φορολογικοί παραβάτες θα πρέπει να καλούνται να πληρώσουν πρόστιμα αυτοτελή και προσauξήσεις, αντίστοιχα του ποσού του φόρου που έχει υποκρυφθεί.

2. **Διασταυρωτικοί έλεγχοι** αποδείξεων με φορολογικές δηλώσεις, οι οποίοι θα πρέπει να γίνονται αυτόματα. Με αυτό τον τρόπο, η οντότητα εκδίδει τα παραστατικά της, τα οποία αυτόματα καταχωρούνται στα βιβλία της εταιρείας και ενημερώνεται το σύστημα του υπουργείου, καθώς και αναγράφονται στη φορολογική δήλωση της επιχείρησης. Είναι δηλαδή η διαδικασία που προσπαθεί να επιτύχει η κυβέρνηση με την πλατφόρμα του Υπουργείου Οικονομικών ‘My Data’.
3. Να ενισχυθούν οι **αγορές με ηλεκτρονικά μέσα** με σκοπό την βελτίωση των φορολογικών εσόδων με την αύξηση των εκπτώσεων για συγκεκριμένη κατηγορία δαπανών, ακόμη και εις βάρος των φορολογικών εσόδων.

Επιπλέον, σύμφωνα με το ‘Εθνικό επιχειρησιακό πρόγραμμα αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής’ (2011), συνίσταται οι επιπλέον εξής προτάσεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού.

Συγκεκριμένα:

1. την απλούστευση της νομοθεσίας, μέσω της δημιουργίας ενός ευέλικτου και ορθολογικού ρυθμιστικού πλαισίου και ταυτόχρονα τον περιορισμό των ερμηνευτικών εγκυκλίων

2. την ενίσχυση του ποινικού σκέλους, μέσω της άμεσης εκδίκασης φορολογικών υποθέσεων, με ποινές αυστηρότερες και άμεσα εκτελούμενες.
3. την αναδιάρθρωση της φορολογικής διοίκησης τόσο σε εισπρακτικό όσο και σε ελεγκτικό επίπεδο, μέσω ενός συνεχούς τεχνολογικά εξελισσόμενου πληροφοριακού κέντρου, το οποίο θα κατορθώνει να διασταυρώνει και να παρακολουθεί τα φορολογικά δεδομένα. Επίσης την συρρίκνωση των τοπικών εφοριών και παράλληλα να ενισχυθούν οι αρμοδιότητες στις κεντρικές υπηρεσίες.
4. την βέλτιστη επικοινωνία μεταξύ της δικαιοσύνης και των φορολογικών αρχών
5. την πλήρη διαφάνεια του ελεγκτικού σώματος και παράλληλα τον περιορισμό της προσωπικής επαφής μεταξύ ελεγκτή και φορολογουμένου. Επιπλέον, σε περιπτώσεις ελεγκτών που εμπλέκονται σε περιστατικά χρηματισμού, να απομακρύνονται άμεσα και να υφίσταται καθολική απαγόρευση επαναπρόσληψης σε όλο το δημόσιο.
6. την αλλαγή της φορολογικής νοοτροπίας και των συστημάτων κινήτρων
7. την αυτοματοποίηση διάφορων βασικών φορολογικών λειτουργιών, προκειμένου να απλοποιηθούν οι διαδικασίες αυτές για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, καθώς και ο έλεγχος να γίνεται πιο εύκολα και στοχευμένα.

3.7 Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

Αρκετοί είναι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην φοροδιαφυγή στην Ελλάδα. Ως αρχικός παράγοντας θα μπορούσε να θεωρηθεί η υπερφορολόγηση, αφού ως παράδειγμα αυτού θα μπορούσαμε να αναφερθούμε στο εργατικό κόστος, το οποίο κατά ποσοστό 43% καταλήγει στα κρατικά ταμεία, ενώ ο μέσος όρος για τις ανεπτυγμένες χώρες είναι 26%. Επίσης, κάθε αύξηση της μαύρης εργασίας, αμβλύνει το χρέος κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ.

Παράλληλα, σε ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα στην Ακαδημία Φορολογίας και Λογιστικής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου

Δικαίου, αναφέρθηκε στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής που εντοπίζεται τόσο στην φορολογία εισοδήματος φυσικών όσο και νομικών προσώπων. Συγκεκριμένα, ενώ κατά το έτος 2011 οι φορολογούμενοι σε ποσοστό 8% κατέβαλαν το 69% των φόρων εισοδήματος φυσικών προσώπων, και οι επιχειρήσεις σε ποσοστό 0,4% κατέβαλαν το 61% των φόρων εισοδήματος νομικών προσώπων, κατά το φορολογικό έτος 2018 οι φορολογούμενοι σε ποσοστό 10% δήλωσαν μηδενικό εισόδημα καθώς και σε ποσοστό 58,9% δήλωσαν εισόδημα έως 10.000 ευρώ.

Επιπλέον, έγινε αναφορά στην φοροδιαφυγή που προκύπτει από την έμμεση φορολόγηση, αφού το μεγαλύτερο μέρος υπηρεσιών στην Ελλάδα που αντιστοιχεί στον υψηλό συντελεστή ΦΠΑ (24%) συγκεντρώνεται στην άτυπη οικονομία που δεν καταγράφεται. Ιδιαίτερα για το έτος 2018, η Ελλάδα εμφάνισε το δεύτερο υψηλότερο έλλειμμα σε ΦΠΑ (VAT gap) στην ΕΕ που έφτανε σε ποσοστό 30,1% των δυνητικών εσόδων ΦΠΑ και σε ποσό 6,6 δις €.

4. ΦΟΡΟΑΠΑΛΛΑΓΗ

4.1 Ορισμός της φοροαπαλλαγής

Ως φοροαπαλλαγή νοείται το ποσό το οποίο έχει δικαίωμα ο φορολογούμενος να το αφαιρέσει από το φορολογητέο του εισόδημα, εξυπηρετώντας πάντοτε τις νόμιμες προϋποθέσεις για την αφαίρεση αυτή. Άλλες συνώνυμες με την φοροαπαλλαγή έννοιες θεωρούνται οι φορολογικές ελαφρύνσεις και η έκπτωση φόρου. Οι απαλλαγές που αφορούν την φορολογία εισοδήματος είναι περιορισμένες και το σημαντικό είναι ότι δεν έρχονται σε αντίθεση με την αρχή της καθολικότητας της φορολογίας.

Ο λόγος που θεσπίζονται οι φοροαπαλλαγές εστιάζει στο κοινωνικό συμφέρον και απαριθμούνται με τέτοιο τρόπο που δεν υφίστανται πληθώρα απαλλαγών παρά μόνον εκείνες που υπάγονται στο νόμο. Επίσης, ταξινομούνται σε προσωπικές απαλλαγές, οι οποίες εστιάζουν σε κρατικά συμφέροντα, καθώς και σε πραγματικές απαλλαγές που εστιάζουν σε κοινωνικούς και οικονομικούς σκοπούς.

4.2 Οι φοροαπαλλαγές στην Ελλάδα

Στον κρατικό προϋπολογισμό που κατάθεσε η κυβέρνηση στη Βουλή για το έτος 2021, αναγράφει ότι οι φοροαπαλλαγές που ισχύουν σήμερα στην Ελλάδα είναι συνολικά 898. Επίσης, καταγράφονται αναλυτικά οι απαλλαγές και οι εκπτώσεις από την φορολογία ανά κατηγορία καθώς και το κόστος αυτών.

Συγκεκριμένα, στην **φορολογία φυσικών προσώπων**, οι ρυθμίσεις που προβλέπουν φοροαπαλλαγές και εκπτώσεις φόρων απαριθμούν σε 153 ρυθμίσεις. Επιπλέον, το δημοσιονομικό κόστος αυτών των ρυθμίσεων φθάνει το 1,365 δις ευρώ. Οι ρυθμίσεις που ξεχωρίζουν και αποσκοπούν σε απαλλαγές ή εκπτώσεις φόρου εισοδήματος είναι οι πλήρους απαλλαγές από την φορολογία εισοδήματος διάφορων κατηγοριών.

Οι προαναφερθείσες, ωφέλησαν για το έτος 2020, αριθμό φορολογουμένων ίσο με 2.219.025, οι οποίοι απέφυγαν να καταβάλλουν φόρους ύψους 931,73 εκατ. ευρώ.

Συγκεκριμένα, με την έκπτωση φόρου εισοδήματος ύψους 1.900-2.100 ευρώ που ισοδυναμεί με 8.636-9.545 ευρώ αφορολόγητο όριο εισοδήματος, και η οποία ισχύει από το έτος 2016 για τους αγρότες κατά κύριο επάγγελμα, ωφελήθηκαν για το 2020

περίπου 272.964 αγρότες, αποφεύγοντας να καταβάλλουν φόρους ύψους 225,3 εκατ. ευρώ.

Παράλληλα, οι απαλλαγή από το τέλος επιτηδεύματος και την εισφορά αλληλεγγύης ευνόησαν 160.255 φορολογουμένους, οι οποίοι απέφυγαν να καταβάλουν συνολικό ύψος 20,38 εκατ. ευρώ. Όπως επίσης, με την απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος του ΕΚΑΣ, ευνοήθηκαν 197.500 χαμηλοσυνταξιούχοι που γλίτωσαν φόρους ύψους 1,3 εκατ. ευρώ.

Επιπλέον, με την απαλλαγή φόρου εισοδήματος για το επίδομα ανεργίας του ΟΑΕΔ, ευνοήθηκαν για το έτος 2020, 599.908 άνεργοι φορολογούμενοι που απέφυγαν να καταβάλλουν φόρους ύψους 9,2 εκατ. ευρώ.

Τώρα, όσον αφορά την **φορολογία νομικών προσώπων**, σήμερα ισχύουν 148 διατάξεις φοροαπαλλαγών. Όσες απ αυτές κατάφεραν να αποτιμηθούν, απεικόνισαν απώλεια φορολογικών εσόδων στον κρατικό προϋπολογισμό συνολικού ύψους 894,46 εκατ. ευρώ. Από τις ανωτέρω απαλλαγές, αυτές που προκαλούν το μεγαλύτερο δημοσιονομικό κόστος είναι: (α) η χρεωστική διαφορά που προκύπτει από την ανταλλαγή ομολόγων στο πλαίσιο του PSI, (β) η χρεωστική διαφορά που προκύπτει από τον πιστωτικό κίνδυνο, (γ) τα κέρδη από συμμετοχή σε νομικά πρόσωπα ή τα έσοδα από μερίσματα.

Στην κατηγορία επιβολής του **Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ)** καθώς και τους υπόλοιπους φόρους κεφαλαίου, συγκεντρώνονται 123 διατάξεις απαλλαγών που το δημοσιονομικό τους κόστος καταφθάνει τα 3,859 δις. ευρώ. Συγκεκριμένα, το ποσό περίπου των 3,636 δις. ευρώ απορρέει από τις απαλλαγές στον Ειδικό Φόρο Ακινήτων 15%. Ο Ειδικός Φόρος Ακινήτων (ΕΦΑ) έχει ισχύ από το 2002 και αφορά ακίνητα που έχουν μεταβιβαστεί σε ξένες εταιρείες, αλλά συνδέεται με έναν μεγάλο αριθμό απαλλακτικών διατάξεων για τα διάφορα είδη επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα ουσιαστικά ο φόρος αυτός να μην εφαρμόζεται. Από τις απαλλαγές στον ΕΦΑ ευνοούνται 7.570 επιχειρήσεις με ακίνητα στην Ελλάδα, με δημοσιονομικό κόστος ύψους 3,636 δις. ευρώ. Επίσης από τις απαλλαγές στον ΕΝΦΙΑ, προκλήθηκε δημοσιονομικό κόστος ύψους 102,49 εκατ. ευρώ. Ιδιαίτερα από την χορήγηση του 50% έκπτωση για τα οικονομικά αδύναμα νοικοκυριά, ευνοήθηκαν 1.220.476 ιδιοκτήτες ακινήτων και προκλήθηκε απώλεια στα φορολογικά έσοδα ύψους 77,24 εκατ. ευρώ.

Στην συνέχεια, στον κώδικα του **ΦΠΑ**, συγκεντρώνονται 86 διατάξεις απαλλαγών στο φόρο ή έκπτωσης του φόρου. Μόνον οι 14 εξ αυτών, έχουν υπολογιστεί ότι κοστίζουν για τον κρατικό προϋπολογισμό 1,77 δις. ευρώ. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτών είναι η ισχύ του υπερμειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 6% σε εφημερίδες, περιοδικά, εμβόλια και φάρμακα, εισιτήρια θεάτρων και συναυλιών , που υπολογίζεται ότι κοστίζει για τον κρατικό προϋπολογισμό 910,328 εκατ. ευρώ. Επίσης, η απαλλαγή του ΦΠΑ στις υπηρεσίες ιδιωτικής εκπαίδευσης, επιφέρουν απώλεια φορολογικών εσόδων 396,587 εκατ. ευρώ.

Στην κατηγορία των **Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης**, σήμερα ισχύουν 44 διατάξεις που αποσκοπούν είτε σε απαλλαγές είτε σε μειωμένους συντελεστές ΕΦΚ (για το πετρέλαιο θέρμανσης , για το ναυτιλιακό πετρέλαιο κ.τ.λ.), με αποτέλεσμα να κοστίζουν στον κρατικό προϋπολογισμό 1,182 δις. ευρώ.

Στην κατηγορία του **τέλους χαρτοσήμου**, συγκεντρώνονται απαλλαγές που απαριθμούν τις 76 διατάξεις με κόστος που αγγίζει τα 68,52 εκατ. ευρώ για τον κρατικό προϋπολογισμό.

Για τα **τέλη ταξινόμησης οχημάτων**, περιλαμβάνονται 23 διατάξεις που αποσκοπούν είτε σε πλήρη απαλλαγή είτε σε μείωση των τελών, με το δημοσιονομικό κόστος να φθάνει τα 54,33 εκατ. ευρώ.

Τέλος, στην κατηγορία των **τελών κυκλοφορίας** συγκεντρώνονται 43 ευνοϊκές διατάξεις που έχουν ως σκοπό είτε την πλήρη απαλλαγή των τελών κυκλοφορίας, είτε των φόρων ασφαλιστρων, είτε άλλων φορολογιών, με αποτέλεσμα να δημιουργείτε δημοσιονομικό κόστος ύψους 397 εκατ. ευρώ.

4.3 Ενδεικτικές φοροαπαλλαγές ανά κατηγορία Εισοδήματος

Οι φοροαπαλλαγές κάνουν την εμφάνιση τους σε διάφορα είδη εισοδήματος και συγκεκριμένα στα:

1. Εισοδήματα φυσικών προσώπων

- Σύμφωνα με τον ΚΦΕ (άρθρο 6 παρ.1), οι διπλωματικοί αντιπρόσωποι, πράκτορες και αλλοδαποί πρεσβευτές, απαλλάσσονται από τον φόρο για

τα εισοδήματα που αποκτώνται στην εγχώρια και την αλλοδαπή. Επιπλέον οι πρόξενοι και το λοιπό κατώτερο προσωπικό των ξένων πρεσβειών απαλλάσσονται από φόρο με την προϋπόθεση ότι έχουν ιθαγένεια του αντιπροσωπευόμενου κράτους καθώς και τα εισοδήματά τους προέρχονται μόνον από μισθωτές υπηρεσίες στην Ελλάδα. Η χορήγηση της ως άνω φοροαπαλλαγής έχει απεριόριστη διάρκεια με την προϋπόθεση όμως ότι κατέχουν την διπλωματική ιδιότητα.

- Οι συντάξεις που προέρχονται είτε από στρατιωτικούς που έπαθαν ατύχημα κατά την διάρκεια της υπηρεσία τους είτε από θύματα πολέμου είτε οποιαδήποτε μορφής περίθαλψη που τους αφορά, απαλλάσσονται από φορολόγηση στο εισόδημά τους (ΚΦΕ, αρθ.6 παρ.5α). Η απαλλαγή αυτή είναι απεριόριστης διάρκειας, μιας που υπάγεται στην κοινωνική πολιτική.
- Η σύνταξη που εισπράττουν οι ανάπηροι πολέμου ή οι οικογένειες θυμάτων πολέμου απαλλάσσονται του φόρου απεριόριστα, σε σχέση με τα έτη υπηρεσίας τους στο Δημόσιο, και με βάση το ποσό αναπηρικής σύνταξης που θα λάμβανε δικαιούχος ,αν δεν είχε παραιτηθεί από το δικαίωμα λήψης της υπό την προϋπόθεση συνταξιοδότησης από το Δημόσιο και παραίτησης από την αναπηρική σύνταξη. (ΚΦΕ, αρθ.6 παρ.5δ).
- Γενικώς πρόσωπα που βρίσκονται σε διαρκείς κατάσταση που απαιτείται συνεχή περιποίηση, επίβλεψη και συμπαράστασης άλλων ατόμων , όπως η κατηγορία των τυφλών, χορηγείται επίδομα ή προσαυξάνεται η σύνταξή τους, ενώ παράλληλα έχουν φοροαπαλλαγή απεριόριστης διάρκειας. (ΚΦΕ, αρθ.6 παρ.5ε)
- Στην κατηγορία πολύτεκνων μητέρων που έχουν τουλάχιστον τέσσερα τέκνα, απαλλάσσονται από το φόρο καθώς και η ισόβια σύνταξη που χορηγείται σύμφωνα με άρθρο 63 του Ν.1892/90, έχει απεριόριστη διάρκεια φοροαπαλλαγής. (ΚΦΕ αρθ.6 παρ. 5ζ)
- Μισθοί και συντάξεις ατόμων με αναπηρίες που έχουν βαριές κινητικές αναπηρίες με ποσοστό άνω του 80% ή είναι ολικά τυφλοί, απαλλάσσονται του φόρου και η φοροαπαλλαγή αυτή είναι απεριόριστης διάρκειας. (ΚΦΕ αρθ.6 παρ.5ιδ)

- Τα επιδόματα ανεργίας που καταβάλει ο ΟΑΕΔ στους ανέργους δικαιούχους, απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων έχοντας απεριόριστη διάρκεια, υπό την προϋπόθεση το άθροισμα των υπόλοιπων εισοδημάτων που φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις να μην υπερβαίνουν ετησίως τις τριάντα χιλιάδες ευρώ (30.000€). (Ν. 3842/2010 αρθ.4 παρ5, Ν.15455/85 αρθ.14)
- Οι αποζημιώσεις σπουδαστών και φοιτητών απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος απεριόριστα, καθώς και από κρατήσεις ή εισφορές υπέρ Δημοσίου ή φόρους, με την προϋπόθεση ότι πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση και η αποζημίωση τους έχει καθοριστεί βάση Κοινής Υπουργικής Διάταξης. (Ν. 1566/18 αρθ.71 παρ.4^α, Ν.2327/95 αρθ.11 παρ.4)
- Απαλλάσσονται του φόρου οι αμοιβές που εισπράττουν από την Παγκόσμια Ένωση Αναπήρων Καλλιτεχνών (VDMFK), τα μέλη της που ζωγραφίζουν με το πόδι και το στόμα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδος, και το εισπράττουν ως αντάλλαγμα για την εργασία τους στην ζωγραφική.
- Τα χρηματικά ποσά που δίνονται ως επιβράβευση επιστημονικών ή καλλιτεχνικών ή πνευματικών γενικά επιδόσεων από το Δημόσιο ή τον Οργανισμό Μεγάλου Μουσικής Αθηνών ή την Ακαδημία Αθηνών ακόμη και από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αρκεί να έχει προκηρυχθεί ο σχετικός δημόσιος διαγωνισμός, απαλλάσσονται από οποιασδήποτε μορφής φορολόγησης. (Ν.2238/1994, παρ.6β')
- Οι υποτροφίες που δίνονται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή το Δημόσιο ή από τα ιδρύματα και τις περιουσίες του άρθρου 96 του Ν2039/1939 (ΦΕΚ.455 Α'), για σκοπούς εθνοφέλειας, εκπαιδευτικούς, καλλιτεχνικούς, θρησκευτικούς ή κοινωφελείς, ακόμη και οι υποτροφίες που εισπράττονται από Έλληνες υποτρόφους που διαμένουν στο εξωτερικό, απαλλάσσονται του φόρου. (εγκ. 21/1981)
- Τα χρηματικά ποσά που εισπράττουν είτε οι αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες, είτε τα άτομα που κατοικούν για ανθρωπιστικούς λόγους προσωρινά στην Ελλάδα, είτε εκείνοι που έχουν υποβάλλει αίτηση αναγνώρισης της προσφυγικής τους ιδιότητα και η οποία βρίσκεται στο

σημείο εξέτασης από το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης , καταβάλλονται από φορείς που είναι αρμόδιοι για την υλοποίηση προγραμμάτων παροχής οικονομικής ενίσχυσης προσφύγων και χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ελληνικό Δημόσιο και την Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) και είναι αφορολόγητα.

2. Εισοδήματα από ακίνητα

- Το τεκμαρτό εισόδημα που προέρχεται κατά την παραχώρηση της χρήσης σε νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ή στο Δημόσιο, χωρίς όμως έναντι κάποιου ανταλλάγματος, απαλλάσσεται του φόρου.
- Το τεκμαρτό εισόδημα που προέρχεται από τη δωρεάν προχώρηση χρήσης κατοικίας από τον γονέα που έχει την κυριότητα ή την επικαρπία προς τα τέκνα ή από τα τέκνα που έχουν την κυριότητα ή επικαρπία προς τους γονείς τους, είναι αφορολόγητο με την προϋπόθεση ότι το εμβαδόν της δεν υπερβαίνει τα διακόσια (200) τετραγωνικά μέτρα και θα χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία. (ΚΦΕ αρθ.6 παρ.2)
- Το ετήσιο ακαθάριστο τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει κατά την ιδιοκατοίκηση απαλλάσσεται του φόρου.
- Τα τεκμαρτά εισοδήματα από ακίνητα απαλλάσσονται του φόρου στην περίπτωση που ανήκουν σε αναγνωρισμένα ξένα θρησκευόμενα ή δόγματα και με τον όρο ότι η χρήση τους είναι μόνον ως τόπος λατρείας.
- Τα ακίνητα που βρίσκονται στην περιοχή του Αγίου Όρους, απαλλάσσονται των φόρων σύμφωνα με άρθρο 105 του Συντάγματος της Ελλάδος, λόγω της συνταγματικής κατοχύρωσης τους σε ειδικό καθεστώς.

3. Εισοδήματα από κινητές αξίες

- Όταν μόνιμος κάτοικος εξωτερικού καταθέτει σε άλλο νόμισμα πέραν του ευρώ , σε ελληνική τράπεζα ή Ταχυδρομικό ταμιευτήριο, οι τόκοι της κατάθεσης αυτής απαλλάσσονται του φόρου.
- Επίσης, όταν μόνιμος κάτοικος εξωτερικού καταθέτει σε άλλο νόμισμα πέραν του ευρώ, σε λογαριασμούς όψεως ή στο Ταμείο παρακαταθηκών και δανείων, οι τόκοι των καταθέσεων αυτών απαλλάσσονται του φόρου.

- Προπτώσεις τόκων από εθνικά δάνεια που εκδίδονται είτε με ομολογίες είτε με έντοκα γραμμάτια, απαλλάσσονται του φόρου, με την προϋπόθεση ότι προβλέπεται από οικείο νόμο.
- Όταν αλλοδαποί εισπράττουν τόκους από ενυπόθηκα δάνεια αλλοδαπής, με έγγραφη όμως υποθήκη σε ελληνικής ιθαγένειας πλοία, τότε οι τόκοι αυτοί απαλλάσσονται του φόρου.
- Απαλλάσσονται του φόρου οι τόκοι ομολογιακών δανείων του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος και της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού, όταν προβλέπεται από τον οικείο νόμο.
- Οι τόκοι των ομολογιακών δανείων που εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων είτε σε ευρώ είτε σε συνάλλαγμα στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό, απαλλάσσονται του φόρου με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 12 , παρ. 8 .
- Η υπεραξία καθώς και τόκοι εκδιδόμενων ομολογιακών δανείων που προκύπτουν στην εξόφληση των ομολόγων με προϋπόθεση ξένου συναλλάγματος ή ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας, απαλλάσσονται του φόρου.
- Τα μερίσματα από μετοχές και ιδρυτικούς τίτλους ανώνυμων ημεδαπών εταιρειών, που έχουν ως αντικείμενο την εκμετάλλευση των πλοίων, τα κέρδη τους απαλλάσσονται του φόρου, αλλά υπόκεινται στον ειδικό φόρο πλοίων. Επίσης, αν η ανώνυμη εταιρεία ασκεί και άλλες δραστηριότητες παράλληλα με την εκμετάλλευση των πλοίων, τότε απαλλάσσεται του φόρου ποσό του μερίσματος αντίστοιχο της σχέσης ακαθάριστων εσόδων από τη εκμετάλλευση των πλοίων σε σχέση με το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων της εταιρείας.
- Απαλλάσσονται επιπλέον του φόρου, τα κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων του Ν. 2778/1999 (ΦΕΚ 295 Α΄) και του Ν. 3283/2004 (ΦΕΚ 210 Α΄), όπως επίσης και η πρόσθετη αξία των αμοιβαίων κεφαλαίων που αποκτούν οι μεριδιούχοι κατά την εξαγορά των μεριδίων τους σε τιμή μεγαλύτερη της τιμής κτήσης, με επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 20 παρ.2 του Ν.2778/1999 και του άρθρου 33 παρ. 3 του Ν.3283/2004. Η ως άνω απαλλαγή εφαρμόζεται και για τα αμοιβαία κεφάλαια που είναι εγκατεστημένα σε άλλο κράτος μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού

Χώρου / Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΟΧ/ΕΖΕΣ) ή κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.).

- Όταν πραγματοποιείται ανταλλαγή εταιρικών ομολόγων με εγγύηση Ελληνικού Δημοσίου με άλλους τίτλους ή ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου, προκύπτουν κεφαλαιακά κέρδη που απαλλάσσονται του φόρου κατ εφαρμογή του προγράμματος συμμετοχής για την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους. (ΚΦΕ. άρθρ.6 παρ3)

4. Εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα

- Υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς φορολόγησης, τα κέρδη που προκύπτουν κατά της εκμετάλλευση των πλοίων.
- Απαλλάσσονται του φόρου τα κέρδη πολύ μικρών επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων που εμπίπτουν στη Σύσταση του 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής της 6^{ης} Μαΐου του 2003, από τη διάθεση παραγόμενης ενέργειας ηλεκτρικής στην εταιρεία 'ΔΕΗ Α.Ε. ή προς άλλο προμηθευτή, μετά την ένταξη τους στο 'Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων μέχρι 10 (δέκα) kw, ύστερα από απόφαση των Υπουργείου Οικονομικών, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων , η οποία εκδίδεται σύμφωνα με το Ν.3468/2006 του άρθρου 14 της παρ.3 (ΦΕΚ.8Α').
- Το ποσό επιχορήγησης που εισπράττουν οι νέοι επαγγελματίες από τα προγράμματα απασχόλησης του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) που υπόκεινται στο Ν. 1262/1982 του άρθρου 29, παρ.9, απαλλάσσονται του φόρου με ισχύ από την 1/1/2003. Αντίστοιχα με τις διατάξεις του ανωτέρου εδαφίου , ισχύει και για τα ποσά επιχορηγήσεων που εισπράττουν οι νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες (ΚΦΕ. άρθ.6, παρ.4).
- Ορισμένα νομικά πρόσωπα απαλλάσσονται από κάθε είδους φόρου σύμφωνα με το Ν.2238/1944 και το Ν.4152/2013. Τέτοια είναι το Ελληνικό Δημόσιο συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων υπηρεσιών που λειτουργούν ως ειδικά ταμεία, οι κοινότητες και οι δήμοι, τα κοινοτικά και δημοτικά ιδρύματα καθώς και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, οι τοπικές ενώσεις Δήμων και οι Νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις,

τα νοσοκομεία, βρεφοκομεία, γηροκομεία και τα κέντρα παιδικής μέριμνας που συνίστανται από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, όπως επίσης και τα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, εξαιρώντας όμως τα εισοδήματα τους από κινητές αξίες, που υπόκεινται στις γενικές διατάξεις, πέραν αυτών που προκύπτουν από τόκους καταθέσεων και δανείων του Ελληνικού Δημοσίου.

- Οι νέοι επαγγελματίες που συστήνουν ατομικές επιχειρήσεις, για τα πρώτα πέντε έτη απαλλάσσονται από την επιβολή του Τέλους Επιτηδεύματος.²
- Στις περιπτώσεις που τα ακαθάριστα έσοδα στην ατομική επιχείρηση δεν υπερβαίνουν τις δέκα χιλιάδες ευρώ, τότε η επιχείρηση έχει την δυνατότητα ένταξης στο ειδικό καθεστώς μικρών επιχειρήσεων (άρθρο 39 του Κώδικα ΦΠΑ), όπου απαλλάσσονται του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ).

² <https://www.aade.gr/menoy/hristikoi-odigoi/enarxi-epiheirimatikis-drastiriotitas/forologikes-apallages-elafrynseis>

5. Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ

5.1 Η έννοια της λογιστικής και του λογιστή

Τι είναι λογιστική; Η λογιστική αποτελεί κλάδο της εφαρμοσμένης Οικονομικής επιστήμης και εστιάζει σε θέματα όπως η καταγραφή, η κατάταξη και η συσχέτιση των οικονομικών γεγονότων που πραγματοποιήθηκαν στην εταιρεία, έχοντας ως σκοπό την παροχή πληροφοριών σε όλους εκείνους που επικοινωνούν μαζί της.

Ποιος είναι άραγε ο λογιστής; Και γιατί είναι τόσο αναπόσπαστο κομμάτι για τις επιχειρήσεις; Ο λογιστής είναι εκείνος που είναι αρμόδιος για την επιτυχημένη ολοκλήρωση των ανωτέρω διαδικασιών, καθώς και την ενημέρωση του κάθε εμπλεκόμενου για την εικόνα της εταιρείας, όπως αυτή απεικονίζεται μέσα από τη λογιστική παρακολούθησή της. Ενδιαφερόμενοι για τις λογιστικές πληροφορίες, πέραν του ιδιοκτήτη ή της διοικητικής ομάδας (Managers), είναι οι προμηθευτές, οι πελάτες, το Δημόσιο, οι εργαζόμενοι, οι τράπεζες, πιθανοί επενδυτές.

Όλη αυτή η επικοινωνία επιτυγχάνεται μέσω των οικονομικών καταστάσεων, με σημαντικότερους τον Ισολογισμό και την Κατάσταση των Αποτελεσμάτων Χρήσης που δημοσιοποιούνται μέσω του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (Γ.Ε.ΜΗ.), προκειμένου να παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες σε κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, ενώ με τις οικονομικές καταστάσεις όπως ισοζύγια κ.τ.λ. καταρτούνται στο λογιστήριο για να χρησιμοποιηθούν συνήθως από την Διοίκηση.

5.2 Κατηγορίες Λογιστικής

Η λογιστική διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες:

- Ιδιωτική και Δημόσια, ανάλογα με το χαρακτήρα της οικονομικής μονάδας στην οποία εφαρμόζεται
- Λογιστή Εταιρειών και Ατομικών επιχειρήσεων, ανάλογα με την νομική μορφή της κάθε εταιρείας
- Γενική και Ειδική, ανάλογα με το περιεχόμενο και τις αρχές που ακολουθεί. Η Ειδική λογιστική εστιάζει σε ειδικά θέματα που προκύπτουν από ιδιαίτερους κλάδους των οικονομικών μονάδων, όπως την τραπεζική και τη ναυτιλιακή, ενώ

η Γενική λογιστική περιλαμβάνει το σύνολο των κανόνων που είναι απαραίτητοι για την λογιστική παρακολούθηση της οικονομικής μονάδας.

5.3 Η διαμόρφωση του χώρου της λογιστικής στην Ελλάδα

Η διαμόρφωση του ιστορικού γίνεσθαι του κλάδου της Λογιστικής, επιτυγχάνεται στην Ελλάδα κυρίως από:

- Τις Λογιστικές εταιρείες, τους Λογιστές εργαζόμενους και τους ελεύθερους επαγγελματίες
- Τους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές
- Τα εξειδικευμένα με τη λογιστική παρακολούθηση εποπτικά όργανα, όπως η ΕΛ.Τ.Ε., το Σ.ΛΟ.Τ και παλαιότερα που υπήρχε το Ε.ΣΥ.Λ.
- Τα Πανεπιστήμια και τις σχολές που διαθέτουν Λογιστικά/ Οικονομικά τμήματα
- Το κράτος και συγκεκριμένα μέσω του Υπουργείου Οικονομικών
- Τις εποπτικές αρχές, όπως το Υπουργείο Εμπορίου και η Επιτροπή κεφαλαιαγοράς
- Τους συγγραφείς οικονομικών, λογιστικών και φορολογικών βιβλίων
- Τα διάφορα πανελλήνια συνέδρια, όπως για παράδειγμα το ετήσιο συνέδριο που διοργανώνει επί έντεκα συναπτά έτη ο «Σύνδεσμος Επιστημόνων Χρηματοοικονομικής και Λογιστικής Ελλάδος».

5.4 Κατηγορίες λογιστών

Σύμφωνα με το Ν.4152/2013, τεύχος Α/ ΦΕΚ 107, τροποποιείται ότι ίσχυε έως τότε κατά του Ν. 2515/1997 και του Π.Δ. 340/1998, όσον αφορά το επάγγελμα του Λογιστή – Φοροτεχνικού και συγκεκριμένα τις άδειες που πλέον καλούνται ‘επαγγελματικές ταυτότητες’ καθώς επίσης και οι τάξεις από τέσσερεις σε αριθμό (Α’ , Β’, Γ’, Δ’) , πλέον υφίσταται μόνον οι δύο (Α’ και Β’ τάξη). Επιπλέον έχουν τροποποιηθεί και οι προϋποθέσεις χορήγησης των τάξεων Α’ και Β’ όπως και το αντικείμενο της επαγγελματικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Ο.Ε.Ε) που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των αδειών, δικαιούχοι:

- Α’ τάξης Λογιστή: είναι τα μέλη του Ο.Ε.Ε. που είναι πτυχιούχοι Πανεπιστημίων Οικονομικής κατεύθυνσης ή Διοίκησης και Οικονομίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), καθώς επίσης και τα πρόσωπα που τηρούν τις προϋποθέσεις επαγγελματικών προσόντων του Π.Δ. 38/2010 και ασκούν το επάγγελμα του Λογιστή Φοροτεχνικού Β’ τάξης επί τρία έτη. Ακόμη,

όσα μέλη του Ο.Ε.Ε ήταν κάτοχοι Β' τάξης λογιστή πριν τη δημοσίευση του Ν.4152/2013 στις 09/05/2013, έχουν την δυνατότητα να γίνουν κάτοχοι Α' τάξης λογιστής, έχοντας δύο έτη αποδεδειγμένης προϋπηρεσίας στο επάγγελμα του λογιστή-φοροτεχνικού, καθώς και παρακολουθώντας τα απαραίτητα επιμορφωτικά σεμινάρια του Οικονομικού Επιμελητηρίου.

- Β' τάξης Λογιστή: είναι οι κάτοχοι απολυτηρίου Γενικού Λυκείου που απασχολούνται ως βοηθοί λογιστή επί επτά (7) έτη από τη λήψη του απολυτηρίου, ή είναι κάτοχοι Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου κλάδου οικονομικής ή Επαγγελματικού Λυκείου και απασχολούνται ως βοηθοί λογιστή επί έξι (6) έτη από τη λήψη του απολυτηρίου ή είναι κάτοχοι απολυτηρίου Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ) ή μακροχρόνιων προγραμμάτων κατάρτισης του Ελληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας (ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ) και ασκούν το επάγγελμα του βοηθός λογιστή επί πέντε (5) έτη. Επιπλέον, οι λογιστές-φοροτεχνικοί που κατά την δημοσίευση του Ν. 4152/2013 ήταν κάτοχοι επαγγελματικής ταυτότητας Γ' και Δ' τάξης, μετατρέπονται αυτόματα σε επαγγελματική ταυτότητα Β' τάξης έχοντας τον ίδιο αριθμό επαγγελματικών δικαιωμάτων.

5.5 Ο ρόλος και οι υποχρεώσεις του λογιστή-φοροτεχνικού

Η επαγγελματική δραστηριότητα του κάθε λογιστή διαφοροποιείται ανάλογα με την κατηγορία της επαγγελματικής ταυτότητας που εντάσσεται.

Για παράδειγμα, λογιστές-φοροτεχνικοί που είναι κάτοχοι Β' τάξης, έχουν το δικαίωμα να διενεργούν κάθε είδους φοροτεχνικές και λογιστικές εργασίες επαγγελματιών που τηρούν όμως απλογραφικά βιβλία. Ενώ, οι λογιστές –φοροτεχνικοί που είναι κάτοχοι Α' τάξης, έχουν το δικαίωμα να διενεργούν κάθε είδους φοροτεχνικές και λογιστικές εργασίες επαγγελματιών που τηρούν είτε απλογραφικά είτε διπλογραφικά βιβλία.

Και στις δύο κατηγορίες λογιστή, οι βασικές εργασίες και δραστηριότητες αυτών είναι η καταχώρηση και καταγραφή των οικονομικών συναλλαγών, καθώς και η συστηματική ταξινόμηση και κατάταξη των στοιχείων αυτών. Επιπλέον, ο ρόλος του λογιστή – φοροτεχνικού σε κάθε επιχείρηση είναι ενεργός, είτε δρα ως ανεξάρτητος συνεργάτης (όπως εξωτερικό λογιστήριο – ελεύθερος επαγγελματίας), είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας (όπως υπάλληλος στο λογιστήριο εταιρείας).

Ο λογιστής είναι υποχρεωμένος να διοχετεύσει τα απαραίτητα οικονομικά στοιχεία στους ενδιαφερόμενους (όπως μέτοχοι και επενδυτές), όπως επίσης και στο κράτος μέσω της υποβολής των αντίστοιχων δηλώσεων. Επιπλέον, ο λογιστής συμβάλει στην οικονομική πολιτική της εταιρείας, αφού έχει τη δυνατότητα μέσω της ανάλυσης, παρακολούθησης και ερμηνείας των στοιχείων της επιχείρησης, να προβεί σε πρόβλεψη της οικονομικής πορείας, όπως επίσης και των επισφαλών απαιτήσεων ή ζημιολογώνων συνεργασιών. Ακόμη, ο λογιστής συμβάλει στην επιλογή της ορθολογικότερης

οικονομικής λύσης για οποιοδήποτε οικονομικό πρόβλημα παρουσιαστεί σε σχέση με τις υπόλοιπες εναλλακτικές

Παράλληλα, είναι υπεύθυνος για την ορθή εφαρμογή των λογιστικών προτύπων και αρχών, την εποπτεία και εφαρμογή των διαδικασιών προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης και των αναλογούντων φόρων, την ενημέρωση και την τήρηση των φορολογικών βιβλίων, την σύνταξη, υπογραφή και υποβολή τα φορολογικών δηλώσεων, την κατάρτιση και υπογραφή των οικονομικών καταστάσεων, την σύνταξη και υποβολή στατιστικών προς τις Δημόσιες υπηρεσίες καθώς επίσης την καταχώρηση και υποβολή των μισθολογικών καταστάσεων και των προγραμματών εργασίας.

5.6 Κώδικας Δεοντολογίας Λογιστών – Φοροτεχνικών

Μία από τις πιο πρόσφατες και θετικότερες αλλαγές στον κλάδο των Λογιστών – Φοροτεχνικών, είναι η δημιουργία του Κώδικα Δεοντολογίας (ΦΕΚ Β'3314/24.12.2013, Αριθμ. 5788/ ΔΙΟΕ-1033/ 18.12.2013).

Σκοπός του κώδικα αυτού είναι η διασφάλιση της ποιότητας και η διαφάνεια του περιεχομένου των υπηρεσιών από τους Λογιστές – Φοροτεχνικούς, προκειμένου να θωρακιστεί τόσο το ηθικό και το επαγγελματικό κύρος τους, όσο και τα νόμιμα δικαιώματα κάθε Φυσικού και Νομικού προσώπου που χρησιμοποιεί είτε προαιρετικά είτε υποχρεωτικά τις υπηρεσίες του.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών-Φοροτεχνικών, καθορίζονται οι θεμελιώδεις αρχές ασκήσεως του επαγγέλματος, που είναι:

- 1) **Ακεραιότητα**, δηλαδή να είσαι ειλικρινής και ευθύς στο σύνολο των επιχειρηματικών και επαγγελματικών σχέσεων
- 2) **Αντικειμενικότητα**, δηλαδή να μην υφίστανται συγκρούσεις συμφερόντων, προκαταλήψεις, καταχρηστικές επιρροές άλλων καθώς και συμπτώσεις στο ίδιο πρόσωπο, όπως να ταυτίζεται ο ελεγκτής με τον ελεγχόμενο.
- 3) **Επαγγελματική επάρκεια και δέουσα προσοχή**, δηλαδή να λαμβάνει τις κατάλληλες επαγγελματικές υπηρεσίες, μέσω της διαρκούς επιμόρφωσης σχετικά με τις τρέχουσες αλλαγές στην νομοθεσία, τις τεχνικές και την πράξη, προκειμένου να διατηρεί τις επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες σε ικανοποιητικό για τον πελάτη του επίπεδο.
- 4) **Εχεμύθεια**, δηλαδή να διαφυλάσσει τις πληροφορίες που αποκτήθηκαν ως απόρροια των επιχειρηματικών και επαγγελματικών σχέσεων, να μην γνωστοποιεί οποιαδήποτε πληροφορία σε τρίτους, χωρίς την απαραίτητη άδεια , όπως επίσης να μην κάνει χρήση οποιασδήποτε πληροφορίας είτε για προσωπικό όφελος είτε για όφελος τρίτων.
- 5) **Επαγγελματική συμπεριφορά**, δηλαδή να λειτουργεί σύμφωνα με τους σχετικούς νόμους και κανονισμούς , καθώς και να αποτρέπεται οποιαδήποτε ενέργεια απαξιώνει το επάγγελμά του.

- 6) **Κοινωνική υπευθυνότητα**, δηλαδή με αξιοπρέπεια και κοινωνική υπευθυνότητα προς τον πελάτη του αλλά και το κοινωνικό σύνολο να ασκεί την επαγγελματική του δραστηριότητα.

6. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην καταγραφή απόψεων εργαζομένων που απασχολούνται στο λογιστικό κλάδο είτε σε δημόσιο είτε σε ιδιωτικό φορέα σχετικά με το φαινόμενο της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, καθώς και πως επιδρούν οι φοροαπαλλαγές στους πολίτες. Παράλληλα θα ερευνηθεί ο ρόλος του λογιστή στις επιχειρήσεις καθώς και κατά πόσο μπορεί να επηρεάσει τον επιχειρηματία σε φαινόμενα φοροδιαφυγής.

6.2 Δείγμα και πληθυσμός

Στην συγκεκριμένη εργασία συμμετείχαν συνολικά 156 άτομα, τα οποία ήταν σχεδόν ισο-μερισμένα μεταξύ των δύο φύλων, με τις ηλικίες να ξεκινούν από 20 ετών και να καταλήγουν έως 55 και άνω. Επίσης η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι μορφωμένοι άνθρωποι με τίτλους σπουδών τουλάχιστον Τεχνολογικής ή Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης που εργάζονται από 5 έτη και πάνω. Όσον αφορά το συνολικό πληθυσμό, υπολογίστηκε στα 149.672, βάσει στοιχείων που συλλέχθηκαν από το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος και τον σύλλογο Λογιστών.

6.3 Ερευνητική μέθοδος

Για την διεξαγωγή της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε ως στατιστική μέθοδος η ποσοτική έρευνα. Ο λόγος επιλογής της συγκεκριμένης είναι διότι θεωρείται η πιο αντικειμενική μορφή έρευνας, αφού διεξάγεται σύμφωνα με ελεγχόμενες συνθήκες. Ο ερευνητής στην ποσοτική έρευνα, διεξάγει αντικειμενική συλλογή των δεδομένων, στην πορεία τα μετατρέπει σε στατιστικά ή αριθμητικά στοιχεία και στη συνέχεια με τη χρήση συγκεκριμένων -στατιστικών διαδικασιών, αιτιολογούνται τα υπό μελέτη φαινόμενα.

Κατά την έναρξη της ποσοτικής έρευνας, θα πρέπει πρώτα να καθοριστεί το κύριο ερώτημα, με βάση το οποίο θα τεθούν οι στόχοι και οι σκοποί της έρευνας. Στην συνέχεια, θα πρέπει να συνταχθεί το ερωτηματολόγιο. Καθοριστικός είναι ο ορθός σχεδιασμός του ερωτηματολογίου με τον κατάλληλο τρόπο. Επίσης, στην ποσοτική έρευνα, καθορίζεται εξ αρχής σε ποιους θα απευθύνεται το ερωτηματολόγιο, καθώς και το είδος της ανάλυσης που θα πραγματοποιηθεί.

6.4 Ερευνητικό εργαλείο

Ως ερευνητικό εργαλείο για την εκπόνηση της έρευνας, όπως προαναφέρθηκε, χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο, όπου περιλαμβάνει ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις της κλίμακας Likert, που σχεδιάστηκαν μέσω του Google Forms. Η χρήση του ερωτηματολογίου στην έρευνα προτιμάται προκειμένου να συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός απαντήσεων σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Επίσης, οι απαντήσεις μπορούν να εισέρχονται απευθείας στον υπολογιστή, ειδικά αν θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί επεξεργασία των δεδομένων καθώς και προετοιμασία και μεταφορά για την ανάλυση αυτών. Έτσι, τα ποσοτικά δεδομένα ταξινομούνται άμεσα και κωδικοποιούνται.

Για τη σχεδίαση και την επιλογή των ερωτήσεων του παρόντος ερωτηματολογίου, πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική μελέτη και ανάλυση της θεωρίας. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση στα προηγούμενα κεφάλαια, συνέβαλαν στην δημιουργία των ερευνητικών ερωτημάτων της εργασίας και κατ' επέκταση του ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο διακρίνεται σε πέντε ενότητες: στα δημογραφικά στοιχεία, στη φορολογία και τη φορολογική διοίκηση στην Ελλάδα, στην φοροδιαφυγή, στις φοροαπαλλαγές, στην πιθανότητα φοροδιαφυγής και το ρόλο του λογιστή.

Για την διεξαγωγή της έρευνας, συγκεντρώθηκαν ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν εντός δεκαπέντε ημερών και συγκεκριμένα μεταξύ του χρονικού διαστήματος 16/03/2022 έως 31/03/2022. Η διανομή του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε κυρίως μέσω του Συλλόγου Λογιστών Καρδίτσας, του Συλλόγου Λογιστών Μαγνησίας, της Δ.Ο.Υ Καρδίτσας και της Συνεταιριστικής Τράπεζας Καρδίτσας. Η διάρκεια που απαιτήθηκε για την συμπλήρωση του κάθε ερωτηματολογίου υπολογίστηκε περίπου στα 5 με 10 λεπτά. Συγκεντρώθηκαν συνολικά 156 ολοκληρωμένα ερωτηματολόγια. Στη συνέχεια, η συλλογή και η ανάλυση όλων των ερωτηματολογίων, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης εργασίας, διήρκησε δύο εβδομάδες.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, προέκυψαν πίνακες και διαγράμματα που παρατίθενται στην επόμενη ενότητα και αποσκοπούν για την πλήρους κατανόηση των όσων προέκυψαν από την έρευνα, μέσω αριθμητικών δεδομένων.

7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.1 Δημογραφικά στοιχεία

Αρχικά εξετάσαμε το φύλο των ερωτηθέντων. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται στο παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 7. 1: Φύλο

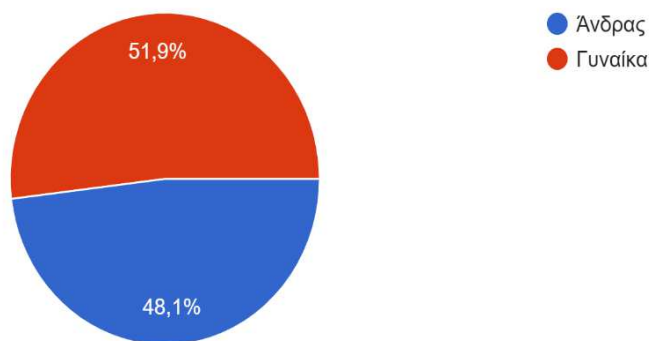
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Άνδρας	75	48,1 %
Γυναίκα	81	51,9 %

Παρατηρούμε, ότι συγκριτικά με το σύνολο των ατόμων που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα, υπερτερούν ελαφρά οι γυναίκες με ποσοστό 51,9%. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 7. 1: Φύλο

1. Φύλο

156 απαντήσεις

Στη συνέχεια μελετάται η ηλικία των ερωτηθέντων. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 7. 2 Ηλικία

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
20-34	52	33,3 %
35-44	57	36,5 %

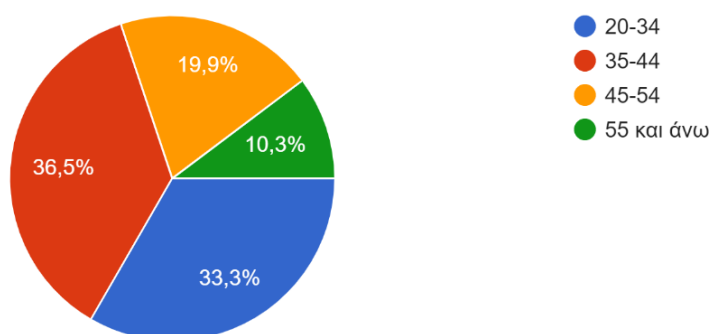
45-54	31	19,9 %
54 ΚΑΙ ΑΝΩ	16	10,3 %

Παρατηρούμε ότι σχετικά με το σύνολο των ατόμων που ανταποκρίθηκαν στην έρευνα, το μεγαλύτερο μέρος άνηκε στην παραγωγική ηλικία των 35 έως 44 ετών. Τα αποτελέσματα διακρίνονται και στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 7.2: Ηλικία

2. Ηλικία

156 απαντήσεις

Στην πορεία, τέθηκε ερώτημα ως προς το επάγγελμα του καθενός απ' τους συμμετέχοντες στην έρευνα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 7. 3 Επάγγελμα

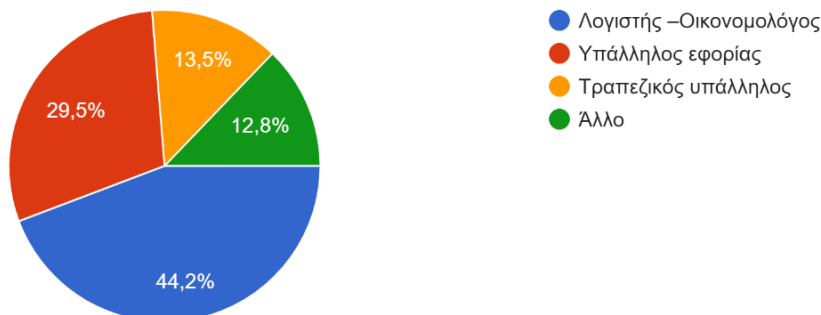
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΛΟΓΙΣΤΗΣ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ	69	44,2 %
ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΦΟΡΙΑΣ	46	26,5 %
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	21	13,5 %
ΑΛΛΟ	20	12,8 %

Από τον πίνακα, συμπεραίνουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν στην κατηγορία Λογιστής-Οικονομολόγος, με ποσοστό 44,2%, που μας ενδιέφερε και να εστιάσουμε και το αμέσως επόμενο μεγαλύτερο μέρος συγκεντρώνεται στους Υπαλλήλους Εφορίας. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.3 Επάγγελμα

3. Επάγγελμα

156 απαντήσεις

Το επόμενο ερώτημα μας αφορά το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 7. 4 Εκπαίδευση

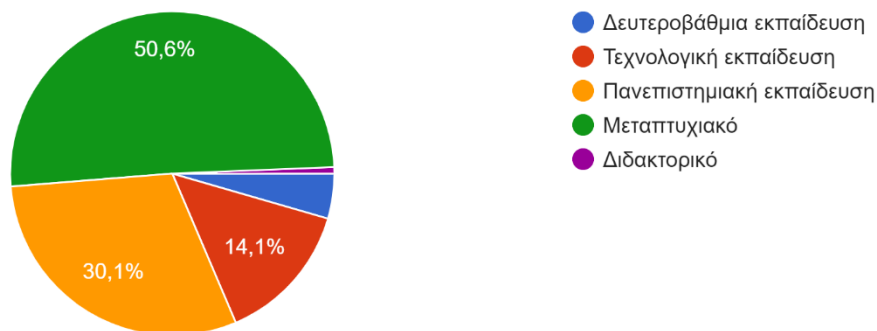
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	7	4,5 %
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	22	14,1 %
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	47	30,1 %
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	79	50,6 %
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	1	0,6 %

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, συμπεραίνουμε ότι το 95,5% των ερωτηθέντων είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το ποσοστό 50,6% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου και το 0,6% είναι κάτοχοι διδακτορικού. Διαγραμματικά απεικονίζονται παρακάτω.

Διάγραμμα 7.4 Εκπαίδευση

4. Σπουδές

156 απαντήσεις

Η τελευταία μας ερώτηση στην κατηγορία των Δημογραφικών στοιχείων, αφορούσε την εμπειρία του καθενός στην ζητούμενη θέση. Τα αποτελέσματα αρχικά τα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

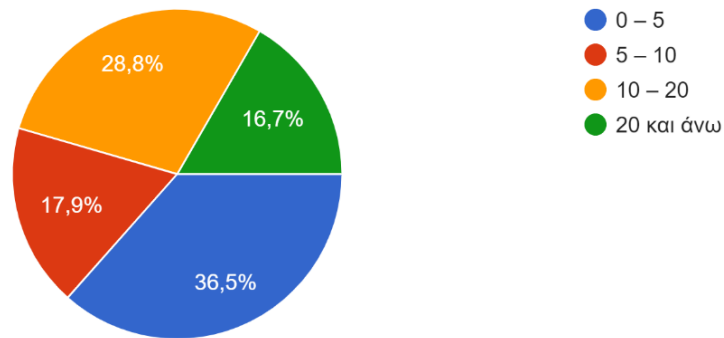
Πίνακας 7. 5 Έτη εμπειρίας

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
0 - 5	57	36,5 %
5 - 10	28	17,9 %
10 - 20	45	28,8 %
20 ΚΑΙ ΑΝΩ	26	16,7 %

Από τον παραπάνω πίνακα, συμπεραίνουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος με ποσοστό 54,4%, έχει συγκεντρώσει έως 10έτη εμπειρίας. Ενώ το υπόλοιπο 45,6% του δείγματος έχει σε έτη εμπειρίας 10 και άνω. Στην πορεία απεικονίζονται τα αποτελέσματα μας και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.5 Έτη εμπειρίας

5. Έτη εμπειρίας στη συγκεκριμένη θέση
156 απαντήσεις

7.2 Η φορολογία και η φορολογική διοίκηση στην Ελλάδα

Η πρώτη ερώτησή μας στην ενότητα αυτή, ήταν: «Ποια είναι η γνώμη σας για το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης στην χώρα μας;», οι απαντήσεις της οποίας αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα:

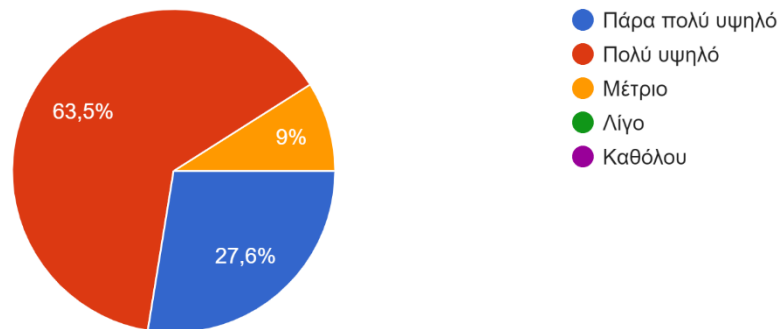
Πίνακας 7. 6 Ποια είναι η γνώμη σας για το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης στην χώρα μας;

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΟ	43	27,6 %
ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΟ	99	63,5 %
ΜΕΤΡΙΟ	14	9 %
ΛΙΓΟ	0	0 %
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0 %

Επομένως, παρατηρούμε ότι το σύνολο του δείγματος μας απάντησε ότι το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης της χώρας μας είναι τουλάχιστον μέτριο, ενώ η πλειοψηφία του δείγματος με ποσοστό 91,1% απάντησε ότι είναι τουλάχιστον πολύ υψηλό. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται παρακάτω και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.6 Ποια είναι η γνώμη σας για το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης στην χώρα μας;

6. Ποια είναι η γνώμη σας για το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης στην χώρα μας;
156 απαντήσεις

Στην ερώτηση: «Να ταξινομηθούν τα είδη φόρων που ακολουθούν (Φόρος Εισοδήματος, Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), Ειδικοί φόροι κατανάλωσης, Φόροι συγκέντρωσης κεφαλαίου) ανάλογα με το μέγεθος της επιβάρυνσης που προκαλούν στις επιχειρήσεις», οι απαντήσεις που δόθηκαν απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 7.1 Να ταξινομηθούν τα είδη φόρων που ακολουθούν ανάλογα με το μέγεθος της επιβάρυνσης που προκαλούν στις επιχειρήσεις.

(Περίπτωση 1. Φόρος Εισοδήματος)

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΚΑΜΙΑ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	2	1,3 %
ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	13	8,3 %
ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	33	21,2 %
ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	87	55,8 %
ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	21	13,4 %

Πίνακας 7.7.2 Να ταξινομηθούν τα είδη φόρων που ακολουθούν ανάλογα με το μέγεθος της επιβάρυνσης που προκαλούν στις επιχειρήσεις.

(Περίπτωση 2. Φόρος προστιθέμενης αξίας)

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΚΑΜΙΑ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	12	7,7 %
ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	13	8,3 %
ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	17	10,9 %
ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	74	47,4 %
ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	40	25,7 %

Πίνακας 7.7.3 Να ταξινομηθούν τα είδη φόρων που ακολουθούν ανάλογα με το μέγεθος της επιβάρυνσης που προκαλούν στις επιχειρήσεις.

(Περίπτωση 3. Ειδικοί φόροι κατανάλωσης)

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΚΑΜΙΑ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	8	5,1 %
ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	18	11,5 %
ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	31	19,9 %
ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	59	37,8 %
ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	40	25,7 %

Πίνακας 7.7.4 Να ταξινομηθούν τα είδη φόρων που ακολουθούν ανάλογα με το μέγεθος της επιβάρυνσης που προκαλούν στις επιχειρήσεις.

(Περίπτωση 4. Φόροι κεφαλαίου)

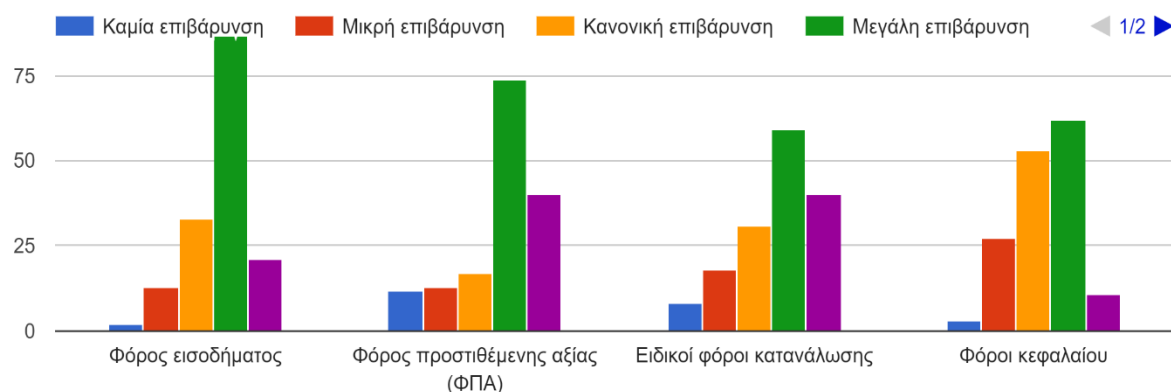
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΚΑΜΙΑ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	3	1,9 %
ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	27	17,3 %
ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	53	34 %
ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	62	39,7 %

ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	11	7,1 %
-------------------------------	-----------	--------------

Από τους παραπάνω τέσσερις πίνακες που απεικόνισαν το μέγεθος επιβάρυνσης που προκαλεί στις επιχειρήσεις η κάθε κατηγορία φόρου ξεχωριστά, συμπεραίνουμε ότι σε όλες συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο μέρος των απαντήσεων από κανονική έως πολύ υψηλή επιβάρυνση. Συγκεκριμένα, ο Φόρος εισοδήματος συγκέντρωσε το 90,4% των απαντήσεων στις επιλογές από κανονική έως πολύ υψηλή επιβάρυνση, καθώς και ο ΦΠΑ συγκέντρωσε το 84%, οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης το 83,4% και οι φόροι κεφαλαίου το 80,8%. Στην συνέχεια παρουσιάζονται σε ένα από κοινού διάγραμμα.

Διάγραμμα 7.7 Να ταξινομηθούν τα είδη φόρων που ακολουθούν ανάλογα με το μέγεθος της επιβάρυνσης που προκαλούν στις επιχειρήσεις.

7. Ταξινομήστε τα είδη φόρων που ακολουθούν ανάλογα με το μέγεθος της επιβάρυνσης που προκαλούν στις επιχειρήσεις. (Να επισημάνετε μόνον μία επιλογή ανά σειρά)

Για το επόμενο ερώτημα, σχετικά με το αν θεωρείτε ότι «Η φορολογία της Ελληνικής οικονομίας αποτρέπει φαινόμενα φοροδιαφυγής», οι απαντήσεις παρουσιάζονται στο παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 8 Η φορολογία της Ελληνικής οικονομίας αποτρέπει φαινόμενα φοροδιαφυγής.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	51	32,7 %
ΔΙΑΦΩΝΩ	81	51,9 %

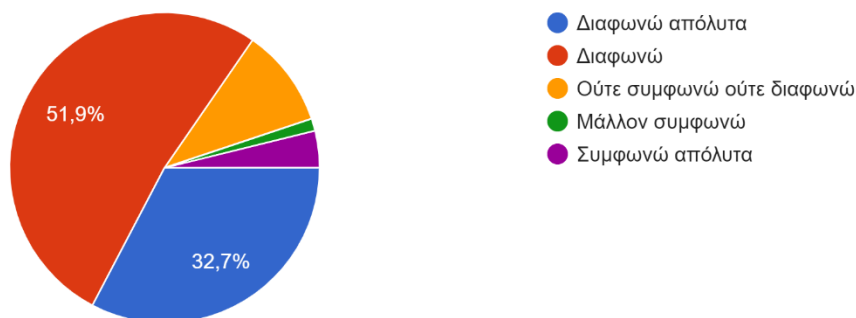
ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ	16	10,3 %
ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΩ	2	1,3 %
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	6	3,8 %

Βάσει των παραπάνω αποτελεσμάτων, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων και συγκεκριμένα το ποσοστό 84,6%, διαφωνεί ως προς την παραδοχή ότι η φορολογία της Ελληνικής οικονομίας αποτρέπει φαινόμενα φοροδιαφυγής, ενώ μόλις το 5,1% των ερωτηθέντων συμφωνεί. Διαγραμματικά παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 7.8 Η φορολογία της Ελληνικής οικονομίας αποτρέπει φαινόμενα φοροδιαφυγής

8. Η φορολογία της Ελληνικής οικονομίας αποτρέπει φαινόμενα φοροδιαφυγής.

156 απαντήσεις

Στην 9^η ερώτηση «Ποια είναι η γνώμη σας για τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους;», οι απαντήσεις που δόθηκαν παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 9 Ποια είναι η γνώμη σας για τις Δ.Ο.Υ σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους;

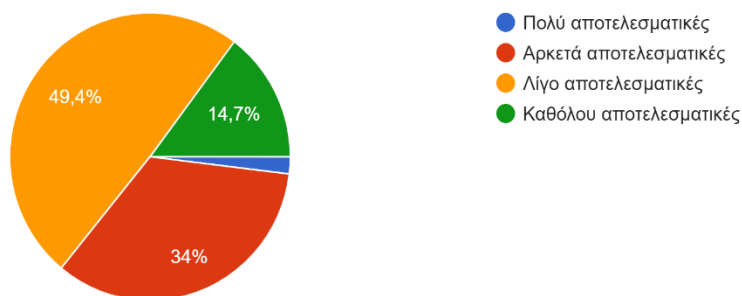
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΠΟΛΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ	3	1,9 %
ΑΡΚΕΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ	53	34 %
ΛΙΓΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ	77	49,4 %
ΚΑΘΟΛΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ	23	14,7 %

Σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα, συμπεραίνουμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 64,1% υποστηρίζει ότι οι Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες είναι λίγο έως καθόλου αποτελεσματικές, ενώ μόλις το 1,9% υποστηρίζει ότι είναι πολύ αποτελεσματικές. Τα αποτελέσματα στην συνέχεια απεικονίζονται και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.9 Ποια είναι η γνώμη σας για τις Δ.Ο.Υ. σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους;

9. Ποια είναι η γνώμη σας για τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους;

156 απαντήσεις

Στην συνέχεια, το δείγμα μας ερωτήθηκε στον αν «Θεωρείτε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι είναι αμερόληπτοι;», των οποίων οι απαντήσεις τους αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 10 Θεωρείτε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι είναι αμερόληπτοι;

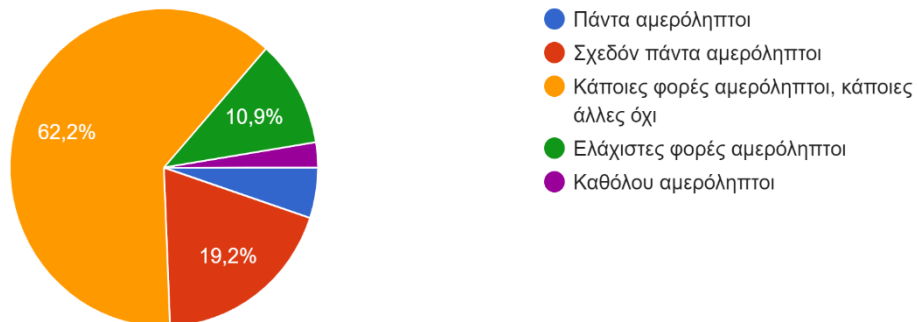
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΠΑΝΤΑ ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΟΙ	8	5,1 %
ΣΧΕΔΟΝ ΠΑΝΤΑ ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΟΙ	30	19,2 %
ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΟΙ, ΚΑΠΟΙΕΣ ΑΛΛΕΣ ΟΧΙ	97	62,6 %
ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΦΟΡΕΣ ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΟΙ	17	10,9 %
ΚΑΘΟΛΟΥ ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΟΙ	4	2,6 %

Έτσι, μελετώντας τα παραπάνω αποτελέσματα, καταλήγουμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 62,6% θεωρεί ότι οι φορολογικοί έλεγχοι είναι κάποιες φορές αμερόληπτοι και κάποιες άλλες όχι, ενώ μόλις το 2,6% θεωρεί ότι δεν είναι καθόλου αμερόληπτοι. Στην συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μας και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.10 Θεωρείτε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι είναι αμερόληπτοι;

10. Θεωρείτε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι είναι αμερόληπτοι;

156 απαντήσεις

Τελευταία ερώτηση για την ενότητα αυτή, αφορά ως προς το «Ποια φράση θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα την άποψη σας για το φορολογικό σύστημα που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα;» οι απαντήσεις του οποία παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 11 Ποια φράση θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα την άποψη σας για το φορολογικό σύστημα που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα;

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟ	0	0 %
ΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΑ	34	21,8 %
ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΝΟΥΝ ΣΥΝΗΘΩΣ ΟΙ ΜΙΣΘΩΤΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	45	28,8 %
ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ 'ΤΙΜΩΡΕΙ' ΤΟΥΣ ΣΩΣΤΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥΣ	57	36,5 %
Η ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ ΑΝΑΓΚΑΖΕΙ ΝΑ ΚΛΕΨΟΥΜΕ	19	12,2 %
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	1	0,6 %

Κατόπιν του παραπάνω πίνακα, αντιλαμβανόμαστε ότι ουδείς θεωρεί το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα «αντικειμενικό». Αντιθέτως, πολλοί από το δείγμα μας θεωρούν ότι «το φορολογικό σύστημα ‘τιμωρεί’ τους σωστούς φορολογούμενους», καθώς και ότι «την πληρώνουν συνήθως οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι». Γραφικά απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 7.11 Ποια φράση θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα την άποψή σας για το φορολογικό σύστημα που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα;

11. Ποια φράση θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα την άποψή σας για το φορολογικό σύστημα που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα; (Παρακαλώ επιλέξτε μόνον μία επιλογή)

156 απαντήσεις

7.3 Η Φοροδιαφυγή

Η επόμενη ερώτηση μας βρίσκεται στην ενότητα Φοροδιαφυγή, και ερωτάται το δείγμα μας εάν κατανοεί την έννοια αυτής. Οι αντίστοιχες απαντήσεις παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

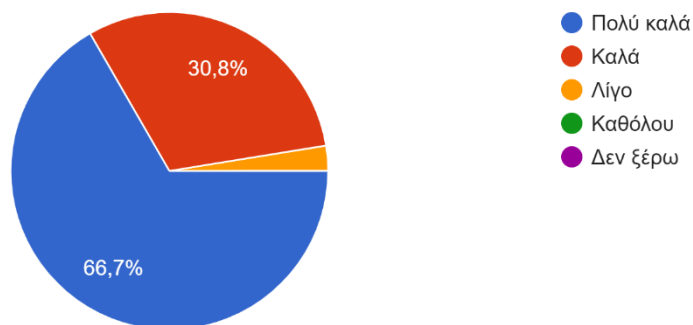
Πίνακας 7. 12 Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής;

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	104	66,7 %
ΚΑΛΑ	48	30,8 %
ΛΙΓΟ	4	2,6 %
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0 %
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	0	0 %

Κατόπιν του παραπάνω πίνακα, συμπεραίνουμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 66,7 %, κατανοεί ‘πολύ καλά’ την έννοια της φοροδιαφυγής, το 30,8% κατανοεί ‘καλά’ την έννοια της φοροδιαφυγής, ενώ κανένας τους δεν θεωρεί ότι δεν την γνωρίζει ‘καθόλου’. Διαγραμματικά παρουσιάζεται στην συνέχεια.

Διάγραμμα 7.12 Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής;

12. Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής;
156 απαντήσεις

Στην ερώτηση αν «θεωρείται εύκολο να φοροδιαφύγει κάποιος στην Ελλάδα;» οι απαντήσεις του δείγματος περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 13 Θεωρείται εύκολο να φοροδιαφύγει κάποιος στην Ελλάδα;

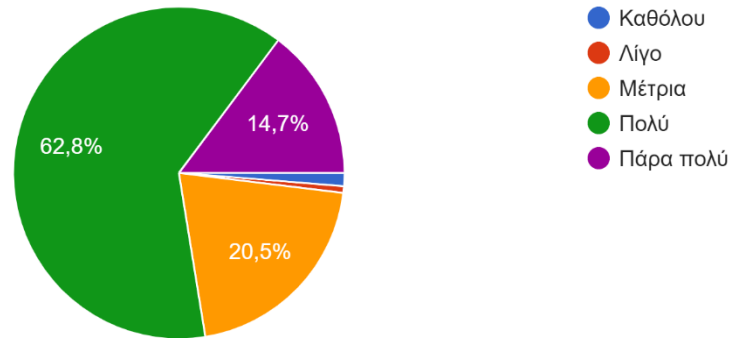
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΚΑΘΟΛΟΥ	2	1,3 %
ΛΙΓΟ	1	0,6 %
ΜΕΤΡΙΑ	32	20,5 %
ΠΟΛΥ	98	62,8 %
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	23	14,7 %

Σύμφωνα με τον πίνακα, αντιλαμβανόμαστε ότι η πλειοψηφία του δείγματος μας με ποσοστό 77,5%, θεωρεί ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’ εύκολο να φοροδιαφύγει κάποιος στην Ελλάδα, ενώ μόλις το 1,9 % των ερωτηθέντων θεωρεί ‘λίγο’ έως ‘καθόλου’ εύκολο να φοροδιαφύγει κανείς. Για καλύτερη απεικόνιση, τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.13 Θεωρείται εύκολο να φοροδιαφύγει κάποιος στην Ελλάδα;

13. Θεωρείται εύκολο να φοροδιαφύγει κάποιος στην Ελλάδα;

156 απαντήσεις

Η επόμενη ερώτηση εστιάζει στους «πιθανούς λόγους που πιστεύεται ότι οι επιχειρήσεις οδηγούνται στην φοροδιαφυγή» και συγκεκριμένα δίνονται δώδεκα πιθανές αιτίες που καλείτε το δείγμα να επιλέξει, αν η κάθε μια τους ωθεί στην φοροδιαφυγή και κατά πόσο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 14 Ποιοι οι πιθανοί λόγοι που πιστεύεται ότι οι επιχειρήσεις οδηγούνται στην φοροδιαφυγή;

Πιθανές απαντήσεις	(1) Καθόλου	(2) Λίγο	(3) Μέτρια	(4) Πολύ	(5) Πάρα πολύ
Υψηλή έμμεση φορολογία έναντι της άμεσης	1,9%	7,7%	24,3%	49,4%	16,7%
Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	2,6%	6,4%	20,5%	46,8%	23,7%
Υψηλές ασφαλιστικές εισφορές	2,6%	10,9%	25,6%	44,9%	16%
Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος	1,9%	11,5%	26,2%	32,7%	27,7%
Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	2,6%	10,3%	38,5%	32,1%	16,5%

Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες	3,2%	8,3%	30,8%	37,2%	20,5%
Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	3,8%	12,8%	36,6	34%	12,8
Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	1,3%	16%	32,7%	28,8%	21,2%
Απουσία πολιτικής βούλησης για την αντιμετώπιση του φαινομένου	1,9%	9,6%	13,1%	34%	33,4%
Έλλειψη παιδείας	8,3%	9,6%	18,6%	32,7%	30,8%
Μειωμένη φορολογική συνείδηση	4,5%	9%	14,7%	36,5%	35,3%
Αίσθηση κοινωνικής αδικίας	3,8%	7,7%	18,6%	33,3%	36,6%

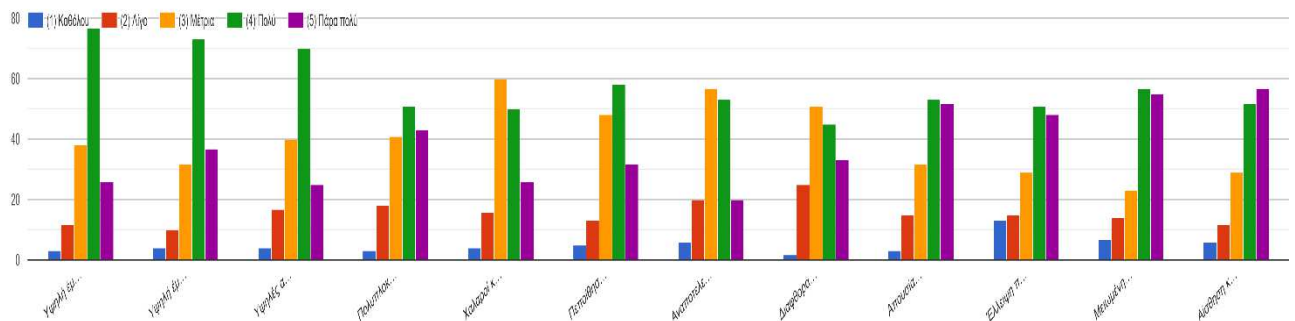
Κατόπιν του παραπάνω πίνακα, οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι ωθούν στην φοροδιαφυγή ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’ η «υψηλή έμμεση φορολογία έναντι της άμεσης» με ποσοστό 66,1%, ενώ μόλις το 9,6% θεωρεί ότι την επηρεάζει ‘λίγο’ έως ‘καθόλου’. Επίσης, η πλειοψηφία του δείγματος με ποσοστό 70,5%, θεωρεί ότι η «υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα» επιδρά ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’ στην φοροδιαφυγή, ενώ μόλις το 9% θεωρεί ότι επιδρά ‘λίγο’ έως ‘καθόλου’. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, το 60,9% συμφωνεί ότι οι «υψηλές ασφαλιστικές εισφορές ωθούν» ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’ στην φοροδιαφυγή, ενώ μόλις το 13,5% θεωρεί ότι επηρεάζει ‘λίγο’ έως ‘καθόλου’. Η «πολυπλοκότητα και η πολυνομία του φορολογικού συστήματος» θεωρείται ότι ωθούν ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’ στην φοροδιαφυγή με ποσοστό 62,4% των ερωτηθέντων, ενώ οι «χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί» με ποσοστό 48,6%.

Επιπλέον, το 68% των ερωτηθέντων υποστηρίζει ότι λόγω της «πεποίθησης ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες», οι επιχειρήσεις οδηγούνται στην φοροδιαφυγή ‘μέτρια’ έως ‘πολύ’, όπως και η «αναποτελεσματικότητα των φοροεισπρακτικών μηχανισμών» υποστηρίζεται με ποσοστό 70,4%. Όσον αφορά την «διαφθορά των κρατικών μηχανισμών», το 50% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι ωθεί ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’ στη φοροδιαφυγή, όπως επίσης και το 67,4% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι η «απουσία πολιτικής βούλησης για την αντιμετώπιση του φαινομένου» ωθεί στο φαινόμενο αυτό. Παράλληλα, υποστηρίζεται από το 63,5% των ερωτηθέντων ότι η «έλλειψη παιδείας» οδηγεί στην φοροδιαφυγή,

όπως επίσης και η «μειωμένη φορολογική συνείδηση» υποστηρίζεται από το 71,8%. Τέλος, η μειωμένη αίσθηση της κοινωνικής αδικίας θεωρείται από το 69,9% των ερωτηθέντων ότι συμβάλει στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής για τις επιχειρήσεις. Στην συνέχεια γίνεται η απεικόνιση τους και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.14 Ποιοι οι πιθανοί λόγοι που πιστεύεται ότι οι επιχειρήσεις οδηγούνται στην φοροδιαφυγή;

14. Ποιοι οι πιθανοί λόγοι που πιστεύεται ότι οι επιχειρήσεις οδηγούνται στην φοροδιαφυγή; (Παρακαλώ επιλέξτε από το 1 έως το 5 ανάλογα με το βαθμό που συμφωνείτε)

Στην ερώτηση «σε τι βαθμό κατά τη γνώμη σας θα μπορούσαν να επιδράσουν οι παρακάτω παράγοντες για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων», παρουσιάζονται έξι παράγοντες που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην άμβλυνση του φαινομένου της φοροδιαφυγής για τις επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματά της απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 15 Σε τι βαθμό κατά τη γνώμη σας θα μπορούσαν να επιδράσουν οι παρακάτω παράγοντες για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων;

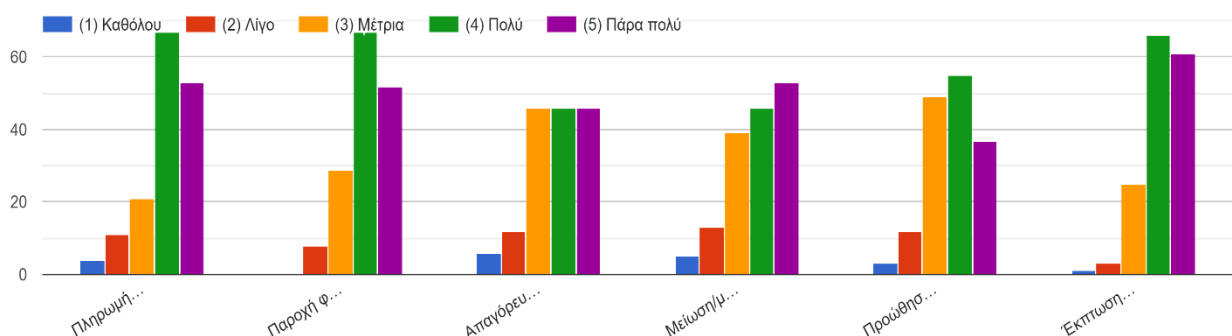
	(1) Καθόλου	(2) Λίγο	(3) Μέτρια	(4) Πολύ	(5) Πάρα πολύ
Πληρωμή αποκλειστικά μέσω τραπεζικών μέσων	2,6%	7%	13,5%	42,9%	34%
Παροχή φορολογικών κινήτρων στις επιχειρήσεις για τη χρήση χρεωστικών/πιστωτικών καρτών	0%	5,1%	18,6%	42,9%	33,4%
Απαγόρευση χρήσης μετρητών σε συγκεκριμένους κλάδους, ανεξαρτήτως ποσού	3,8%	7,7%	29,5%	29,5%	29,5%

Μείωση/μηδενισμός κόστους χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών	3,2%	8,3%	25%	29,5	34%
Προώθηση νέων τεχνολογικών μέσων (τραπεζική, ανέπαφες κάρτες, εφαρμογές κινητών κ.α.)	1,9%	7,7%	31,4%	35,3%	23,7%
Έκπτωση δαπανών από το φορολογητέο εισόδημα μόνον αν η πληρωμή γίνεται διατραπεζικώς	0,6%	1,9%	16%	42,3%	39,2%

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων με ποσοστό 81,5%, θεωρεί την περίπτωση «έκπτωσης δαπανών από το φορολογητέο εισόδημα μόνον αν η πληρωμή γίνει διατραπεζικώς» ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’ πιθανό να συμβάλλει στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Επίσης, το 76,9% των ερωτηθέντων υποστήριξε την «πληρωμή αποκλειστικά μέσω τραπεζικών μέσων» κατά ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’ πιθανό να οδηγήσει στη μείωση της φοροδιαφυγής, όπως επίσης και το 76,3% σχετικά με την «παροχή φορολογικών κινήτρων στις επιχειρήσεις για τη χρήση χρεωστικών/πιστωτικών καρτών». Στην συνέχεια, παραθέτονται τα αποτελέσματά μας διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.15 Σε τι βαθμό κατά τη γνώμη σας θα μπορούσαν να επιδράσουν οι παρακάτω παράγοντες για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων;

15. Σε τι βαθμό κατά τη γνώμη σας θα μπορούσαν να επιδράσουν οι παρακάτω παράγοντες στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων; (Παρακαλώ επιλέξτε από το 1 έως το 5 ανάλογα με το βαθμό που συμφωνείται)

7.4 Οι Φοροαπαλλαγές

Η πρώτη ερώτηση για την ενότητα αυτή, αφορά κατά πόσο «κατανοείται την έννοια της φοροαπαλλαγής». Τα αποτελέσματα αυτής, απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 16 Κατανοείται την έννοια της φοροαπαλλαγής;

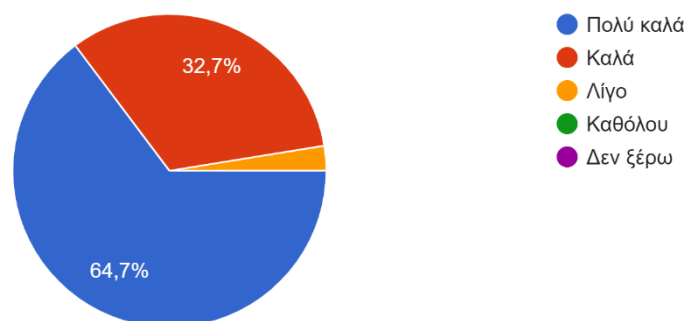
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	101	64,7 %
ΚΑΛΑ	51	32,7 %
ΛΙΓΟ	4	2,6 %
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0 %
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	0	0 %

Εδώ παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 97,4 % υποστηρίζει ότι κατανοεί ‘καλά’ έως και ‘πολύ καλά’ την έννοια της φοροαπαλλαγής, ενώ κανένας τους δεν υποστήριξε ότι δεν τη γνωρίζει καθόλου. Εδώ τα αποτελέσματα μας είναι παρόμοια με αυτά της ερώτησης που αφορούσε αν κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής. Διαγραμματικά απεικονίζεται και στην συνέχεια.

Διάγραμμα 7.16 Κατανοείται την έννοια της φοροαπαλλαγής;

16. Κατανοείται την έννοια της φοροαπαλλαγής;

156 απαντήσεις

Η επόμενη ερώτηση του ερωτηματολογίου, αφορούσε το αν «πιστεύεται ότι οι φοροαπαλλαγές που υφίστανται στην Ελλάδα είναι επαρκείς», οι απαντήσεις της οποίας περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

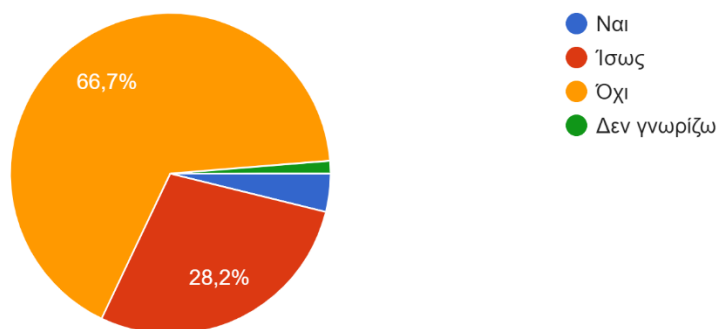
Πίνακας 7. 17 Πιστεύεται ότι οι φοροαπαλλαγές που υφίστανται στην Ελλάδα είναι επαρκείς;

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΝΑΙ	6	3,8 %
ΙΣΩΣ	44	28,2 %
ΟΧΙ	104	66,7 %
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	2	1,3 %

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, κατανοούμε ότι η πλειοψηφία του δείγματος με ποσοστό 66,7% δεν θεωρεί τις φοροαπαλλαγές που υφίστανται στην Ελλάδα επαρκές, ενώ μόλις το 3,8% πιστεύει ότι είναι επαρκές. Στην συνέχεια παρουσιάζεται και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.17 Πιστεύεται ότι οι φοροαπαλλαγές που υφίστανται στην Ελλάδα είναι επαρκές;

17. Πιστεύεται ότι οι φοροαπαλλαγές που υφίστανται στην Ελλάδα είναι επαρκές;
156 απαντήσεις

Στην ερώτηση αν «θεωρείτε ότι οι πελάτες σας είναι ενημερωμένοι για τις φοροαπαλλαγές που υπάρχουν και μπορούν να κάνουν χρήση», το δείγμα μας απάντησε και τα αποτελέσματα της απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 18 Θεωρείτε ότι οι πελάτες σας είναι ενημερωμένοι για τις φοροαπαλλαγές που υπάρχουν και μπορούν να κάνουν χρήση;

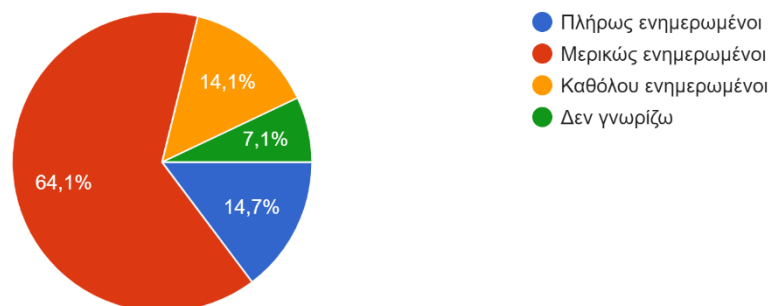
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΠΛΗΡΩΣ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΙ	23	14,7 %
ΜΕΡΙΚΩΣ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΙ	100	64,1 %
ΚΑΘΟΛΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΙ	22	14,1 %
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	11	7,1 %

Επομένως, αντιλαμβανόμαστε ότι η πλειοψηφία του δείγματος με ποσοστό 64,1%, θεωρεί τους πελάτες του ‘μερικώς ενημερωμένους’ ως προς το θέμα των φοροαπαλλαγών και ποιους μπορούν να κάνουν χρήση, ενώ μόλις το 14,7% του δείγματος υποστηρίζει ότι οι πελάτες τους είναι ‘πλήρως ενημερωμένοι’. Διαγραμματικά απεικονίζεται στην συνέχεια.

Διάγραμμα 7.18 Θεωρείτε ότι οι πελάτες σας είναι ενημερωμένοι για τις φοροαπαλλαγές που υπάρχουν και μπορούν να κάνουν χρήση;

18. Θεωρείται ότι οι πελάτες σας είναι ενημερωμένοι για τις φοροαπαλλαγές που υπάρχουν και μπορούν να κάνουν χρήση;

156 απαντήσεις

Τελευταία ερώτηση για την ενότητα με θέμα φοροαπαλλαγές, αφορά για το αν «οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα», οι απαντήσεις της οποίας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 19 Οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα.

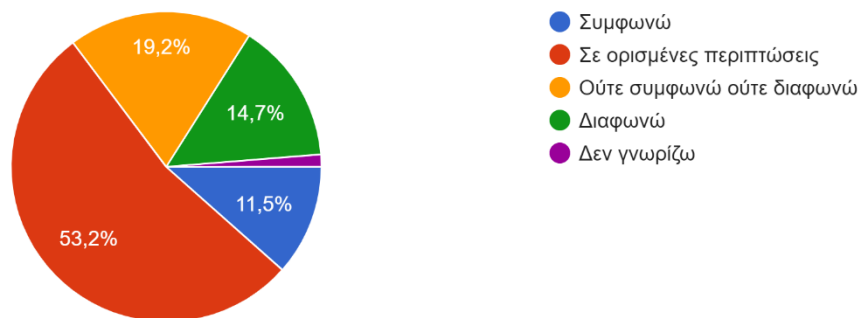
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΣΥΜΦΩΝΩ	18	11,5 %
ΣΕ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	83	53,2 %
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	30	19,2 %
ΔΙΑΦΩΝΩ	23	14,7 %
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	2	1,3 %

Κατόπιν του παραπάνω πίνακα, συμπεραίνουμε ότι οι μισοί περίπου ερωτηθέντες με ποσοστό 53,2%, υποστηρίζουν ότι οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα σε ‘ορισμένες περιπτώσεις’, ενώ το 19,2% υποστηρίζει ότι ‘ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί’. Στην πορεία, παραθέτουμε τα αποτελέσματα του ερωτήματος και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.19 Οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα.

19. Οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα.

156 απαντήσεις

7.5 Πιθανότητα φοροδιαφυγής και ο ρόλος του λογιστή

Η πρώτη ερώτηση για την ενότητα αυτή, αφορά το «πόσο καλά γνωρίζεται το ρόλο και τις υποχρεώσεις του λογιστή, όπως αυτό διέπεται από τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών». Τα αποτελέσματα αυτής, περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

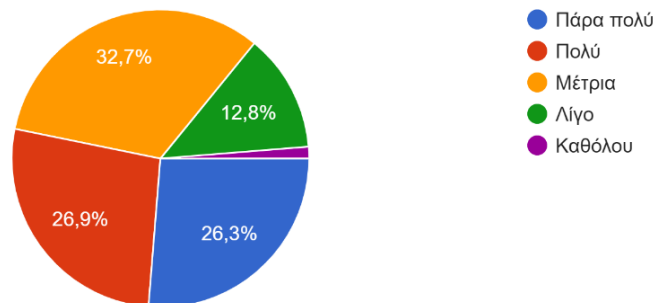
Πίνακας 7. 20 Πόσο καλά γνωρίζεται το ρόλο και τις υποχρεώσεις του λογιστή, όπως αυτό διέπεται από τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών;

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	41	26,3 %
ΠΟΛΥ	42	26,9 %
ΜΕΤΡΙΑ	51	32,7 %
ΛΙΓΟ	20	12,8 %
ΚΑΘΟΛΟΥ	2	1,3 %

Σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα, οι πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 53,2 % υποστήριξε ότι γνωρίζει το ρόλο και τις υποχρεώσεις του λογιστή ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’, ενώ μόλις το 14,1% υποστήριξε ότι το γνωρίζει ‘λίγο’ έως ‘καθόλου’. Διαγραμματικά απεικονίζεται παρακάτω.

Διάγραμμα 7.20 Πόσο καλά γνωρίζεται το ρόλο και τις υποχρεώσεις του λογιστή, όπως αυτό διέπεται από τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών;

20. Πόσο καλά γνωρίζεται το ρόλο και τις υποχρεώσεις του λογιστή, όπως αυτά διέπονται από τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών;
156 απαντήσεις

Επόμενη ερώτηση που κλήθηκε να απαντήσει το δείγμα μας, αφορούσε το αν «έχετε ενημερωθεί είτε μέσω σεμιναρίων είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για το που εντοπίζονται φαινόμενα φοροδιαφυγής και τρόπους αντιμετώπισής τους», οι απαντήσεις της οποίας περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

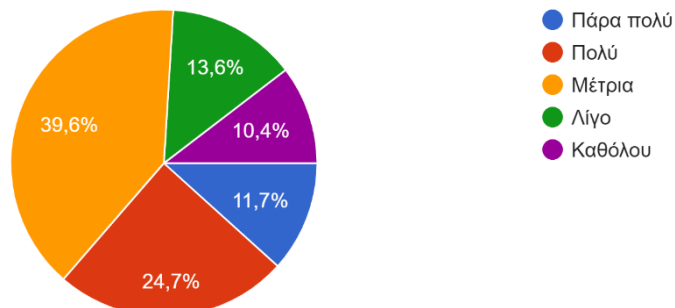
Πίνακας 7. 21 Έχετε ενημερωθεί είτε μέσω σεμιναρίων είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για το που εντοπίζονται φαινόμενα φοροδιαφυγής και τρόπους αντιμετώπισής τους;

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	18	11,7 %
ΠΟΛΥ	38	24,7 %
ΜΕΤΡΙΑ	61	39,6 %
ΛΙΓΟ	21	13,6 %
ΚΑΘΟΛΟΥ	16	10,4 %

Από τον παραπάνω πίνακα, συμπεραίνουμε ότι η πλειοψηφία του δείγματος με ποσοστό 64,3% υποστήριξε την ενημέρωση είτε μέσω σεμιναρίων είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για θέματα φοροδιαφυγής ‘μέτρια’ έως ‘πολύ’, ενώ το 24% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι είναι ‘λίγο’ έως ‘καθόλου’. Στην πορεία απεικονίζονται τα αποτελέσματα μας και διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.21 Έχετε ενημερωθεί είτε μέσω σεμιναρίων είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για το που εντοπίζονται φαινόμενα φοροδιαφυγής και τρόπους αντιμετώπισής τους;

21. Έχετε ενημερωθεί είτε μέσω σεμιναρίων είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για το που εντοπίζονται φαινόμενα φοροδιαφυγής και τρόπους αντιμετώπισης τους;
154 απαντήσεις

Στην ερώτηση εάν «έχετε αντιληφθεί στο πλαίσιο της εργασίας σας φαινόμενα φοροδιαφυγής σε επιχειρήσεις», κλήθηκε να απαντήσει το δείγμα μας, τα αποτελέσματα της οποίας απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

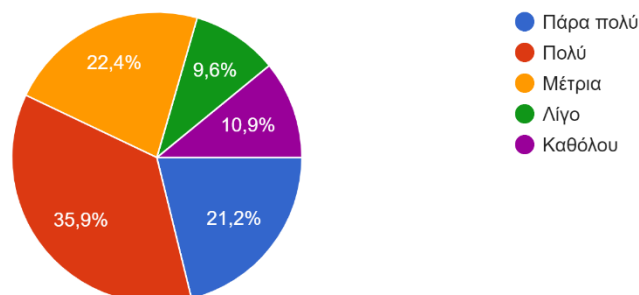
Πίνακας 7. 22 Έχετε αντιληφθεί στο πλαίσιο της εργασίας σας φαινόμενα φοροδιαφυγής σε επιχειρήσεις;

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	33	21,2 %
ΠΟΛΥ	56	35,9 %
ΜΕΤΡΙΑ	35	22,4 %
ΛΙΓΟ	15	9,6 %
ΚΑΘΟΛΟΥ	17	10,9 %

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα, αντιλαμβανόμαστε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 57,1%, έχει αντιληφθεί στο πλαίσιο της εργασίας του, ‘πολύ’ έως ‘πάρα πολύ’ φαινόμενα φοροδιαφυγής σε επιχειρήσεις. Αντιθέτως, μόλις το 205% έχει αντιληφθεί ‘λίγο’ έως ‘καθόλου’ φαινόμενα φοροδιαφυγής. Για καλύτερη απεικόνιση των αποτελεσμάτων, παραθέτετε διάγραμμα.

Διάγραμμα 7.22 Έχετε αντιληφθεί στο πλαίσιο της εργασίας σας φαινόμενα φοροδιαφυγής σε επιχειρήσεις;

22. Έχετε αντιληφθεί στο πλαίσιο της εργασίας σας, φαινόμενα φοροδιαφυγής σε επιχειρήσεις;
156 απαντήσεις

Στην συνέχεια, το δείγμα μας που απάντησε θετικά στην προηγούμενη ερώτηση, ερωτήθηκε «εάν ναι, σε τι ενέργειες προβήκατε», τα αποτελέσματα της οποίας παραθέτονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 7. 23 Εάν ναι, σε τι ενέργειες προβήκατε;

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΣΤΑΜΑΤΗΣΑ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΖΙ ΤΟΥ	19	13,3 %
ΕΝΗΜΕΡΩΣΑ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΡΧΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΑ	13	9,1 %
ΕΝΗΜΕΡΩΣΑ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ ΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΠΕΤΡΕΨΑ ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΟΠΟΙΕΣΔΗΠΟΤΕ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ	49	34,3 %
ΣΥΝΕΧΙΣΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΖΙ ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟΝ ΟΡΟ ΟΤΙ ΔΕΝ ΘΑ ΕΜΠΛΑΚΟ Ο ΙΔΙΟΣ ΣΕ ΑΥΤΟ	20	14 %
ΔΕΝ ΠΡΟΕΒΗ ΣΕ ΚΑΜΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	42	29,4 %

Επομένως, συμπεραίνουμε ότι πολλοί ήταν εκείνοι που ‘ενημέρωσαν τον πελάτη τους και τον απέτρεψαν να συνεχίσει τις παράνομες ενέργειες’ με ποσοστό 34,3%, καθώς κι εκείνοι που ‘δεν προέβη σε καμία ενέργεια’ με ποσοστό 29,4%. Το μικρότερο μέρος των ερωτηθέντων απάντησε ότι ‘ενημέρωσε τη δημόσια αρχή για τις παράνομες ενέργειες’ με ποσοστό 9,1%, καθώς και ότι ‘σταμάτησε τη συνεργασία μαζί του’ με ποσοστό 13,3%. Στην συνέχεια, απεικονίζονται τα αποτελέσματα μας διαγραμματικά.

Διάγραμμα 7.23 Εάν ναι, σε τι ενέργειες προβήκατε;

23. Εάν ναι, σε τι ενέργειες προβήκατε; (Παρακαλώ επιλέξτε μόνον μία επιλογή)

143 απαντήσεις

Στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου μας, ζητάτε από το δείγμα μας να «επιλέξει έως πέντε από τα παρακάτω επαγγέλματα που πιστεύεται ότι φοροδιαφεύγει συχνότερα». Τα αποτελέσματα αυτής παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7. 24 Επιλέξει έως πέντε από τα παρακάτω επαγγέλματα που πιστεύεται ότι φοροδιαφεύγει συχνότερα.

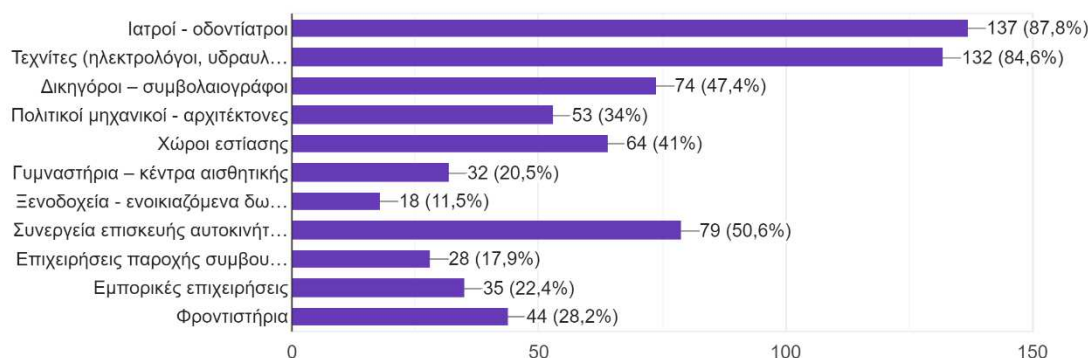
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΙΑΤΡΟΙ - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ	137	87,8 %
ΤΕΧΝΙΤΕΣ (ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΙ-ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΙ)	132	84,6 %
ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ - ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΙ	74	47,4 %
ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ - ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ	53	34 %
ΧΩΡΟΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	64	41 %
ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΑ – ΚΕΝΤΡΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ	32	20,5 %
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ- ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	18	11,5 %
ΣΥΝΕΡΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	79	50,6 %
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	28	17,9 %
ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	35	22,4 %
ΦΡΟΝΤΗΣΤΗΡΙΑ	44	28,2 %

Από τα αποτελέσματα που απεικονίζονται στον πίνακα, καταλήγουμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ως επάγγελμα που φοροδιαφεύγει συχνότερα αυτό του 'ιατρού – οδοντίατρου' με ποσοστό 87,8%, καθώς και το επάγγελμα του τεχνίτη με ποσοστό 84,6%. Επιπλέον, σχετικά υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής συγκεντρώνεται στα 'συνεργεία επισκευής αυτοκινήτων' με ποσοστό 50,6% και στους 'δικηγόρους – συμβολαιογράφους' με ποσοστό 47,4%. Από την άλλη, το μικρότερο μέρος των ερωτηθέντων υποστήριξε ότι φοροδιαφεύγουν συχνά τα 'ξενοδοχεία – ενοικιαζόμενα δωμάτια' με ποσοστό μόλις 11,5% καθώς και οι 'επιχειρήσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών' με ποσοστό 17,9%. Τέλος, παραθέτετε διαγραμματική απεικόνιση των αποτελεσμάτων μας.

Διάγραμμα 7.24 Επιλέξει έως πέντε από τα παρακάτω επαγγέλματα που πιστεύεται ότι φοροδιαφεύγει συχνότερα.

24. Επιλέξτε έως πέντε από τα παρακάτω επαγγέλματα που πιστεύεται ότι φοροδιαφεύγει συχνότερα.

156 απαντήσεις

8. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

8.1 Υπολογισμός του συντελεστή αξιοπιστίας

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα ο δείκτης α του Cronbach's είναι 0,683 και δείχνει ικανοποιητική εσωτερική συνέπεια και είναι οριακά αξιόπιστη.

Πίνακας 8. 1 Συντελεστής αξιοπιστίας

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,683	,597	52

Πίνακας 8. 2 Συντελεστές που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή της αξιοπιστίας

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
Φύλο	,52	,501	156
Ηλικία	1,07	,971	156
Επάγγελμα	,95	1,046	156
Ετη_εμπειρίας	1,26	1,124	156
Ποια είναι η γνώμη σας για το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης στην χώρα μας	,81	,577	156
Φόρος εισοδήματος	2,72	,848	156
Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)	2,75	1,156	156
Ειδικοί φόροι κατανάλωσης	2,67	1,131	156
Φόροι κεφαλαίου	2,33	,910	156
Η φορολογία της Ελληνικής οικονομίας αποτρέπει φαινόμενα φοροδιαφυγής	,92	,908	156
Ποια είναι η γνώμη σας για τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους	1,77	,717	156
Θεωρείτε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι είναι αμερόληπτοι	1,87	,771	156

Ποια φράση θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα την άποψη σας για το φορολογικό σύστημα που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα	2,41	,983	156
Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής	,36	,532	156
Θεωρείται εύκολο να φοροδιαφύγει κάποιος στην Ελλάδα	2,89	,696	156
Υψηλή έμμεση φορολογία έναντι της άμεσης	2,71	,902	156
Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	2,83	,951	156
Υψηλές ασφαλιστικές εισφορές	2,61	,968	156
Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος	2,72	1,051	156
Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	2,50	,974	156
Πεποιθήση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες	2,63	1,004	156
Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	2,39	,994	156
Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	2,53	1,038	156
Απουσία πολιτικής βούλησης για την αντιμετώπιση του φαινομένου	2,88	1,043	156
Έλλειψη παιδείας	2,68	1,239	156
Μειωμένη φορολογική συνείδηση	2,89	1,122	156
Αίσθηση κοινωνικής αδικίας	2,91	1,098	156
Πληρωμή αποκλειστικά μέσω τραπεζικών μέσων	2,99	,997	156
Παροχή φορολογικών κινήτρων στις επιχειρήσεις για τη χρήση χρεωστικών/πιστωτικών καρτών	3,04	,853	156
Απαγόρευση χρήσης μετρητών σε συγκεκριμένους κλάδους, ανεξαρτήτως ποσού	2,73	1,086	156
Μείωση/μηδενισμός κόστους χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών	2,83	1,091	156
Πρωώθηση νέων τεχνολογικών μέσων (τραπεζική, ανέπαφες κάρτες, εφαρμογές κινητών κ.α.)	2,71	,977	156
Έκπτωση δαπανών από το φορολογητέο εισόδημα μόνον αν η πληρωμή γίνεται διατραπεζικώς	3,17	,813	156

Κατανοείται την έννοια της φοροαπαλλαγής	,38	,537	156
Πιστεύεται ότι οι φοροαπαλλαγές που υφίστανται στην Ελλάδα είναι επαρκές	1,65	,575	156
Θεωρείται ότι οι πελάτες σας είναι ενημερωμένοι για τις φοροαπαλλαγές που υπάρχουν και μπορούν να κάνουν χρήση	1,13	,746	156
Οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα	1,41	,922	156
Πόσο καλά γνωρίζεται το ρόλο και τις υποχρεώσεις του λογιστή, όπως αυτά διέπονται από τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών	1,36	1,047	156
Έχετε ενημερωθεί είτε μέσω σεμιναρίων είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για το που εντοπίζονται φαινόμενα φοροδιαφυγής	1,87	1,113	156
Έχετε αντιληφθεί στο πλαίσιο της εργασίας σας, φαινόμενα φοροδιαφυγής σε επιχειρήσεις	1,53	1,236	156
Εάν ναι, σε τι ενέργειες προβήκατε	2,33	1,291	156
Ιατροί - οδοντίατροι	,12	,328	156
Τεχνίτες (ηλεκτρολόγοι, υδραυλικοί)	,15	,362	156
Δικηγόροι – συμβολαιογράφοι	,53	,501	156
Πολιτικοί μηχανικοί - αρχιτέκτονες	,69	,466	156
Χώροι εστίασης	,61	,490	156
Γυμναστήρια – κέντρα αισθητικής	,80	,400	156
Ξενοδοχεία - ενοικιαζόμενα δωμάτια	,88	,321	156
Συνεργεία επισκευής αυτοκινήτων – μοτοσυκλετών	,51	,502	156
Επιχειρήσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών	,82	,385	156
Εμπορικές επιχειρήσεις	,78	,419	156
Φροντιστήρια	,72	,448	156

8.2 Συσχέτιση συντελεστών

Στον παρακάτω πίνακα στην στήλη Corrected Item-Total Correlation παρακολουθούμε τη συσχέτιση της κάθε μεταβλητής σε σχέση το συνολικό άθροισμα των μεταβλητών. Ο

υπολογισμός έγινε με τον δείκτη γραμμικής συσχέτισης r του Pearson. Για να υπάρχει εσωτερική συνοχή, οι τιμές πρέπει να είναι μεγαλύτερες του 0,3.

Πίνακας 8. Συσχέτιση συντελεστών

Item-Total Statistics					
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Φύλο	92,79	120,809	-,026	.	,686
Ηλικία	92,24	118,805	,048	.	,686
Επάγγελμα	92,37	114,350	,238	.	,674
Ετη_εμπειρίας	92,06	118,713	,033	.	,689
Ποια είναι η γνώμη σας για το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης στην χώρα μας	92,50	122,355	-,150	.	,691
Φόρος εισοδήματος	90,60	117,404	,144	.	,680
Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)	90,56	114,312	,207	.	,677
Ειδικό φόρο κατανάλωσης	90,64	113,522	,248	.	,674
Φόροι κεφαλαίου	90,99	116,193	,191	.	,678
Η φορολογία της Ελληνικής οικονομίας αποτρέπει φαινόμενα φοροδιαφυγής	92,40	121,918	-,098	.	,694
Ποια είναι η γνώμη σας για τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους	91,54	118,921	,085	.	,683
Θεωρείτε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι είναι αμερόληπτοι	91,45	117,591	,155	.	,680

Ποια φράση θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα την άποψή σας για το φορολογικό σύστημα που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα	90,90	118,823	,046	.	,686
Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής	92,96	120,314	,015	.	,685
Θεωρείται εύκολο να φοροδιαφύγει κάποιος στην Ελλάδα	90,42	118,310	,130	.	,681
Υψηλή έμμεση φορολογία έναντι της άμεσης	90,60	112,989	,364	.	,668
Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	90,49	112,858	,347	.	,668
Υψηλές ασφαλιστικές εισφορές	90,71	113,538	,305	.	,671
Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος	90,59	113,108	,293	.	,671
Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	90,81	112,914	,334	.	,669
Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες	90,68	116,168	,166	.	,679
Αναποτελεσματικότητας φοροεισπρακτικών μηχανισμών	90,92	111,749	,382	.	,665
Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	90,79	113,071	,300	.	,670

Απουσία πολιτικής βούλησης για την αντιμετώπιση του φαινομένου	90,44	109,822	,451	.	,660
Έλλειψη παιδείας	90,63	107,924	,439	.	,658
Μειωμένη φορολογική συνείδηση	90,42	110,788	,369	.	,665
Αίσθηση κοινωνικής αδικίας	90,40	110,617	,388	.	,664
Πληρωμή αποκλειστικά μέσω τραπεζικών μέσων	90,33	113,744	,284	.	,672
Παροχή φορολογικών κινήτρων στις επιχειρήσεις για τη χρήση χρεωστικών/πιστωτικών καρτών	90,27	113,759	,346	.	,669
Απαγόρευση χρήσης μετρητών σε συγκεκριμένους κλάδους, ανεξαρτήτως ποσού	90,58	112,606	,303	.	,670
Μείωση/μηδενισμός κόστους χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών	90,49	113,439	,264	.	,673
Προώθηση νέων τεχνολογικών μέσων (τραπεζική, ανέπαφες κάρτες, εφαρμογές κινητών κ.α.)	90,60	112,718	,342	.	,668
Έκπτωση δαπανών από το φορολογητέο εισόδημα μόνον αν η πληρωμή γίνεται διατραπεζικώς	90,14	114,664	,313	.	,672

Κατανοείται την έννοια της φοροαπαλλαγής	92,94	120,422	,005	.	,685
Πιστεύεται ότι οι φοροαπαλλαγές που υφίστανται στην Ελλάδα είναι επαρκές	91,66	118,613	,146	.	,680
Θεωρείται ότι οι πελάτες σας είναι ενημερωμένοι για τις φοροαπαλλαγές που υπάρχουν και μπορούν να κάνουν χρήση	92,18	118,974	,076	.	,683
Οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα	91,90	118,242	,084	.	,684
Πόσο καλά γνωρίζεται το ρόλο και τις υποχρεώσεις του λογιστή, όπως αυτά διέπονται από τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών	91,96	116,572	,137	.	,681
Έχετε ενημερωθεί είτε μέσω σεμιναρίων είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για το που εντοπίζονται φαινόμενα φοροδιαφυγής	91,45	116,765	,115	.	,683
Έχετε αντιληφθεί στο πλαίσιο της εργασίας σας, φαινόμενα φοροδιαφυγής σε επιχειρήσεις	91,78	120,752	-,056	.	,696
Εάν ναι, σε τι ενέργειες προβήκατε	90,99	118,271	,030	.	,691
Ιατροί - οδοντίατροι	93,19	120,737	-,010	.	,684

Τεχνίτες (ηλεκτρολόγοι, υδραυλικοί)	93,16	120,923	-,035	.	,685
Δικηγόροι – συμβολαιογράφοι	92,79	121,226	-,064	.	,687
Πολιτικοί μηχανικοί – αρχιτέκτονες	92,63	120,377	,017	.	,684
Χώροι εστίασης	92,71	120,738	-,019	.	,686
Γυμναστήρια – κέντρα αισθητικής	92,51	120,832	-,025	.	,685
Ξενοδοχεία - ενοικιαζόμενα δωμάτια	92,43	121,047	-,054	.	,685
Συνεργεία επισκευής αυτοκινήτων – μοτοσυκλετών	92,81	122,853	-,210	.	,691
Επιχειρήσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών	92,49	120,561	,007	.	,684
Εμπορικές επιχειρήσεις	92,54	120,521	,008	.	,684
Φροντιστήρια	92,59	121,173	-,061	.	,686

8.3 Συσχέτιση ετών εμπειρίας με την κατανόηση της φοροδιαφυγής

Πίνακας 8. 4 Συσχέτισης ετών εμπειρίας με την κατανόηση της φοροδιαφυγής

		Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής			Total
		Πολύ καλά	Καλά	Λίγο	
Ετη_εμπειρίας 0 – 5	Count	38	17	2	57
	% within Ετη_εμπειρίας	66,7%	29,8%	3,5%	100,0%
	% within Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής	36,5%	35,4%	50,0%	36,5%
	% of Total	24,4%	10,9%	1,3%	36,5%

	5 – 10	Count	21	6	1	28
		% within Ετη_εμπειρίας	75,0%	21,4%	3,6%	100,0%
		% within Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής	20,2%	12,5%	25,0%	17,9%
		% of Total	13,5%	3,8%	0,6%	17,9%
	10 – 20	Count	30	15	0	45
		% within Ετη_εμπειρίας	66,7%	33,3%	0,0%	100,0%
		% within Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής	28,8%	31,3%	0,0%	28,8%
		% of Total	19,2%	9,6%	0,0%	28,8%
	20 και άνω	Count	15	10	1	26
		% within Ετη_εμπειρίας	57,7%	38,5%	3,8%	100,0%
		% within Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής	14,4%	20,8%	25,0%	16,7%
		% of Total	9,6%	6,4%	0,6%	16,7%
Total		Count	104	48	4	156
		% within Ετη_εμπειρίας	66,7%	30,8%	2,6%	100,0%
		% within Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	66,7%	30,8%	2,6%	100,0%

Πίνακας 8. 5 Έλεγχος χ^2

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,642 ^a	6	,725
Likelihood Ratio	4,800	6	,570
Linear-by-Linear Association	,239	1	,625
N of Valid Cases	156		

a. 4 cell-s (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,67.

Εφαρμόσαμε χ^2 Test και στα αποτελέσματα συμπεραίνουμε ότι δεν υπάρχει εξάρτηση μεταξύ των ετών εμπειρίας με την κατανόηση της έννοιας της φοροδιαφυγής ($\chi^2=3,62, p=0.725>0.05$). Επίσης, παρατηρούμε ότι για τα έτη εμπειρίας 0 έως 5, το 50% κατανοεί λίγο την έννοια της φοροδιαφυγής, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τα έτη 20 και άνω, είναι το 25%.

8.4 Συσχέτιση έλλειψη παιδείας με μειωμένη φορολογική συνείδηση

Πίνακας 8. 6 Συσχέτιση έλλειψης παιδείας με μειωμένη φορολογική συνείδηση

			Μειωμένη φορολογική συνείδηση					Total
			Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ	
Έλλειψη παιδείας	Καθόλου	Count	6	4	1	1	1	13
		% within Έλλειψη παιδείας	46,2%	30,8%	7,7%	7,7%	7,7%	100,0%
		% within Μειωμένη φορολογική συνείδηση	85,7%	28,6%	4,3%	1,8%	1,8%	8,3%
		% of Total	3,8%	2,6%	0,6%	0,6%	0,6%	8,3%
	Λίγο	Count	0	6	4	5	0	15
		% within Έλλειψη παιδείας	0,0%	40,0%	26,7%	33,3%	0,0%	100,0%
		% within Μειωμένη φορολογική συνείδηση	0,0%	42,9%	17,4%	8,8%	0,0%	9,6%
		% of Total	0,0%	3,8%	2,6%	3,2%	0,0%	9,6%
	Μέτρια	Count	0	1	12	14	2	29
		% within Έλλειψη παιδείας	0,0%	3,4%	41,4%	48,3%	6,9%	100,0%
		% within Μειωμένη φορολογική συνείδηση	0,0%	7,1%	52,2%	24,6%	3,6%	18,6%
		% of Total	0,0%	0,6%	7,7%	9,0%	1,3%	18,6%
	Πολύ	Count	0	1	5	35	10	51
		% within Έλλειψη παιδείας	0,0%	6,7%	33,3%	66,7%	10,0%	100,0%
		% within Μειωμένη φορολογική συνείδηση	0,0%	1,9%	16,7%	69,2%	12,0%	33,3%
		% of Total	0,0%	1,9%	16,7%	69,2%	12,0%	33,3%

Πάρα πολύ	% within Έλλειψη παιδείας	0,0%	2,0%	9,8%	68,6%	19,6%	100,0%
	% within Μειωμένη φορολογική συνείδηση	0,0%	7,1%	21,7%	61,4%	18,2%	32,7%
	% of Total	0,0%	0,6%	3,2%	22,4%	6,4%	32,7%
	Count	1	2	1	2	42	48
	% within Έλλειψη παιδείας	2,1%	4,2%	2,1%	4,2%	87,5%	100,0%
	% within Μειωμένη φορολογική συνείδηση	14,3%	14,3%	4,3%	3,5%	76,4%	30,8%
	% of Total	0,6%	1,3%	0,6%	1,3%	26,9%	30,8%
	Total	Count	7	14	23	57	55
	% within Έλλειψη παιδείας	4,5%	9,0%	14,7%	36,5%	35,3%	100,0%
	% within Μειωμένη φορολογική συνείδηση	100,0 %	100,0%	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	4,5%	9,0%	14,7%	36,5%	35,3%	100,0%

Πίνακας 8.7 Έλεγχος χ^2

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	192,711 ^a	16	<,001
Likelihood Ratio	160,668	16	<,001
Linear-by-Linear Association	75,650	1	<,001
N of Valid Cases	156		

a. 15 cells (60,0%) have expected count less than 5.

The minimum expected count is ,58.

Εφαρμόσαμε χ^2 Test και στα αποτελέσματα παρατηρούμε ότι υπάρχει εξάρτηση μεταξύ της έλλειψης παιδείας και της μειωμένης φορολογικής συνείδησης ($\chi^2=192,711, p=0.001<0.05$). Επίσης, παρατηρούμε ότι το 85,7% με καθόλου έλλειψη παιδείας έχει καθόλου φορολογική συνείδηση. Επιπλέον, το 76,4% με πάρα πολύ έλλειψη παιδείας έχει πάρα πολύ μειωμένη φορολογική συνείδηση.

8.5 Συσχέτιση χαλαρών κυβερνητικών μηχανισμών με τη διαφθορά των κρατικών μηχανισμών

Πίνακας 8. 8 Συσχέτιση χαλαρών κυβερνητικών μηχανισμών με τη διαφθορά των κρατικών μηχανισμών

			Διαφθορά κρατικών μηχανισμών					Total
			Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ	
Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	Καθόλου	Count	1	2	1	0	0	4
		% within Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	25,0%	50,0%	25,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% within Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	50,0%	8,0%	2,0%	0,0%	0,0%	2,6%
		% of Total	0,6%	1,3%	0,6%	0,0%	0,0%	2,6%
	Λίγο	Count	0	4	6	5	1	16
		% within Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	0,0%	25,0%	37,5%	31,3%	6,3%	100,0%
		% within Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	0,0%	16,0%	11,8%	11,1%	3,0%	10,3%
		% of Total	0,0%	2,6%	3,8%	3,2%	0,6%	10,3%
	Μέτρια	Count	1	12	23	15	9	60
		% within Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	1,7%	20,0%	38,3%	25,0%	15,0%	100,0%
		% within Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	50,0%	48,0%	45,1%	33,3%	27,3%	38,5%
		% of Total	0,6%	7,7%	14,7%	9,6%	5,8%	38,5%
	Πολύ	Count	0	4	15	21	10	50

Πάρα πολύ	% within Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	0,0%	8,0%	30,0%	42,0%	20,0%	100,0%
	% within Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	0,0%	16,0%	29,4%	46,7%	30,3%	32,1%
	% of Total	0,0%	2,6%	9,6%	13,5%	6,4%	32,1%
	Count	0	3	6	4	13	26
	% within Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	0,0%	11,5%	23,1%	15,4%	50,0%	100,0%
	% within Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	0,0%	12,0%	11,8%	8,9%	39,4%	16,7%
	% of Total	0,0%	1,9%	3,8%	2,6%	8,3%	16,7%
	Count	2	25	51	45	33	156
	% within Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	1,3%	16,0%	32,7%	28,8%	21,2%	100,0%
	% within Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	1,3%	16,0%	32,7%	28,8%	21,2%	100,0%
Total	Count	2	25	51	45	33	156
	% within Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί	1,3%	16,0%	32,7%	28,8%	21,2%	100,0%
	% within Διαφθορά κρατικών μηχανισμών	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	1,3%	16,0%	32,7%	28,8%	21,2%	100,0%

Πίνακας 8. 9 Έλεγχος χ^2

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	47,014 ^a	16	<,001
Likelihood Ratio	33,911	16	,006
Linear-by-Linear Association	19,111	1	<,001
N of Valid Cases	156		

a. 13 cells (52,0%) have expected count less than 5.

The minimum expected count is ,05.

Εφαρμόσαμε χ^2 Test και στα αποτελέσματα βλέπουμε ότι υπάρχει εξάρτηση μεταξύ χαλαρών κυβερνητικών μηχανισμών με την διαφθορά των κρατικών μηχανισμών ($\chi^2=47, p=0.001<0.05$). Επίσης, παρατηρούμε ότι το 46,7% με πολύ χαλαρούς κυβερνητικούς μηχανισμούς έχει πολύ διαφθορά των κρατικών μηχανισμών.

8.6 Συσχέτιση υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα και με την αίσθηση κοινωνικής αδικίας

Πίνακας 8. 10 Συσχέτιση υψηλής έμμεσης φορολογίας σε σχέση με το συνολικό εισόδημα και με την αίσθηση κοινωνικής αδικίας

			Αίσθηση κοινωνικής αδικίας					Total
			Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ	
Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	Καθόλου	Count	0	0	1	1	2	4
		% within Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	0,0%	0,0%	25,0%	25,0%	50,0%	100,0%
		% within Αίσθηση κοινωνικής αδικίας	0,0%	0,0%	3,4%	1,9%	3,5%	2,6%
		% of Total	0,0%	0,0%	0,6%	0,6%	1,3%	2,6%
	Λίγο	Count	1	4	2	2	1	10
		% within Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	10,0%	40,0%	20,0%	20,0%	10,0%	100,0%
		% within Αίσθηση κοινωνικής αδικίας	16,7%	33,3%	6,9%	3,8%	1,8%	6,4%
		% of Total	0,6%	2,6%	1,3%	1,3%	0,6%	6,4%
	Μέτρια	Count	2	2	9	12	7	32
		% within Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	6,3%	6,3%	28,1%	37,5%	21,9%	100,0%
		% within Αίσθηση κοινωνικής αδικίας	33,3%	16,7%	31,0%	23,1%	12,3%	20,5%

	Πολύ	% of Total	1,3%	1,3%	5,8%	7,7%	4,5%	20,5%
		Count	2	6	14	30	21	73
		% within Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	2,7%	8,2%	19,2%	41,1%	28,8%	100,0%
		% within Αίσθηση κοινωνικής αδικίας	33,3%	50,0%	48,3%	57,7%	36,8%	46,8%
		% of Total	1,3%	3,8%	9,0%	19,2%	13,5%	46,8%
	Πάρα πολύ	Count	1	0	3	7	26	37
		% within Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	2,7%	0,0%	8,1%	18,9%	70,3%	100,0%
		% within Αίσθηση κοινωνικής αδικίας	16,7%	0,0%	10,3%	13,5%	45,6%	23,7%
		% of Total	0,6%	0,0%	1,9%	4,5%	16,7%	23,7%
		% of Total	0,6%	0,0%	1,9%	4,5%	16,7%	23,7%
Total		Count	6	12	29	52	57	156
		% within Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα	3,8%	7,7%	18,6%	33,3%	36,5%	100,0%
		% within Αίσθηση κοινωνικής αδικίας	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	3,8%	7,7%	18,6%	33,3%	36,5%	100,0%
		% of Total	3,8%	7,7%	18,6%	33,3%	36,5%	100,0%

Πίνακας 8. 11 Έλεγχος χ^2

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	43,825 ^a	16	<,001
Likelihood Ratio	39,460	16	<,001
Linear-by-Linear Association	15,130	1	<,001
N of Valid Cases	156		

- a. 15 cells (60,0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is ,15.

Εφαρμόσαμε χ^2 Test και με βάσει τα αποτελέσματα καταλήγουμε ότι υπάρχει εξάρτηση μεταξύ υψηλής έμμεσης φορολογίας με την αίσθηση κοινωνικής αδικίας ($\chi^2=43,82, p=0.001<0.05$). Επίσης, παρατηρούμε ότι το 45,6% με πάρα πολύ υψηλή έμμεση φορολογία έχει πάρα πολύ την αίσθηση κοινωνικής αδικίας.

8.7 Συσχέτιση πολυπλοκότητας - πολυνομίας φορολογικού συστήματος με την αναποτελεσματικότητα των φορολογικών μηχανισμών

Πίνακας 8. 12 Συσχέτιση πολυπλοκότητας-πολυνομίας φορολογικού συστήματος με την αναποτελεσματικότητα των φορολογικών μηχανισμών

		Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών					Total
		Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ	
Πολυπλοκότητα - Καθόλου πολυνομία φορολογικού συστήματος	Count	1	0	1	1	0	3
	% within Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος	33,3%	0,0%	33,3%	33,3%	0,0%	100,0%
	% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	16,7%	0,0%	1,8%	1,9%	0,0%	1,9%
	% of Total	0,6%	0,0%	0,6%	0,6%	0,0%	1,9%
	Λίγο						
	Count	1	3	9	4	1	18
	% within Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος	5,6%	16,7%	50,0%	22,2%	5,6%	100,0%

	Μέτρια	% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	16,7%	15,0%	15,8%	7,5%	5,0%	11,5%
		% of Total	0,6%	1,9%	5,8%	2,6%	0,6%	11,5%
		Count	0	3	18	17	3	41
		% within Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος	0,0%	7,3%	43,9%	41,5%	7,3%	100,0%
		% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	0,0%	15,0%	31,6%	32,1%	15,0%	26,3%
		% of Total	0,0%	1,9%	11,5%	10,9%	1,9%	26,3%
	Πολύ	Count	3	5	19	18	6	51
		% within Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος	5,9%	9,8%	37,3%	35,3%	11,8%	100,0%
		% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	50,0%	25,0%	33,3%	34,0%	30,0%	32,7%
		% of Total	1,9%	3,2%	12,2%	11,5%	3,8%	32,7%
		Count	1	9	10	13	10	43
	Πάρα πολύ	% within Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος	2,3%	20,9%	23,3%	30,2%	23,3%	100,0%
		% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	16,7%	45,0%	17,5%	24,5%	50,0%	27,6%
		% of Total	0,6%	5,8%	6,4%	8,3%	6,4%	27,6%
		Count	1	9	10	13	10	43

Total	Count	6	20	57	53	20	156
	% within Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος	3,8%	12,8%	36,5%	34,0%	12,8%	100,0%
	% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	3,8%	12,8%	36,5%	34,0%	12,8%	100,0%

Πίνακας 8. 13 Έλεγχος χ^2

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,429 ^a	16	,081
Likelihood Ratio	22,239	16	,136
Linear-by-Linear Association	2,322	1	,128
N of Valid Cases	156		

a. 11 cells (44,0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is ,12.

Εφαρμόσαμε χ^2 Test και στα αποτελέσματα καταλήγουμε ότι δεν υπάρχει εξάρτηση μεταξύ της πολυπλοκότητας φορολογικού συστήματος με την αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών ($\chi^2=24,42, p=0.081>0.05$). Επίσης, παρατηρούμε ότι το 45,6% με πάρα πολύ υψηλή έμμεση φορολογία έχει πάρα πολύ την αίσθηση κοινωνικής αδικίας.

8.8 Συσχέτιση αναποτελεσματικότητας φοροεισπρακτικών μηχανισμών με την πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες

Πίνακας 8. 14 Συσχέτιση αναποτελεσματικότητας φοροεισπρακτικών μηχανισμών με την πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες.

			Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες					Total
			Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ	
Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	Καθόλου	Count	2	2	0	0	2	6
		% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%	33,3%	100,0%
		% within Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες	40,0%	15,4%	0,0%	0,0%	6,3%	3,8%
		% of Total	1,3%	1,3%	0,0%	0,0%	1,3%	3,8%
	Λίγο	Count	1	7	7	3	2	20
		% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	5,0%	35,0%	35,0%	15,0%	10,0%	100,0%

Μέτρα	% within Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες	20,0%	53,8%	14,6%	5,2%	6,3%	12,8%
	% of Total	0,6%	4,5%	4,5%	1,9%	1,3%	12,8%
	Count	1	2	25	18	11	57
	% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	1,8%	3,5%	43,9%	31,6%	19,3%	100,0%
	% within Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες	20,0%	15,4%	52,1%	31,0%	34,4%	36,5%
	% of Total	0,6%	1,3%	16,0%	11,5%	7,1%	36,5%
	Count	0	2	13	35	3	53
	% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	0,0%	3,8%	24,5%	66,0%	5,7%	100,0%

	% within Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες	0,0%	15,4%	27,1%	60,3%	9,4%	34,0%
	% of Total	0,0%	1,3%	8,3%	22,4%	1,9%	34,0%
	Πάρα πολύ Count	1	0	3	2	14	20
	% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	5,0%	0,0%	15,0%	10,0%	70,0%	100,0%
	% within Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες	20,0%	0,0%	6,3%	3,4%	43,8%	12,8%
	% of Total	0,6%	0,0%	1,9%	1,3%	9,0%	12,8%
Total	Count	5	13	48	58	32	156
	% within Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών	3,2%	8,3%	30,8%	37,2%	20,5%	100,0%

% within Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγή ς από τις αρχές είναι ελάχιστες	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0%
% of Total	3,2%	8,3%	30,8%	37,2%	20,5%	100,0%

Πίνακας 8. 15 Έλεγχος χ^2

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	105,419 ^a	16	<,001
Likelihood Ratio	86,276	16	<,001
Linear-by-Linear Association	25,144	1	<,001
N of Valid Cases	156		

a. 15 cells (60,0%) have expected count less than 5.
The minimum expected count is ,19.

Εφαρμόσαμε χ^2 Test και στα αποτελέσματα καταλήγουμε ότι υπάρχει εξάρτηση μεταξύ της αναποτελεσματικότητας φοροεισπρακτικών μηχανισμών και της πεποίθησης ότι η πιθανότητα ανακάλυψης από τις αρχές είναι ελάχιστες ($\chi^2=105,41, p=0.001<0.05$). Επίσης, παρατηρούμε ότι το 22,4% που πιστεύει πολύ στην αναποτελεσματικότητα των φοροεισπρακτικών μηχανισμών έχει την πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης από τις αρχές είναι ελάχιστες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία προσπαθήσαμε να μελετήσουμε το φαινόμενο της φοροδιαφυγής καθώς και τα είδη των φοροαπαλλαγών που έχει θεσπίσει το κράτος. Η φοροδιαφυγή στην χώρα μας, κατά κοινή ομολογία, έχει εξελιχθεί σε κοινωνική μάστιγα. Οι επιδράσεις της φοροδιαφυγής πέραν του οικονομικού, εξελίσσεται και σε κοινωνικό και ηθικό επίπεδο. Για τον λόγο αυτό, η καταστολή του φαινομένου αυτού, τείνει να είναι πιο επιτακτική ανάγκη τη δεδομένη στιγμή από ποτέ. Ωστόσο, για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά, θα πρέπει πρώτα να εντοπισθεί η βαθιά ρίζα του καθώς και τα αίτια που προκαλούν την εκδήλωσή του. Το κομμάτι αυτό αναλύεται στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας, όπως επίσης και τους παράγοντες που οδηγούν τους φορολογούμενους στη μη φορολογική τους συμμόρφωση.

Παράλληλα, έχει διαπιστωθεί ότι για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και οι επιβλαβείς επιπτώσεις της που προκαλεί σε όλο το φάσμα της κοινωνίας, απαιτείται καταρχήν συνεκτική και συλλογική προσπάθεια. Μία τέτοια προσπάθεια θα πρέπει να ξεκινήσει από τον σχεδιασμό της φορολογικής νομοθεσίας, αφού θα πρέπει να απλουστευθεί προκειμένου να γίνει πιο κατανοητή και εφαρμόσιμη από τους ενδιαφερόμενους. Επιπλέον, η φορολογική διοίκηση θα πρέπει να σταματήσει να λειτουργεί ως μηχανή παραγωγής των ερμηνευτικών εγκυκλίων και νόμων, αφού με τον τρόπο αυτό δημιουργούνται διαρκώς ασάφειες και δυσχέρειες στην εφαρμογή των νόμων, ενώ ταυτόχρονα διαιωνίζεται το πρόβλημα της γραφειοκρατίας και της πολυπλοκότητας του φορολογικού συστήματος. Επίσης, στο μηχανισμό ελέγχου των φορολογικά υπόχρεων, καθώς και στο φοροεισπρακτικό μηχανισμό, απαιτούνται βελτιώσεις ώστε να λειτουργούν με πιο αποδοτικό και αξιόπιστο τρόπο.

Έτσι στην Ελλάδα, η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που καλείται η χώρα να αντιμετωπίσει μετά το 2008, που είχε ξεσπάσει η χρηματοοικονομική κρίση. Κατά το Ελληνικό δίκαιο, όταν κάποιος φοροδιαφεύγει, σημαίνει ότι αποκρύπτει φορολογητέα ύλη είτε με υποβολή ψευδής δήλωσης είτε με την μη υποβολή δήλωσης. Επίσης, όταν προκαλείται αλλοίωση των φορολογικών στοιχείων προκειμένου να αποφευχθεί να αποδοθεί ο αναλογούν φόρος, αυτό αποτελεί ποινικό αδίκημα. Το πιο σύνηθες φαινόμενο που εμφανίζεται στην Ελλάδα είναι η απόκρυψη της φορολογητέας ύλης είτε για να αποφύγουν να αποδώσουν το ΦΠΑ είτε την φορολογία εισοδήματος. Αυτό απεικονίζεται, στο μεγάλο έλλειμμα του ΦΠΑ, το οποίο διαρκώς αυξάνεται. Αυτό το έλλειμμα έχει εντοπιστεί ότι προκύπτει κυρίως από την παροχή υπηρεσιών ή την πώληση αγαθών χωρίς το αντίστοιχο παραστατικό.

Από την άλλη, το κράτος θέλοντας να ενισχύσει τον κοινωνικό της χαρακτήρα, υιοθέτησε τις φοροαπαλλαγές, που αποσκοπούσαν στη μείωση του φορολογητέου εισοδήματος και κατ'επέκταση στον φόρο που αντιστοιχεί. Οι φοροαπαλλαγές επικεντρώνεται τόσο στα εισοδήματα φυσικών και νομικών προσώπων, όσο και στα εισοδήματα από ακίνητα και στα εισοδήματα από κινητές αξίες. Τα τελευταία δύο έτη παρατηρείται ραγδαία αύξηση των φοροαπαλλαγών με αποτέλεσμα να προκαλούν

συρρίκνωση των κρατικών εσόδων κατά 8.925.325.537 ευρώ στον προϋπολογισμό του κράτους.

Στην συνέχεια, κάνοντας χρήση της θεωρίας της εργασίας, διεξήχθη μία έρευνα προκειμένου να αναδείξουμε το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και την επίδραση των φοροαπαλλαγών στην Ελλάδα, καθώς και τον ρόλο του λογιστή. Η έρευνα αυτή απευθύνθηκε μόνον σε Οικονομολόγους, Λογιστές, Υπαλλήλους της φορολογικής Διοίκησης και τραπεζικούς που ασχολούνται στο οικονομικό τομέα, προκειμένου να μελετήσουμε από την πλευρά τους, πως αντιμετωπίζουν τα παραπάνω φαινόμενα, πως τα αντιλαμβάνονται καθώς και ποια η συμπεριφορά τους απέναντι στους πελάτες.

Συγκεκριμένα, η έρευνα μας έδειξε ότι το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης στη Ελλάδα είναι τουλάχιστον πολύ υψηλό, καθώς και ότι ο φόρος εισοδήματος, ο ΦΠΑ και οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης οφείλονται σε αυτό. Παράλληλα, θεωρείται ότι η υψηλή φορολογία της Ελληνικής οικονομίας ενισχύει τα φαινόμενα της φοροδιαφυγής, αφού όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι πολίτες «το φορολογικό σύστημα ‘τιμωρεί’ τους σωστούς φορολογούμενους», καθώς και ότι «την πληρώνουν συνήθως οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι». Εξάλλου, σύμφωνα με τον Schneider (2012), οι πολίτες ενός κράτους είναι πρόθυμοι να καταβάλλουν τους φόρους που τους αναλογούν, εφόσον λαμβάνουν ανταπόδοση από το κράτος αυτό, λαμβάνοντας ποιοτικές υπηρεσίες, για τις οποίες το κράτος δεν τους εξαπάτησε. Από την άλλη, ενώ οι Δημόσιες υπηρεσίες θα έπρεπε να εκτελούν αποτελεσματικά το έργο τους, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων υποστήριξε ότι είναι λίγο έως καθόλου αποτελεσματικές, ακόμη και οι φορολογικοί έλεγχοι είναι «κάποιες φορές αμερόληπτοι και κάποιες άλλες όχι».

Επιπλέον, υποστήριξαν ότι οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα, αν και δεν επαρκούν όσες υφίστανται στην Ελλάδα. Επίσης, λόγω του ότι δεν υπάρχει πλήρης ενημέρωση ως προς τις φοροαπαλλαγές που μπορεί να κάνει χρήση ο κάθε πολίτης, θα έπρεπε είτε ο λογιστής να αναλάβει να τον ενημερώσει πληρέστερα, είτε το κράτος μέσω ενημερωτικών καμπάνιων να τους καλούσε να ενημερωθούν. Σημαντικό σημείο είναι και ότι η πλειοψηφία των λογιστών έχει αντιληφθεί φαινόμενα φοροδιαφυγής στις επιχειρήσεις που συνεργάζεται, με αποτέλεσμα άλλοι να τους αποτρέπουν να συνεχίσουν τις παράνομες δραστηριότητες και άλλοι πάλι να μην προβαίνουν σε καμία απολύτως ενέργεια, κάτι το οποίο αντιτίθεται στον κώδικα δεοντολογίας λογιστών – φοροτεχνικών. Τέτοια φαινόμενα φοροδιαφυγής, εντοπίστηκαν κυρίως σε επαγγέλματα όπως του ιατρού, του οδοντίατρου και του τεχνίτη.

Τέλος, κάνοντας στατιστική ανάλυση, καταλήξαμε ότι άτομα με ελειπή παιδεία, έχουν και μειωμένη φορολογική συνείδηση, ενώ δεν υπάρχει εξάρτηση μεταξύ των ετών εμπειρίας τους και την κατανόηση των εννοιών της φοροδιαφυγής και της φοροαπαλλαγής. Επίσης, αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι όσο μεγαλύτερη είναι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος, τόσο πιο αναποτελεσματική τείνουν να είναι οι φοροεισπρακτικοί μηχανισμοί, καθώς και όσο πιο χαλαροί είναι οι κυβερνητικοί μηχανισμοί, τόσο μεγαλύτερη τείνει να είναι η διαφθορά των κρατικών μηχανισμών, όπως και η πιθανότητα ανακάλυψης από τις αρχές. Επομένως, είναι σημαντικό οι

πολίτες να διακατέχονται από το αίσθημα του φόβου και την πεποίθηση ότι θα πρέπει να καταβάλουν τους φόρους που τους αναλογεί (Slemrod,2007).

Συμπερασματικά, για να υπάρξει αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, θα πρέπει να υπάρξει αποκατάσταση των σχέσεων ανάμεσα στο κράτος και τους πολίτες. Εξάλλου οι πολίτες φοροδιαφεύγουν όταν θεωρούν ότι το δημόσιο χρήμα δεν κατανέμεται αποτελεσματικά και δίκαια από την κυβέρνηση στους πολίτες. Επομένως, η ύπαρξη διαφάνειας είναι καθοριστικής σημασίας για τους φορολογούμενους, προκειμένου να θεωρούν ότι η συνεισφορά τους στα δημόσια έσοδα είναι απαραίτητη και σημαντική. Παράλληλα, κάτι τέτοιο θα επηρέαζε και την φορολογική τους κουλτούρα και νοοτροπία, ωθώντας τους να διαμορφώσουν μία πιο υγιή φορολογική συνείδηση και μία πιο ισχυρή φορολογική ηθική, αποτελώντας έτσι ίσως και την μόνη πραγματική λύση στην καταπολέμηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο έρευνας

Το παρόν ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και συντάχθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού προγράμματος ‘Λογιστική – Ελεγκτική’ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Απευθύνεται σε Οικονομολόγους, Λογιστές, Υπάλληλους της φορολογικής Διοίκησης, άλλα και τραπεζικούς που ασχολούνται στο οικονομικό τομέα. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να αναδείξει και να διερευνήσει τα αίτια που προκαλούν όξυνση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, καθώς και να διασαφηνιστεί ο ρόλος του λογιστή ως προς το φαινόμενο αυτό. Το ερωτηματολόγιο είναι χωρισμένο σε πέντε ενότητες και εκτιμάται ότι ο απαιτούμενος χρόνος για τη συμπλήρωση του είναι περίπου δώδεκα λεπτά.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο:
 - ☐ Άνδρας
 - ☐ Γυναίκα
2. Ηλικία:
 - ☐ 20-34
 - ☐ 35-44
 - ☐ 45-54
 - ☐ 55 και άνω
3. Επάγγελμα:
 - ☐ Λογιστής –Οικονομολόγος
 - ☐ Υπάλληλος εφορίας
 - ☐ Τραπεζικός υπάλληλος
 - ☐ Άλλο
4. Σπουδές
 - ☐ Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
 - ☐ Τεχνολογική εκπαίδευση
 - ☐ Πανεπιστημιακή εκπαίδευση
 - ☐ Μεταπτυχιακό
 - ☐ Διδακτορικό
5. Έτη εμπειρίας στη συγκεκριμένη θέση
 - ☐ 0 – 5
 - ☐ 5 – 10
 - ☐ 10 – 20
 - ☐ 20 και άνω

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

6. Ποια είναι η γνώμη σας για το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης στην χώρα μας;
- ☐ Πάρα πολύ υψηλό
 - ☐ Πολύ υψηλό
 - ☐ Μέτριο
 - ☐ Λίγο
 - ☐ Καθόλου
7. Ταξινομήστε τα είδη φόρων που ακολουθούν ανάλογα με το μέγεθος της επιβάρυνσης που προκαλούν στις επιχειρήσεις.
(Να επισημάνετε μόνον μία επιλογή ανά σειρά)

	Καμία επιβάρυνση	Μικρή επιβάρυνση	Κανονική επιβάρυνση	Μεγάλη επιβάρυνση	Πολύ μεγάλη επιβάρυνση
Φόρος εισοδήματος					
Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)					
Ειδικοί φόροι κατανάλωσης					
Φόροι κεφαλαίου					

8. Η φορολογία της Ελληνικής οικονομίας αποτρέπει φαινόμενα φοροδιαφυγής.
- ☐ Διαφωνώ απόλυτα
 - ☐ Διαφωνώ
 - ☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
 - ☐ Μάλλον συμφωνώ
 - ☐ Συμφωνώ απόλυτα
9. Ποια είναι η γνώμη σας για τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους;
- ☐ Πολύ αποτελεσματικές
 - ☐ Αρκετά αποτελεσματικές
 - ☐ Λίγο αποτελεσματικές
 - ☐ Καθόλου αποτελεσματικές
 - ☐ Δεν ξέρω / Δεν απαντώ
10. Θεωρείτε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι είναι αμερόληπτοι;
- ☐ Πάντα αμερόληπτοι

- Σχεδόν πάντα αμερόληπτοι
- Κάποιες φορές αμερόληπτοι, κάποιες άλλες όχι
- Ελάχιστες φορές αμερόληπτοι
- Καθόλου αμερόληπτοι

11. Ποια φράση θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει καλύτερα την άποψη σας για το φορολογικό σύστημα που ισχύει σήμερα στην Ελλάδα;

(Παρακαλώ επιλέξτε *μόνον* μία επιλογή)

- Αντικειμενικό
- Τα ποσοστά φορολόγησης είναι πολύ υψηλά
- Την πληρώνουν συνήθως οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι
- Το φορολογικό σύστημα ‘τιμωρεί’ τους σωστούς φορολογούμενους
- Η φορολόγηση στην Ελλάδα μας αναγκάζει να κλέψουμε
- Δεν γνωρίζω

Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

12. Κατανοείται την έννοια της φοροδιαφυγής;

- Πολύ καλά
- Καλά
- Λίγο
- Καθόλου
- Δεν ξέρω

13. Θεωρείται εύκολο να φοροδιαφύγει κάποιος στην Ελλάδα;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

14. Ποιοι οι πιθανοί λόγοι που πιστεύεται ότι οι επιχειρήσεις οδηγούνται στη φοροδιαφυγή;

(Παρακαλώ επιλέξτε από το 1 έως το 5 ανάλογα με το βαθμό που συμφωνείται)

Υψηλή έμμεση φορολογία έναντι της άμεσης

(6) Καθόλου	(7) Λίγο	(8) Μέτρια	(9) Πολύ	(10) Πάρα πολύ

Υψηλή έμμεση φορολογία σε σχέση με το συνολικό εισόδημα				
Υψηλές ασφαλιστικές εισφορές				
Πολυπλοκότητα - πολυνομία φορολογικού συστήματος				
Χαλαροί κυβερνητικοί μηχανισμοί				
Πεποίθηση ότι η πιθανότητα ανακάλυψης της φοροδιαφυγής από τις αρχές είναι ελάχιστες				
Αναποτελεσματικότητα φοροεισπρακτικών μηχανισμών				
Διαφθορά κρατικών μηχανισμών				
Απουσία πολιτικής βούλησης για την αντιμετώπιση του φαινομένου				
Έλλειψη παιδείας				
Μειωμένη φορολογική συνείδηση				
Αίσθηση κοινωνικής αδικίας				

15. Σε τι βαθμό κατά τη γνώμη σας θα μπορούσαν να επιδράσουν οι παρακάτω παράγοντες στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων;

(Παρακαλώ επιλέξτε από το 1 έως το 5 ανάλογα με το βαθμό που συμφωνείται)

(6) Καθόλου	(7) Λίγο	(8) Μέτρια	(9) Πολύ	(10) Πάρα πολύ
-------------	----------	------------	----------	----------------

Πληρωμή αποκλειστικά μέσω τραπεζικών μέσων

Παροχή φορολογικών κινήτρων στις επιχειρήσεις για τη χρήση χρεωστικών/πιστωτικών καρτών

Απαγόρευση χρήσης μετρητών σε συγκεκριμένους κλάδους, ανεξαρτήτως ποσού

Μείωση/μηδενισμός κόστους χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών

Προώθηση νέων τεχνολογικών μέσων (τραπεζική, ανέπαφες κάρτες, εφαρμογές κινητών κ.α.)

Έκπτωση δαπανών από το φορολογητέο εισόδημα μόνον αν η πληρωμή γίνεται διατραπεζικώς

ΦΟΡΟΑΠΑΛΛΑΓΕΣ

16. Κατανοείται την έννοια της φοροαπαλλαγής;

- ☐ Πολύ καλά
- ☐ Καλά
- ☐ Λίγο
- ☐ Καθόλου
- ☐ Δεν ξέρω

17. Πιστεύεται ότι οι φοροαπαλλαγές που υφίστανται στην Ελλάδα είναι επαρκείς;

- ☐ Ναι
- ☐ Ίσως
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν γνωρίζω

18. Θεωρείται ότι οι πελάτες σας είναι ενη

19. μερωμένοι για τις φοροαπαλλαγές που υπάρχουν και μπορούν να κάνουν χρήση;

- ☐ Πλήρως ενημερωμένοι
- ☐ Μερικώς ενημερωμένοι
- ☐ Καθόλου ενημερωμένοι
- ☐ Δεν γνωρίζω

20. Οι φοροαπαλλαγές έχουν κοινωνικό χαρακτήρα.

- ☐ Συμφωνώ
- ☐ Σε ορισμένες περιπτώσεις

- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Δεν γνωρίζω

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ

21. Πόσο καλά γνωρίζεται το ρόλο και τις υποχρεώσεις του λογιστή, όπως αυτά διέπονται από τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών;
- Πάρα πολύ
 - Πολύ
 - Μέτρια
 - Λίγο
 - Καθόλου
22. Έχετε ενημερωθεί είτε μέσω σεμιναρίων είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για το που εντοπίζονται φαινόμενα φοροδιαφυγής και τρόπους αντιμετώπισης τους;
- Πάρα πολύ
 - Πολύ
 - Μέτρια
 - Λίγο
 - Καθόλου
23. Έχετε αντιληφθεί στο πλαίσιο της εργασίας σας, φαινόμενα φοροδιαφυγής σε επιχειρήσεις;
- Πάρα πολύ
 - Πολύ
 - Μέτρια
 - Λίγο
 - Καθόλου
24. Εάν ναι, σε τι ενέργειες προβήκατε;
- Σταμάτησα τη συνεργασία μαζί τους
 - Ενημέρωσα τη Δημόσια αρχή για τις παράνομες ενέργειες που διαπίστωσα
 - Ενημέρωσα τον πελάτη μου και τον απέτρεψα να συνεχίσει οποιεσδήποτε ενέργειες φοροδιαφυγής
 - Συνέχισα την συνεργασία μαζί του υπό τον όρο ότι δεν θα εμπλακώ ο ίδιος σε αυτό
 - Δεν προέβη σε καμία ενέργεια
25. Επιλέξτε έως πέντε από τα παρακάτω επαγγέλματα που πιστεύεται ότι φοροδιαφεύγει συχνότερα
- Ιατροί - οδοντίατροι

- Τεχνίτες (ηλεκτρολόγοι, υδραυλικοί)
- Δικηγόροι – συμβολαιογράφοι
- Πολιτικοί μηχανικοί - αρχιτέκτονες
- Χώροι εστίασης
- Γυμναστήρια – κέντρα αισθητικής
- Ξενοδοχεία - ενοικιαζόμενα δωμάτια
- Συνεργεία επισκευής αυτοκινήτων – μοτοσυκλετών
- Επιχειρήσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών
- Εμπορικές επιχειρήσεις
- Φροντιστήρια

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Striglitz J. (1992). Οικονομική του δημόσιου τομέα. Αθήνα: Κριτική Επιστημονική Βιβλιοθήκη

Αναστασόπουλος Ι., Φορτσάκης Θ. (2003). Φορολογικό Δίκαιο, Αθήνα: Εκδόσεις Σακκουλά

Ανδρουλάκης Ν. (1993). Γύρω από την Οικονομική Εγκληματικότητα, Πρακτικά Δ' Πανελλήνιου Συνεδρίου Της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου. Αθήνα: Αφοι Π. Σακκουλά

Βαβούρας Ι.Σ., Μανωλάς Γ. (2004). Η Παραοικονομία στην Ελλάδα και τον κόσμο. Αθήνα: Παπαζήσης

Βασαρδάνη Μ. (2011). Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Μία Γενική Επισκόπηση, Οικονομικό Δελτίο Τεύχος 35. Τράπεζα της Ελλάδος

Γεωργακόπουλος Θ., Πάσχος Π. (2003). Εισαγωγή στη Φορολογία, Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου

Γιαννίσης Τ. (2016). Ανισότητες, φτώχεια, οικονομικές ανατροπές, Αθήνα: Εκδόσεις Πόλις

Γκίνογλου Δ. (2004). Φορολογική Λογιστική. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ανικούλα

Δημήτραινας Γ. (2011). Εγκλήματα Φοροδιαφυγής: Ζητήματα φοροδιαφυγής στο εισόδημα, στο ΦΠΑ και στα φορολογικά στοιχεία. Νομική Βιβλιοθήκη

Διακομιχάλης Μ. (2019). Αιτίες Φοροδιαφυγής και Φοροαποφυγής στην Ελλάδα, Αθήνα: Εκδόσεις Διπλογραφία

Θεοχαρόπουλου Ε. (2007). Η φορολογία εισοδήματος από Ηλεκτρονικό εμπόριο, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας

Θεοχαρόπουλου Ε. (2016). Φορολογική διαφάνεια και ανταλλαγή πληροφοριών. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη

Καϊάφα-Γκμπαντί Μ. (2014). Οικονομικό έγκλημα και διαφθορά στο δημόσιο τομέα. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας

Καλυβιανάκης Κ. (1993). Φορολογικό καθεστώς, παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Κανελλόπουλος Κ. (2002). Φοροδιαφυγή και Φοροαπαλλαγή. Αθήνα: ΚΕΠΕ

Κανελλόπουλος Κ. (2002). Φοροδιαφυγή στις ανώνυμες εταιρίες: Εκτιμήσεις από τις εισαχθείσες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

Καραγιώργος Θ., Γεωργίου Γ. (2003). Λογιστική Εταιριών και Φορολογία Εισοδήματος, Αθήνα: Εκδόσεις Γερμανός

Κάτσιος Σ. (1998). Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. Η γεωπολιτική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος: Το φαινόμενο της νομιμοποίησης ειδών από εγκληματικές δραστηριότητες. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκουλα

Κορομηλάς Γ. (2009). Φοροδιαφυγή: Αιτίες και αντιμετώπιση, Αθήνα: Ημερησία

Μανεσιώτη Β. (2011). Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα. Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος

Ματσαγγάνης Μ. & Λεβέντη Χ. (2012). Διανεμητικές επιδράσεις της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική

Μελάς Δ. (2015). Μέθοδοι φορολογικού ελέγχου εισοδήματος φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων. Θεσσαλονίκη: Οικονομικές εκδόσεις Ε.Ε.

Μενεσιώτης Μ. (2011). Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, τα δημόσια οικονομικά στην Ελλάδα, το οικονομικό, Αθήνα: IOBE

Ξανθάκης Μ. (1993). Φορολογικό καθεστώς, παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος (2015). Έρευνα για Φοροδιαφυγή, Οικονομικά Χρονικά, 142

Παυλόπουλος Π. (1987). Η παραοικονομία: μια πρώτη οριοθέτηση. IOBE 1987

Σαββαΐδου Κ. (2016). Ο ρόλος της φορολογίας στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών. Τεύχος 10. Αθήνα: Οικονομική Βιβλιοθήκη

Συκιώτη Α. (2010). Τα φορολογικά Εγκλήματα, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Τατσος Ν. (2001) Παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Τότσης Χ. (2006). Κώδικας Διοικητικών και Ποινικών κυρώσεων: Φορολογικό ποινικόλογιο, Αθήνα: Πάμισος. Έκδοση 5η

Τσιρίδης Π. (2009). Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν.3691/2008). Νομική Βιβλιοθήκη

Φινοκαλιώτης Κ. (2019). Ευρωπαϊκό Φορολογικό και Τελωνειακό Δίκαιο, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκουλα.

Φινοκαλιώτης Κ.(2001). Δημόσια Οικονομικά. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκουλα

Φορτσάκης Θ., Αναστασόπουλος Ι. (2003). Φορολογικό Δίκαιο. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα

Χρυσοβιτσιώτης Ι., Σταυρόπουλος Ι. (2010). Λεξικό Αγγλοελληνικό και Ελληνοαγγλικό Εμπορικών – Τραπεζικών και Χρηματο-οικονομικών όρων. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα

Ξένη Βιβλιογραφία

Artavanis N., Adair M. & Tsoutsoura M. (2015). Measuring income tax evasion using bank credit: evidence from Greece», Διαθέσιμο στο: <http://faculty.haas.berkeley.edu/morse/research/papers/ArtavanisMorseTsoutsou raTaxEvasionGreece.pdf> [Πρόσβαση στις: 21/01/2022].

Becker G. (1968). Crime and punishment: an economic approach. Journal of Political Economy. Vol.77. pp.169-217

Bird R. (2015) Improving Tax Administration in Developing Countries. Journal of Tax Administration

Buehn A., Schneider F. (2016). Size and Development of Tax Evasion in 38 OECD Countries: What do we (not) know?. Journal of Economics and Political Economy, Vol.3

Department of the Treasury (1983). Treasury Reporting Rates of Exchange. US Government Publishing Office

European Commission –EC (2019). Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2019 Final Report, CASE (Center for Social and Economic Research, Warsaw) and IEB (University of Barcelona – Barcelona Institute of Economics), Διαθέσιμο στο: www.ec.europa.eu [Πρόσβαση στις: 19.01.2022]

Fatoki J. (2014). An empirical study of Tax Evasion and Tax Avoidance: A critical issue in Nigeria Economic Development . Journal of Economics and Sustainable Development. Vol.5, No 18

Garcia Alarcon Gloria, Jose Daniel Buendia Azorin, Maria del Mar Sanchez de la Vega (2018). Tax evasion in Europe: An analysis based on spatial dependence, Social Science Quarterly, Volume 99, No.1, 2018, Διαθέσιμο στο: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/ssqu.12382> [Πρόσβαση στις: 23.01.2022]

Hale M., Huston R., Smith M. (2005). The Once and Future Accountant: Ethics and the Future Outlook of the Us Accounting Profession. International Journal of Accounting, Auditing & Performance Evaluation, Vol. 2, No. 4, pp. 426-440

Kaplanoglou G., Raspanos V. (2011). The Greek Fiscal Crisis and the role of Fiscal Governance. Hellenic Observatory Pappers in Greece and Southeast Europe. GreeSE Paper, No48

Matsaganis M., Flevotomou M. (2010). Distributional implications of tax evasion in Greece. Hellenic Observatory Pappers in Greece and Southeast Europe. GreeSE Paper, No31

McGee R. (1998). Should Accountants Be Punished for Aiding and Abetting Tax Evasion?. Journal of Accounting, Ethics and Public Policy, Vol. 1, No. 1

OECD (2008). Glossary of Tax Terms. OECD Publishing

Raczkowski K. (2015). Measuring the tax gap in the European Economy. Journal of Economics and Management. Vol.21

Schneider F., Buehn A. (2016). Estimating the size of the shadow economy: Methods, problems and the open questions. Διαθέσιμο στο: <https://ftp.iza.org/dp9820.pdf> [Πρόσβαση: 20/12/2021]

Schneider F., Raczkowski K., Mroz M. (2015) Shadow Economy and the Tax Evasion in the EU. Journal of Money Laundering Control. Vol.18

Slemrod J. (2007). Cheating ourselves: The economics of tax evasion, Journal of Economic Perspectives, Vol.21, No1, pp. 25-48

Zagler M., Duernecker G. (2003). Fiscal Policy and Economic Growth. Journal of Economic surves Vol.17, pp.397-418

Ηλεκτρονικές πηγές

Taxheaven (2021). Κλίμακες και συντελεστές φορολογίας εισοδήματος. Διαθέσιμο στο: <https://www.taxheaven.gr/klimakes> [Πρόσβαση στις: 11/10/2022]

A.A.Δ.Ε (2019). Έκθεση απολογισμού 2018 της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, Διαθέσιμο στο: www.aade.gr [Πρόσβαση: στις 04/01/2022]

Ανεξάρτητη Αρχή δημοσίων Εσόδων (2021). Φορολογικές Απαλλαγές-Ελαφρύνσεις. Διαθέσιμο στο: <https://www.aade.gr/menoy/hristiko-i-odigo-i-enarxi-epiheirimatikis-drastiri-otitas/forologikes-apallages-elafrynseis> [Πρόσβαση στις: 16/12/2022]

Βαγιανός Δ., Βέττας Ν. & Μεγήρ Κ. (2010). Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες σε μια κρίσιμη συγκυρία. Διαθέσιμο στο: http://users.uoi.gr/kammas/Meghir_et_al_2010.pdf [Πρόσβαση στις: 05/10/2021]

Βασαρδάνη Μ. (2011). Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Μια γενική επισκόπηση, Οικονομικό Δελτίο Τεύχος 35, Τράπεζα της Ελλάδος, Διαθέσιμο στο: <https://www.bankofgreece.gr/bogekdoseis/oikodelt201106.pdf> 5, [Πρόσβαση στις: 01.02.2022]

ΔιαΝΕΟσις Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης (2018). Η φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα Συγκριτική Ανάλυση και Προτάσεις Αναμόρφωσης, Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, Διαθέσιμο στο: https://www.dianeosis.org/wpcontent/uploads/2018/05/Forologia_Eisodimatos_Stin_Ellada_Upd_090518.pdf [Πρόσβαση στις: 25/01/2022]

ΔιαΝΕΟσις Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης (2016). Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Αιτίες, Έκταση και Προτάσεις καταπολέμησης. Διαθέσιμο στο: https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2017/03/Tax_Evasion_diaNEOsis_Upd_17_03_2017.pdf [Πρόσβαση: 05/12/2022]

Έκθεση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τις 26ης Μαρτίου 2019. (2019) Έκθεση σχετικά με το οικονομικό έγκλημα, τη φοροδιαφυγή και τη φοροαποφυγή, Διαθέσιμο στο: www.europarl.europa.eu [Πρόσβαση στις: 19/01/2022]

Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (2011). Έρευνα για τη φοροδιαφυγή: Μελέτη της συμπεριφοράς και των χαρακτηριστικών του φορολογούμενου. Διαθέσιμο στο: http://www.oeetak.gr/downloads/forodiafigi_synopsi_2011.pdf. [Πρόσβαση στις: 27/11/2021]

Παλαιτσάκης Γ. (2020). 898 διατάξεις με φοροαπαλλαγές κοστίζουν πάνω από 9,59 δις ευρώ. Διαθέσιμο στο: <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1661370/898-diatakseis-me-foroapallages-kostizoun-pano-apo-959-dis-euro> [Πρόσβαση στις: 23.10.2021]

ΣΟΛ Ορκωτοί Λογιστές (2016). Οι υπηρεσίες φασόν στην Ελλάδα και ΦΠΑ στην ΕΕ, Διαθέσιμο στο: www.eea.gr [Πρόσβαση στις: 25/01/2022]

Τράπεζα της Ελλάδος (2021). Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα στην Ακαδημία Φορολογίας και Λογιστικής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου με τίτλο Προτάσεις Φορολογικής Πολιτικής. Διαθέσιμο στο: <https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-typoy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=8b9a3ff4-f3fc-457f-8ca0-11fd4f477502> [Πρόσβαση στις: 02/11/2021]

Υπουργείο Οικονομικών (2011). Άρθρο 1 Εθνικό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αντιμετώπισης της Φοροδιαφυγής. Διαθέσιμο στο: <http://dfn.gr/files/pdf/katapol.forodiaf.2.5.11.pdf> [Πρόσβαση στις: 30/10/2021]

